

การศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

นางสาว เพ็ญนิภา พูลสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF RECREATION ACTIVITIES MANAGEMENT IN TOURISM COMMUNITY-
BASED: A CASE STUDY OF YAONROY ISLAND, PHANG-NGA PROVINCE.

Miss. Phennipa Poonsawad

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Sports Science

School of Sports Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2551

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดย

ชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

โดย

นางสาว เพ็ญนิภา พูลสวัสดิ์

สาขาวิชา

วิทยาศาสตร์การกีฬา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ทวีพรปฐมกุล

สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิม ชัยวัชรารักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุศลวิชิต)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.ภัททิยา ยิมเรวัต)

เพ็ญนิภา พูลสวัสดิ์ : การศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะ
 ยาวน้อย จังหวัดพังงา. (A STUDY OF RECREATION ACTIVITIES MANAGEMENT IN TOURISM
 COMMUNITY-BASED: A CASE STUDY OF YAONOI ISLAND, PHANG-NGA PROVINCE)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร.สุชาติ ทวีพรปฐมกุล, 163 หน้า. .

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในกลุ่ม
 ตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา โดยทำการศึกษาความแตกต่าง
 ระหว่างความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกับปัจจัยด้านเพศ และอายุ เปรียบเทียบข้อมูลความคิดเห็นในแ
 ละด้านอันได้แก่ ด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านด้านการ
 บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน และศึกษาความแตกต่างอายุ
 ของนักท่องเที่ยวในแต่ละด้านที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากกลุ่ม
 ตัวอย่างจำนวน 400 คน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า “ที”(t-test)
 และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จะนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่
 ตามวิธีของเซฟเฟ โดยกำหนดความมีนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-28 ปี มีที่อยู่อาศัย
 ในปัจจุบันอยู่ในภาคกลาง มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/
 นักศึกษา มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท โดยระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางในทุกๆด้าน มีเพียง
 ด้านเดียวคือ ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างความ
 คิดเห็นของนักท่องเที่ยวกับปัจจัยด้านเพศ และอายุ พบว่า ปัจจัยด้านเพศมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมีเพียง
 บางกิจกรรมแตกต่างกัน แต่ปัจจัยอายุมีผลต่อระดับความคิดเห็น ซึ่งมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง
 สถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตามผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมนันทนาการการ
 ท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลให้คนในท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและยังสามารถอนุรักษ์
 ธรรมชาติได้เป็นอย่างดี

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา
 ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนิสิต.....
 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5078622739 : MAJOR SPORTS SCIENCE

KEYWORDS: TOURIST/TOURISM / RECREATION ACTIVITY/ COMMUNITY BASED TOURISM / MANAGEMENT/ YAONNOY ISLAND

PHENNIPA POONSAWAD: A STUDY OF RECREATION ACTIVITIES MANAGEMENT IN TOURISM COMMUNITY-BASED: A CASE STUDY OF YAONNOY ISLAND, PHANG-NGA PROVINCE. ADVISOR: ASST.PROF. SUCHART TAWEPORNPRATOMKUL, 163 pp.

The purpose of this research was to study of recreation activities management in tourism community-based. Thai tourists who traveled to Yao Noi island, Phang-Nga province were purposively randomed for the sample of the study. A comparison study of tourist’s opinions with factors on sex and age. Comparing the opinion data in each aspect are interested recreation activities, social and culture, service, convenient, and the administration of government and individual. Then, studying the different of tourist’s age who came to Yao Noi island in each part. Data were collected from 400 subjects questionnaires and analyzed for means, standard deviation, t-test, and one way ANOVA. If we found the different of means, the Scheffe’s method would employed significant difference at the 0.05 level.

The results of the study were mostly of subjects were women which the age between 20 and 28, present address in central region their educations were in the bachelor degree level, and their occupations were students whose incomes less than 10,000 baht. Their opinions were in average level in almost every part, the only recreation aspect was in high level. When we considered the different of tourist’s opinions with factors on sexes and ages, the results were the different of sexes factors with the view of all sides were not different. There were some activities different, but the different of age factors would make the opinion different with statistically significant at the 0.05 level. However, subjects agreed that recreation activities management in tourism community-based effects to local people were able to earn money for their community and especially could conserve nature in a good condition.

Field of Study.....Sports Science..... Student’s Signature.....

Academic Year2008 Advisor’s Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ทวีพรปฐมกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ สร้างแรงกระตุ้น และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของการวิจัยมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ปรากฏในเอกสารรายการอ้างอิง และ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ความเอ็นดู ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจน คอยช่วยเหลือด้านข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ ทางผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพิ่มศักดิ์ สุริยจันทร์ รองศาสตราจารย์ วิสนศักดิ์ อ่วมเพ็ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นฤพนธ์ วงศ์ตุ๊กทร ดร. นพรัตน์ พบลาก ดร.อาพรรณชนิด ศิริแพทย์ ที่ให้ความกรุณาในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ สมบัติ กาญจนกิจ รองศาสตราจารย์ ดร. ประพัฒน์ ลักษณะพิสูทธิ์ อาจารย์ ดร.ภัททิยา ยิมเรวัต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันชัย บุญรอด รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุศลวิชิตชัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาที่ให้คำปรึกษาและข้อแนะนำที่ดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านเอกสาร และอุปกรณ์ต่างๆ ขอขอบคุณพี่ๆ น้องๆทุกท่าน สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา ขอขอบคุณนิสิตปริญญาโทรุ่น 4 ทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือ ขอขอบคุณ พี่อิทธิรัฐ สินารักษ์ ที่คอยช่วยในหลายๆด้าน

ท้ายที่สุดขอขอบคุณครอบครัว พูลสวัสดิ์และครอบครัวฤทธิสาร ทั้งคุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้องทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้าน ที่เป็นกำลังสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตลอดเวลา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉุ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนันทนาการและกิจกรรมนันทนาการ.....	5
ข้อมูลทั่วไปของเกาะขาวน้อย จังหวัดพังงา.....	16
แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและความหมายของการ ท่องเที่ยว.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	68
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	136

สรุปผลการวิจัย.....	137
อภิปรายผลการวิจัย.....	141
ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย.....	145
ข้อเสนอแนะ.....	146
รายการอ้างอิง.....	148
ภาคผนวก.....	152
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	169

สารบัญญัตราง

ณ

ตาราง	หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....71
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....72
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาคที่อยู่อาศัย.....73
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา.....74
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....75
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้.....76
7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....77
8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนการเดินทางมาท่องเที่ยว...78
9	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจุดประสงค์หลักของการเดินทาง มาท่องเที่ยว.....79
10	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสาเหตุและสิ่งดึงดูดให้ท่านมาเกาะ ขาวน้อยจังหวัดพังงา.....80
11	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกท่าเรือที่นักท่องเที่ยวเลือกใช้.....81
12	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเดินทางในครั้งนี้นับเดินทางกับใคร82
13	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการพักค้างคืน.....83
14	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศึกษาข้อมูลเกาะขาวน้อย.....84
15	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทสื่อในการรับรู้ข้อมูล.....85
16	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเลือกที่พัก.....86
17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ การจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวในชุมชนในแต่ละด้าน.....87
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ การจัดกิจกรรมนันทนาการด้านนันทนาการ.....88
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ การจัดกิจกรรมนันทนาการด้านสังคมและวัฒนธรรม.....89
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ การจัดกิจกรรมนันทนาการด้านการบริการนักท่องเที่ยว.....90

21	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	91
22	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน.....	92
23	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ.....	93
24	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	95
25	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านการบริการนักท่องเที่ยว.....	96
26	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....	97
27	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน.....	98
28	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจโดยจำแนกตามอายุ.....	99
29	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมตกปลา.....	102
30	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมดำน้ำชมปะการัง.....	103
31	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมพายเรือ.....	104
32	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์.....	105
33	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมถ่ายภาพ.....	106
34	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมพายเรือชมทัศนียภาพ.....	107

35	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมเยี่ยมชมผ้าบาติก.....	108
36	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมเรียนทำอาหาร.....	109
37	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมขี่จักรยาน.....	110
38	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมพิธีกรรมทางศาสนา.....	111
39	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมชมสวน.....	112
40	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมนั่งรถเที่ยวรอบเกาะ.....	113
41	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมเล่นกีฬาริมชายหาดทะเล.....	114
42	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมรอบกองไฟ.....	115
43	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจการ นันทนาการด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยจำแนกตามอายุ.....	116
44	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุใน เรื่องการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว.....	117
45	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุใน เรื่องความรู้ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	118
46	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุใน เรื่องการศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้าของที่ระลึก.....	119
47	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุใน เรื่องของนักท่องเที่ยวทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะขาวน้อย.....	120
48	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุใน เรื่องการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางด้านบริการนักท่องเที่ยว.....	121

ตาราง	หน้า
49	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการต้อนรับจากประชาชนบนเกาะขวาน้อยอย่างเป็นกันเอง.....122
50	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องที่พักอาศัยเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว.....123
51	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการเดินทางบนเกาะมีความสะดวกสบายและปลอดภัย.....124
52	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องกิจกรรมที่เข้าร่วมมีมาตรฐานและมีความปลอดภัยสูง.....125
53	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม.....126
54	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น....127
55	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วน.....128
56	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว.....129
57	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่านสามารถเห็นชัดเจน.....130
58	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน.....131
59	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องบริษัทเอกชนให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี.....132
60	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องรัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง.....133
61	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องรัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง.....134
62	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องอบต. มีการควบคุมราคาสินค้าและบริการต่างๆอย่างเป็นธรรม.....135

สารบัญตาราง

ตาราง

ณ

หน้า

สารบัญภาพ

๕

ภาพประกอบ

หน้า

ภาพเส้นทางเกาะยวน้อยจังหวัดพังงา.....17

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากปัจจุบันจากกระแสของคนในสังคมที่เกิดความตื่นตัวเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเป็นประชาธิปไตยของสังคมไทยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงระดับความคิดเห็นและกำหนดทิศทางในการพัฒนามากขึ้น การให้ความสำคัญของเรื่องสิทธิมนุษยชนโดยการเคารพสิทธิความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมของคนในสังคมซึ่งกระแสเหล่านี้อิงกับกระแสโลกโดยสหประชาชาติ องค์กรนานาชาติ นักวิชาการ และนักวิชาการและนักอนุรักษ์ที่พูดถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยที่ความเข้าใจของคนในสังคมที่มีต่อชุมชนที่เป็นฐานสำคัญของการพัฒนายังมีช่องว่าง การท่องเที่ยวจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่จะนำพาผู้คนต่างวัฒนธรรมให้ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนกัน สร้างความเข้าใจที่แท้จริงและสร้างพันธมิตรในการพัฒนาสังคม อย่างไรก็ตาม บทเรียนของการท่องเที่ยวกว่า 50 ปีนับแต่โลกเข้าสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ชุมชนได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเลย ในทางตรงกันข้ามกลับได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในหลายๆด้านทั้งการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ได้เกิดจากการตอบคำถามว่า “ชุมชนจะได้ประโยชน์อย่างไรจากการท่องเที่ยว” แต่เป็นการสร้างโจทย์ใหม่ว่า “การท่องเที่ยวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างไร” การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism-CBT) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัว แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ซึ่งจะต้องนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติและ ต้องทำความเข้าใจถึงเบื้องหลัง ความคิด หลักการ ความหมายและองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ไม่ใช่แค่ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism product) ซึ่งเมื่อถูกผลิตแล้วจะหมุนไปตามกลไกตลาดและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหากแต่ CBT เป็นการพัฒนาชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือโดยการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ใช่คำตอบสำเร็จรูปและไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของชุมชน ไม่ใช่ยาวิเศษที่จะเข้าไปแก้ปัญหาของชุมชน ในทางกลับกันหากไม่ระมัดระวัง การท่องเที่ยวโดยชุมชนอาจจะกลายเป็นยาพิษ เป็นช่องทางในการนำหายนะสู่ชุมชนได้เช่นกัน ก่อนจะไปสนับสนุนการทำกรท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสม มีการเตรียมความพร้อมของชุมชนก่อนการตัดสินใจดำเนินการ CBT และสามารถหยุดการดำเนินงานได้เมื่อเกินความสามารถของชุมชนในการจัดการหรือก่อผลกระทบต่อชุมชน (พจนานวนศิริ,2546)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะโตขึ้นเป็นเครือข่ายมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบการจัดการโดยชุมชนถูกคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการแบบหนึ่งที่มีศักยภาพ โดยเน้นกระบวนการที่มีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการและสนับสนุนการอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชนของคนในท้องถิ่นอีกด้านหนึ่งด้วย นอกจากนี้หากมองด้านการตลาดด้วยแล้วปรากฏว่าตลาดของการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นกลุ่มเฉพาะ และบ่อยครั้งคำว่า “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” (Community-Based Tourism) หรือ “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” (Ecotourism) หรือ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” (Conservation tourism) และการเรียกชื่ออื่นในลักษณะคล้ายกัน ได้ถูกนำมาใช้เพียงสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมภาพพจน์การท่องเที่ยว แต่กลับตรงกันข้ามได้ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นหากกล่าวเฉพาะในประเทศไทยแล้วตั้งแต่เริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เป็นต้นมา ได้มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและถือได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้สำคัญส่วนหนึ่งของประเทศ อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากร สิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศส่งผลให้เกิดการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และหากพิจารณาถึงองค์ความรู้ทางการท่องเที่ยวแล้วพบว่า หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวรวมทั้งประกอบการเองกลับยังไม่มีความชัดเจนในด้านแนวความคิดและหลักการวิธีการและกระบวนการ การกระจายผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และการบริหารจัดการฐานทรัพยากรด้วยเหตุดังกล่าวสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.ภาค) จึงได้รับการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาได้เพื่อสร้างทางเลือกให้กับระบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ ที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” โดยระยะแรกได้เน้นนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ(ลินซ์ สโรบล, 2551)

ปัจจุบันเราต้องยอมรับว่ารายได้จากการท่องเที่ยวที่นำเงินเข้าประเทศเราแต่ละปีนั้นมากมายมหาศาลเพียงไร “พังงา” ก็เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงติดอันดับโลกหลายแห่งและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยมิใช่น้อย จังหวัดพังงามีสถานที่ท่องเที่ยวเป็นมรดกของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมากติดอันดับของประเทศ ซึ่งออกมาในรูปแบบของการจัดการอุทยานแห่งชาติมากที่สุดในประเทศไทย และมีวนอุทยานอีก 2 แห่งนอกจากนั้นยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงของพังงา อาทิ เช่น เกาะขาวน้อย เกาะขาวใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเกาะขาว จังหวัดพังงา อำเภอเกาะขาวมีพื้นที่ 147.8 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 2 เกาะ มี 3 ตำบลคือ เกาะขาวน้อย , เกาะขาวใหญ่ , พรุใน (เกาะขาวใหญ่ และพรุในอยู่บนเกาะเดียวกัน) มีจำนวนประชากร 15,000 คน มี 18 หมู่บ้าน มี 3,100 หลังคาเรือน เกาะขาวน้อย มีประชากร 6,000 คน มีอาชีพ ประมง ค้าขาย และบริการส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

อีกแห่งคือ บริเวณชายหาดทะเลเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงาซึ่งตั้งอยู่กลางอ่าวพังงาฝั่งทะเลอันดามัน ทิศเหนือติดอ่าวพังงาและฝั่งทะเลจังหวัดกระบี่ ทิศใต้ติดเกาะยาวใหญ่และทะเลอันดามัน ทิศตะวันออกติดหมู่เกาะและฝั่งทะเลจังหวัดกระบี่ และฝั่งตะวันตกติดฝั่งทะเลภูเก็ต จึงทำให้เกาะแห่งนี้มีคลื่นน้ำป่าชายเลน รวมไปถึงเกาะต่างๆในเขตท้องที่ถึง 3 จังหวัด คือ พังงา กระบี่ และภูเก็ต ส่งผลให้บริเวณอ่าวพังงาชุ่มชื้นด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด โดยเฉพาะบริเวณปากอ่าวกระแสน้ำ และคลื่นลมจะพัดพาสัตว์น้ำจากท้องทะเลเข้าสู่อ่าวกลายเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของทรัพยากรจากท้องทะเลไปโดยปริยาย พื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะยาวน้อยเป็นทิวเขาทอดยาวตามแนวจากด้านเหนือจรดจรดด้านใต้ของเกาะ ด้านตะวันตกมีที่ราบเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ได้แก่ อาชีพสวนยาง สวนมะพร้าว สวนปาล์ม สวนสะตอ สวนมะม่วงหิมพานต์ ส่วนด้านตะวันออกเป็นหุบเขามิที่ราบชายฝั่ง หาดทรายและธรรมชาติที่สวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อนทั่วไป ด้วยผลที่พื้นที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และสามารถใช้กำบังภัยธรรมชาติจากฤดูมรสุมได้ บริเวณดังกล่าวจึงก่อให้เกิดชุมชนขึ้น โดยนักวิชาการสันนิษฐานว่าการก่อตั้งชุมชนเริ่มจากกลุ่มชาวไทยมุสลิมบริเวณชายฝั่งเมืองตรัง เมืองสตูล และเมืองอื่นๆ ที่อยู่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของภาคใต้ในแถบทะเลอันดามันอพยพหนีภัยสงครามมาทางเรือใบเมื่อสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ราวปี พ.ศ. 2328 กลุ่มอพยพยึดการทำประมงชายฝั่งเป็นอาชีพสืบทอดมาจนพัฒนาเป็นชุมชนขนาดใหญ่ นอกจากนี้จังหวัดพังงามีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกาะยาวน้อย ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้าน รวมทั้งได้มีโอกาสเห็นถึงทักษะความชำนาญรวมทั้งได้มีโอกาสเห็นถึงทักษะความชำนาญและหัตถกรรมท้องถิ่นต่างๆด้วย ทำให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมแบ่งปันวิถีการดำเนินชีวิตกับชุมชนทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิมและจังหวะชีวิตของชาวบ้าน มีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกาะยาวน้อยมีสมาชิก 25 ราย และมีบ้านที่ใช้เป็นโฮมสเตย์จำนวน 20 หลัง และกิจกรรมอื่นๆและจากการดำเนินงานยาวนานกว่า 10 ปี กลุ่มได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทส่งเสริม และการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และรางวัลพิทักษ์มรดกโลก ประเภทการท่องเที่ยวที่รักษาสีเขียวและวัฒนธรรม จากนิตยสารจีโอกราฟิก สหรัฐอเมริกาและปัจจุบันเกาะยาวน้อยได้มีโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง(CHARM) ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินร่วมจากรัฐบาลไทยและสหภาพยุโรป ระยะเวลาในการดำเนินการ 5 ปี โดยมีกรมประมงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการร่วม (Co-management) กับชุมชนชายฝั่ง (CHARM-REST,2548)

งานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและชุมชนสามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวและสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและฟื้นฟูการ

ท่องเที่ยวของประเทศไทยในเรื่องการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นจำแนกตามเพศและอายุของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งเพศชายเพศหญิงที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณเกาะข่าน้อยและประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะข่าน้อย จังหวัดพังงา ระหว่างเดือนธันวาคมพ.ศ.2551 – กุมภาพันธ์พ.ศ. 2552

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งเพศชายและเพศหญิงที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณเกาะข่าน้อย จังหวัดพังงา

การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังบริเวณเกาะข่าน้อย จังหวัดพังงา

กิจกรรมนันทนาการ (Recreation Activity) หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยชุมชนเกาะข่าน้อย จังหวัดพังงา อาทิ เช่น กิจกรรมตกปลา กิจกรรมเที่ยวทะเล กิจกรรมผ้าบาติก กิจกรรมการนั่งเรือท่องเที่ยว ฯลฯ

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism (CBT)) หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้ที่มาเยือน

การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง การบริหารจัดการโดยชุมชน

เกาะข่าน้อย (Yao Noy Island) หมายถึง เกาะที่ตั้งอยู่ใน อำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้รับจะสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและฟื้นฟูการท่องเที่ยวของประเทศไทยในเรื่องการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชนเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะขาวน้อย จังหวัดพังงาที่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนันทนาการและกิจกรรมนันทนาการ
2. ข้อมูลทั่วไปของเกาะขาวน้อย จังหวัดพังงา
3. แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ
4. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและความหมายของการท่องเที่ยว
5. ท่องเที่ยวแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนันทนาการและกิจกรรมนันทนาการ

ความหมายของนันทนาการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้บัญญัติไว้ว่านันทนาการ (นาม) หมายถึง กิจกรรมที่ทำตามความสมัครใจในยามว่าง เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และผ่อนคลายความตึงเครียด, การสราญใจ

นันทนาการมาจากภาษาอังกฤษว่า Recreation จรินทร์ ธานีรัตน์ (2528) กล่าวว่า Recreation มาจากคำกริยา (to) create หมายถึง “สร้าง” หรือ “ทำให้เกิดขึ้น” Re-create หมายถึง “สร้างใหม่” หรือทำให้มีขึ้นมาใหม่ เมื่อเป็นคำนามก็เป็น Recreation แปลว่า การทำให้มีขึ้นมาใหม่ อีก นักสรีระกายวิภาคศาสตร์เชื่อว่าเมื่อคนเรารับประทานอาหารเข้าไป อาหารเหล่านั้นจะถูกย่อยด้วยน้ำย่อยจากอวัยวะส่วนต่าง ๆ ทำให้เปลี่ยนสภาพไปแล้วไปหล่อเลี้ยงร่างกาย ทำให้เกิดมีกำลังสามารถประกอบภารกิจงานได้ แต่เมื่อพลังงานหมดก็เกิดความอ่อนเพลีย เมื่อยล้า ทั้งทางร่างกาย และสมอง จึงจำเป็นต้องสร้างพลังงานนั้นให้มีขึ้นมาใหม่

กิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่บุคคลได้แสดงออกตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการ ความสนใจ และความพึงพอใจต่อบุคคลนั้น ๆ ในเวลาว่าง

ตัวอย่างเช่น บางคนชอบใช้เวลาว่างในการเล่นกีฬาประเภทต่างๆ บางคนชอบใช้เวลาว่างไปอยู่ค่ายพักแรม ท่องเที่ยว ทักษนาจร บางคนมีความพึงพอใจในการอยู่บ้านโดยการปลูกผัก ทำสวนครัว ทำสวนดอกไม้ เลี้ยงกล้วยไม้ เลี้ยงสัตว์ ประดิษฐ์ของใช้ เช่น เย็บ ปัก ถัก ร้อย ปั้น วาด แกะสลัก อ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ฯลฯ ซึ่งไม่เหมือนกันตามความถนัด ความชอบ และความพึงพอใจของแต่ละบุคคล และได้สรุปความหมายคำว่า “นันทนาการ” ซึ่งให้โดยนักศึกษานันทนาการในต่างประเทศดังนี้

แนช (Nash, 1960) จากหนังสือ Philosophy of recreation กล่าวว่า คำว่า เวลาว่าง (Leisure) หมายถึง เวลาที่ว่าง (Free time) จากกิจกรรมที่จำเป็นอื่นๆ ทั้งหมดเช่น ว่างจากงานประจำ ว่างจากเวลาหลับนอน เวลาที่ประกอบชีวิตประจำวัน ส่วนนันทนาการ หมายถึง การใช้เวลาว่างนั้นเพื่อประโยชน์คุณค่าในทางดีงามจากการเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ถ้าเด็กจะเรียกกิจกรรมนั้นว่า “การเล่น” (Play) คนหนุ่มสาว และผู้ใหญ่จะเรียกเป็นกิจกรรม “นันทนาการ” (Recreation)

ซูซีพ เยาวพัฒน์ (2543) กล่าวว่า นันทนาการเป็นกิจกรรมที่มีองค์ประกอบในลักษณะเดียวกันกับการเล่น จะแตกต่างกันเรื่องของรูปแบบของนันทนาการ และมีบางสิ่งบางอย่างที่นอกเหนือจากการเล่น โดยเน้นในเรื่องการศึกษาความซาบซึ้งในการเสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ หรือมุ่งเน้นการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ ให้กระทำแต่ในสิ่งที่มีประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะใช้มันสมอง หรือใช้กำลังกายประกอบสัมมาอาชีพก็ตาม

ไบรท์บิลล์ และเมเยอร์ (Brightbilland Meyer, 1972) กล่าวไว้ในหนังสือ นันทนาการ Recreation ว่า “นันทนาการ” หมายถึงกิจกรรมที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจในเวลาว่าง โดยมีความพึงพอใจ หรือสุขใจเป็นเครื่องจูงใจเนื่องจากกิจกรรมนั้นๆ โดยตรง

หนังสือโปรแกรม นันทนาการ (Recreation Program) ของสถาบันกีฬา (The athletic institute) ได้ให้ความหมายของนันทนาการไว้ใกล้เคียงกับของ Brightbill มาก ซึ่งกล่าวว่า “นันทนาการ” หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลเข้าร่วมด้วยความสมัครใจในเวลาว่าง และได้รับผลความพึงพอใจเป็นรายบุคคล และเป็นแรงจูงใจเนื่องจากกิจกรรมนั้นๆ โดยตรง

สมบัติ กาญจนกิจ (2544) นันทนาการ มีความหมาย 4 ประการ คือ

1. นันทนาการ หมายถึง การทำให้สดชื่นหรือการสร้างพลังงานขึ้นมาใหม่ (Re+Fresh, Re+Creation) หลังจากที่ใช้พลังงานในแต่วัน ทำให้เกิดความเหนื่อยล้า จึงต้องการกิจกรรมนันทนาการเพื่อสร้างความสดชื่นในรูปแบบของการเล่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น
2. นันทนาการ หมายถึง กิจกรรม (Activities) การที่บุคคลหรือชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่มีความสนใจและสมัครใจ เช่น เกม กีฬา งานอาสาสมัคร เป็นต้น เพื่อพัฒนาให้เกิดอารมณ์สุข สนุกสนาน หรือความสุขสงบ
3. นันทนาการ หมายถึง กระบวนการ (Process) การที่บุคคลหรือชุมชนเลือกกิจกรรมนันทนาการเป็นสื่อ เป็นกิจกรรมที่เลือกตามความสนใจ ในช่วงเวลาว่างโดยอิสระ หรือกิจกรรมที่พึงประสงค์ของชุมชนหรือเป็นกิจกรรมที่มีสาระจริงจังมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอารมณ์ สุข สนุกสนาน ร่าเริง สุขสงบและก่อให้เกิดมิตรภาพ เป็นกระบวนการ พัฒนาองค์รวม กาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา
4. นันทนาการ หมายถึง สวัสดิการสังคม (Social Welfare) และสถาบันสังคม (Social Institute) นันทนาการ เป็นสถาบันสังคมและสวัสดิการสังคม ฝ่ายบริหารท้องถิ่นมีหน้าที่ให้บริการแก่ชุมชนเพื่อให้สังคมน่าอยู่ เช่น จัดอุทยานแห่งชาติ ศูนย์เยาวชน สวนสาธารณะ เป็นต้น

ลักษณะพื้นฐานของนันทนาการ

บัทเลอร์ (1959) และ ไมเยอร์ (1965) (อ้างถึงใน สมบัติ กาญจนกิจ, 2540) ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

1. นันทนาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรม
2. นันทนาการมีรูปแบบหลากหลาย
3. นันทนาการจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจและมีแรงจูงใจ
4. นันทนาการเกิดขึ้นได้ในเวลาที่ไม่จำกัด
5. นันทนาการจะต้องเป็นสิ่งที่จริงจังและมีจุดหมาย
6. นันทนาการเป็นการบำบัดรักษา
7. นันทนาการเป็นกิจกรรมที่สามารถยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้
8. นันทนาการจะต้องเป็นกิจกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม

เป้าประสงค์ของนันทนาการ

1. พัฒนาอารมณ์สุข
2. เสริมสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ
3. เพิ่มพูนประสบการณ์
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
5. ส่งเสริมการแสดงออกแห่งตน
6. ส่งเสริมคุณภาพชีวิต
7. ส่งเสริมความเป็นมนุษยชาติ
8. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการ

การที่บุคคลและสังคมมีความสนใจและความต้องการเลือกกิจกรรมการใช้เวลาว่างเพื่อให้เกิดประสบการณ์และคุณภาพชีวิตได้นั้น ขึ้นอยู่กับบุคคล ตลอดจนบุคลิกภาพ ไลฟ์สไตล์ และเป้าหมายของเขาเหล่านั้น

จากการสำรวจความคิดของเคราส์ (Kraus , 1994 อ้างถึงใน สมบัติ กาญจนกิจ, 2544) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่สำคัญได้แก่

1. เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง (Fun and Enjoyment)
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (Quality of Life)

ในปี ค.ศ. 1987 ไดรเวอร์, บราวน์ และปีเตอร์สัน (Driver, Brown and Peterson) อ้างถึงใน สมบัติ กาญจนกิจ, (2544) ได้รายงานถึงปัจจัยที่สำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมืองดังนี้

1. เพลดเพลินธรรมชาติเกี่ยวกับ
 - ทักษะภาพ ทิวทัศน์ที่งดงามตระการตา
 - ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้จากธรรมชาติ
 - เรียนรู้พื้นที่ของธรรมชาติที่ยังไม่ได้พัฒนา
2. เพื่อสมรรถภาพทางกาย
3. เพื่อลดความเครียดเกี่ยวกับความเครียดทางจิตใจ อารมณ์ สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน
4. หนีจากความแออัดหาความสงบ
5. เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับนันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมือง

6. เพื่อรับรู้คุณธรรมและศีลธรรม
7. เพื่อความเป็นอิสระและความเป็นส่วนตัว
8. เพื่อรู้จักครอบครัวในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ
9. เพื่อคุณธรรม คุณค่าของบุคคลและน้ำใจไมตรี
10. อยากประสบความสำเร็จ
11. เพื่อพักผ่อนกาย
12. เพื่อเป็นผู้สอนและแนะนำที่ดี
13. ได้รับความท้าทายและกิจกรรมเสี่ยงภัย
14. เป็นการลดและป้องกันการเสี่ยงอันตราย
15. เพื่อได้รู้จักเพื่อนใหม่
16. ได้สะท้อนภาพชีวิตของบรรพบุรุษที่อยู่ใกล้ชีวิตธรรมชาติมาก่อน

แรงจูงใจที่บุคคลสนใจเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ

สมบัติ กาญจนกิจ (2540) จากการวิจัยศึกษาพฤติกรรมของคนที่เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ พอสรุปออกมาได้ 8 ประเภทได้แก่

1. พฤติกรรมพื้นฐานทางสังคม (Social Behaviors)
2. พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับผูกพัน (Associative Behaviors)
3. พฤติกรรมเชิงแข่งขัน (Competitive Behaviors)
4. พฤติกรรมเสี่ยงอันตรายทำลายความสามารถ (Risk-Taking Behaviors)
5. พฤติกรรมบุกเบิกค้นหา (Exploratory Behaviors)
6. พฤติกรรมทดแทนหรือสร้างเสริม (Vicarious Behaviors)
7. สิ่งกระตุ้นทางประสาทสัมผัส (Sensory Stimulation)
8. การแสดงออกทางร่างกาย (Physical Expression)

แนวคิดเกี่ยวกับนันทนาการ

สมบัติ กาญจนกิจ (2544) ได้แบ่งกิจกรรมนันทนาการออกเป็น 15 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมนันทนาการศิลปหัตถกรรม (Art and Crafts)

กิจกรรมนันทนาการศิลปหัตถกรรม หมายถึง งานด้านศิลปะต่างๆ ที่ทำด้วยมือในเวลาว่างและมีได้ทำเป็นอาชีพ หรือหวังผลกำไรใดๆ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการใช้มือสร้างงานฝีมือให้แก่ชุมชน เพื่อพัฒนาอารมณ์สุขและการเจริญเติบโตของร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา กิจกรรมเหล่านี้ เช่น งานไม้, เย็บปักถักร้อย, การวาดภาพ, แกะสลัก และงานประดิษฐ์อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ฯลฯ กิจกรรมนันทนาการประเภทศิลปหัตถกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ไม่มีขอบเขตจำกัด ไม่มีรูปแบบที่ตายตัว ผู้เข้าร่วมสามารถใช้จินตนาการของตน สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ได้อย่างอิสระ กิจกรรมนันทนาการประเภทนี้จะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การเป็นตัวของตัวเองและการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ สามารถคิดแปลงให้เหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ไม่จำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง เพราะสามารถนำของที่ไม่มีประโยชน์แล้วนำมาประดิษฐ์ หรือสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์อย่างอื่นได้อีกด้วย

2. กิจกรรมนันทนาการเกมกีฬา (Games and Sports)

กิจกรรมเกม กีฬา เป็นกิจกรรมที่ต้องการความสัมพันธ์กันระหว่างทักษะการเคลื่อนไหว สติปัญญา ความทนทาน และพลังกำลังของร่างกายในการประกอบกิจกรรมซึ่งบางกิจกรรมจะมีการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ลูกบอล, ใช้ไม้ตีหรือแร็กเกต (Bat and Racket), ลูกมือ ฯลฯ โดยมากมักจัดกิจกรรมประเภทนี้ในสถานที่ที่เป็นบริเวณกว้าง เช่น สนามหญ้า โรงยิมเนเซียม ลานกว้าง เป็นต้น ในการเล่นหรือการแข่งขันจะมีกฎ กติกาการเล่นตายตัวเฉพาะแต่ละชนิดกีฬา เพื่อให้เกิดการแข่งขันทันทีเสมอภาค สนุก และท้าทาย ดังนั้นกิจกรรมนันทนาการประเภทเกมและกีฬา จึงเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ตื่นเต้น และท้าทายความสามารถของผู้เข้าร่วมกิจกรรม สามารถเลือกได้เหมาะสม ทั้งวัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ วัยสูงอายุ หญิง ชาย รวมทั้งคนพิการ ดังนั้นกิจกรรมประเภทนี้จึงได้รับความนิยมสูงมากขึ้นเรื่อยๆ ในปัจจุบันทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

3. กิจกรรมนันทนาการการเต้นรำ (Dances)

การเต้นรำเป็นกิจกรรมยามว่างที่มีคุณค่ามาก สำหรับผู้ที่เข้าร่วมแต่ละคน การเต้นรำ เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างเสริมร่างกายให้แข็งแรง ช่วยผ่อนคลายความเครียด พัฒนารูปร่างให้งดงามและควบคุมการเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี การเต้นรำนั้นเป็นการแสดงออกผ่านการเคลื่อนไหว ซึ่งท่าทางต่างถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของกิจกรรมในชีวิตโดยมนุษย์และวัฒนธรรม การ

เดินรำเป็นการแสดงออกถึงอารมณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ความสุข, ความเสียใจ, ความรัก, สงคราม, การบูชา ฯลฯ

4. กิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวทัศนศึกษา (Tourism and Traveling)

เป็นกิจกรรมนันทนาการที่บุคคลและชุมชนให้ความสนใจ และนิยมเลือกในเวลาว่างหรือเวลาอิสระมากที่สุดประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีรูปแบบที่น่าสนใจหรือเรียกว่าสิ่งดึงดูดความสนใจ (Attractions) มีรูปแบบที่หลากหลาย พอสรุปได้ดังนี้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้น กิจกรรมทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ศาสนา การเมือง วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทัศนียภาพ ชีวิตสัตว์ป่า นันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมืองและกีฬา การบันเทิงและการอาบน้ำแร่เพื่อสุขภาพ

5. กิจกรรมนันทนาการพัฒนาจิตใจ และความสงบสุข

กิจกรรมนันทนาการต่างๆ จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาอารมณ์สุขของมนุษย์ ซึ่งอารมณ์สุขของมนุษย์มี 2 ลักษณะ ได้แก่ อารมณ์สุขสนุกสนานและอารมณ์สุขสงบ อารมณ์สุขสงบนี้เกิดจากเหตุการณ์หรือกิจกรรมที่เน้นในเรื่องการพัฒนาจิตใจ สมาธิและสติปัญญา คนส่วนใหญ่มักจะคิดว่ากิจกรรมนันทนาการจัดขึ้นมาเพื่ออารมณ์สุขสนุกสนานเท่านั้น แต่จริงๆ แล้วยังมีความสำคัญมาอีกกิจกรรมหนึ่งนั่นคือกิจกรรมการพัฒนาจิตใจและความสงบนั่นเอง

6. กิจกรรมนันทนาการการละคร (Drama)

เป็นกิจกรรมที่แสดงออกเป็นการระบายอารมณ์หรือกิจกรรมของชีวิตประจำวัน การสร้างความรู้สึก การแสดงออกแห่งตน นันทนาการการละครเกิดได้หลายวิธี เช่น เกิดจากการแสดงพิธีการทางศาสนา การฝันหรือจินตนาการ ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์สุข สนุกสนาน

7. กิจกรรมนันทนาการงานอดิเรก (Hobby)

เป็นกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณค่าชีวิตของมนุษย์ ทุกวัย เป็นการส่งเสริมการสร้างประสบการณ์ชีวิต ส่งเสริมให้บุคคลเลือกกิจกรรมตามความสนใจสมัครใจ และกระทำด้วยความเต็มใจในช่วงเวลาว่าง

8. กิจกรรมนันทนาการดนตรีและร้องเพลง (Music and Singing)

ดนตรีเป็นภาษากลางในการสื่อสาร หรือถ่ายทอดความรู้สึกของมวลมนุษยชาติดนตรีเป็นนันทนาการที่ต้องมีควบคู่อยู่กับสังคม เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ดนตรี

เป็นการระบายอารมณ์ เป็นการผ่อนคลายความเครียดขณะทำงาน หรือเวลาว่าง มีบทบาทต่อบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

9. กิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง/นอกเมือง (Outdoor Recreation)

เป็นกิจกรรมหลากหลายที่ส่งเสริมให้บุคคลมีโอกาสใกล้ชิดธรรมชาติ สภาพแวดล้อม พัฒนาอารมณ์สุขและการเจริญเติบโตของร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ของบุคคลและสังคม เช่น กิจกรรมค่ายพักแรม กิจกรรมประเภทเสี่ยงอันตรายและท้าทาย ความสามารถ เป็นต้น

10. กิจกรรมนันทนาการทางสังคม (Social Recreation)

เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมโอกาส มนุษย์สัมพันธ์ ความเข้าใจ ความสามัคคีอันดีต่อเพื่อนมนุษย์

11. กิจกรรมนันทนาการพิเศษ (Special Event)

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในโอกาสพิเศษ ต้องมีการจัดเตรียมอาคารสถานที่ เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาร่วมกัน เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง รวมทั้งกิจกรรมวันพิเศษของบุคคลในครอบครัว เช่น วันเกิด วันครบรอบแต่งงาน เป็นต้น

12. กิจกรรมนันทนาการวรรณกรรม (อ่าน พูด เขียน) (Reading, Speaking and Writing)

นันทนาการประเภทวรรณกรรมส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาทักษะความรู้ และความสามารถจัดได้ทุกระดับวัยและเพศ ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน การแสดงออก แห่งตนอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดการพัฒนาจินตนาการ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมแบบประหยัดได้ และเป็นกิจกรรมที่เก่าแก่ของมนุษยชาติ

13. กิจกรรมนันทนาการการบริการอาสาสมัคร (Voluntary Service)

กิจกรรมอาสาสมัครเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การให้และการรับ การร่วมมือของชุมชนอันจะก่อให้เกิดความพึงพอใจและการพัฒนาจิตใจของ บุคคลและสังคม

14. กิจกรรมนันทนาการการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพ

เป็นการจัดการบุคคลซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลการศึกษาโอกาส สำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และยังเป็นการจูงใจในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนให้

ผู้เข้าร่วมกระทำในสิ่งที่เป็นไปได้มากที่สุด เกี่ยวกับลักษณะการดำเนินชีวิตเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

15. กิจกรรมนันทนาการกลุ่มสัมพันธ์และมนุษย์สัมพันธ์ (Group Process)

เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์การทำงานเป็นทีม การประสานงานร่วมมือของกลุ่ม และยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ พฤติกรรมของกลุ่มของสังคมในวิถีของประชาธิปไตย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์มีประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาการเป็นผู้นำและผู้ตาม ให้รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบและบทบาทของตนเองและของสังคม

คณิต เขียววิชัย (2531) ได้จำแนกประเภทต่าง ๆ ของกิจกรรมนันทนาการไว้ดังนี้

นันทนาการครอบครัว

นันทนาการประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกภายในบ้านได้พักผ่อน สนุกสนานและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน การร่วมกิจกรรมนันทนาการจะช่วยให้อุณหภูมิของอากาศอบอุ่น นอกจากนี้อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดงานเลี้ยงฉลองวันคล้ายวันเกิดของสมาชิกในครอบครัว การพาครอบครัวไปเที่ยวในวันหยุดพักผ่อน การจัดห้องอ่านหนังสือภายในบ้าน การจัดห้องพักผ่อนสำหรับฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์หรือวิดีโอ เป็นต้น

นันทนาการในโรงเรียน

จัดได้ว่าเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญของชุมชนอันหนึ่ง ดังนั้นนอกจากจะให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนแล้ว ก็ควรจะจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาตัวนักเรียนให้มีคุณธรรม ความประพฤติและความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี กิจกรรมนันทนาการที่ควรจัดในโรงเรียนได้แก่ กิจกรรมทางกีฬา กิจกรรมดนตรี ลูกเสือ เนตรนารี ห้องสมุด ตลอดจนการทัศนศึกษาออกสถานที่ กิจกรรมเนื่องในวันพิเศษต่าง ๆ เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันขึ้นปีใหม่ เป็นต้น

นันทนาการสำหรับชุมชน

ชุมชนจัดว่าเป็นหน่วยของสังคมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นรัฐบาลควรเป็นหลักในการดำเนินงาน หรืออาจจะขอการสนับสนุนจากเอกชนก็ย่อมทำได้ กิจกรรมที่ควรดำเนินงานสำหรับกิจกรรมนันทนาการชุมชนก็ได้แก่ การจัดสวนสาธารณะเพื่อให้ประชาชนได้ใช้พักผ่อนยามว่าง การจัดศูนย์เยาวชนหรือศูนย์นันทนาการซึ่งจะมีทั้งสนามกีฬา สระว่ายน้ำ และอาจจะมีสวนสัตว์ด้วยก็ได้

นันทนาการสำหรับชนบท

การดำเนินชีวิตของชาวชนบทนั้นจะเป็นแบบง่าย ๆ ไม่ค่อยยุ่งยาก ซับซ้อนมากนัก ไม่ต้องคร่ำเคร่งกับการทำงานเหมือนอย่างคนเมือง ดังนั้นควรจัดกิจกรรม

นันทนาการเพื่อไปพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการพักผ่อนหย่อนใจ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ กิจกรรมนันทนาการสำหรับชาวชนบทนั้นควรจะเป็นกิจกรรมประเภท เกมกีฬา หรือการละเล่นพื้นเมืองของแต่ละถิ่นเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ

นันทนาการอาสาสมัคร

นันทนาการประเภทนี้มุ่งปลูกฝังให้คนรู้จักการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ให้กับชุมชนโดยไม่หวังผลตอบแทน และการทำงานในลักษณะดังกล่าวจะสร้างความพึงพอใจให้กับเขาเหล่านั้นเท่านั้นเอง การเข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้จะเป็นไปตามความพึงพอใจมากกว่าการบังคับ ประโยชน์ที่ได้รับนั้นจะตกแก่ส่วนรวมผู้เข้าร่วมจะได้รับความพึงพอใจในการทำงานเท่านั้น กิจกรรมนันทนาการประเภทอาสาสมัครที่ควรจัดได้แก่ การออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท การพัฒนาความสะอาดของบ้านเมือง หรือการปลูกต้นไม้ในพื้นที่ต่าง

นันทนาการธุรกิจการค้า

นันทนาการประเภทนี้มักจะนิยมในเมืองใหญ่ ๆ มักจะเป็นการงานที่มุ่งหวังผลกำไร มากกว่าอย่างอื่น แต่ทั้งนี้คนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมก็เกิดความพึงพอใจที่จะเสียเงินเพื่อแลกกับความสุขที่จะได้รับจากกิจกรรมนั้น กิจกรรมประเภทนี้เกิดขึ้นได้เนื่องจากการที่รัฐจัดบริการให้ไม่เพียงพอกับความต้องการของชุมชน จึงทำให้เอกชนเข้ามาดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม โดยมีเครื่องแลกเปลี่ยนคือเงิน กิจกรรมนันทนาการประเภทธุรกิจการค้านี้ที่ดำเนินการส่วนใหญ่ เช่น ภาพยนตร์ ดนตรี ละคร หรือเกมกีฬาเช่น โบว์ลิ่ง กอล์ฟ วายน้ำ เทนนิส การจัดค่ายพักแรมนันทนาการ เป็นต้น

นันทนาการโรงงานอุตสาหกรรม

จัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมได้พักผ่อน และจะส่งเสริมให้ทุกคนได้มีโอกาสพบปะซึ่งกันและกันช่วยเสริมสร้างความสามัคคีของบุคลากรในโรงงาน กิจกรรมนันทนาการในโรงงานอุตสาหกรรมนั้นควรจัดเป็นประเภทเกมกีฬา อาจจะเป็นการเล่นกีฬาในช่วงว่างงานหรือจัดการแข่งขันกีฬาภายในปีละ 1-2 ครั้ง หรือกิจกรรมประเภทดนตรีหรือเพลง กิจกรรมพิเศษอื่นๆ เช่น การจัดงานวันขึ้นปีใหม่ หรือ วันคริสต์มาส เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีโอกาสร่วมพบปะสังสรรค์กันเนื่องในโอกาสพิเศษดังกล่าว นอกจากนี้ อาจจะมีจัดเกมในร่มต่างๆ เช่น หมากรูก หมากฮอส ปาเป้า ฯลฯ

นันทนาการในโรงพยาบาล

กิจกรรมนันทนาการมีความสำคัญอย่างมากกับการช่วยลดความเครียดของหมอและพยาบาล ตลอดจนให้ผู้ป่วยหายจากโรคหรือพักฟื้นให้ร่างกายแข็งแรงเร็วขึ้น ดังนั้นโรงพยาบาลควรจัดโปรแกรมนันทนาการออกเป็นสองส่วนคือส่วนหนึ่งสำหรับคนไข้และอีกส่วนหนึ่งสำหรับบุคลากรในโรงพยาบาล กิจกรรมนันทนาการสำหรับโรงพยาบาลนั้นควรเป็นทั้งกายภาพบำบัด และสุขภาพจิตสำหรับคนไข้ด้วย ดังนั้นกิจกรรมที่เสนอแนะอาจเป็นเพลงเบาๆ

รายการวิดีโอที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินนอกจากนี้อาจเป็นเกมต่างๆ เพื่อให้คนไข้ได้เพลิดเพลิน สำหรับในส่วนของบุคลากรนั้นกิจกรรมเสนอแนะควรเป็นเพลงเบาๆ เกมในร่มหรือกีฬาที่เล่นในยามว่าง เช่น เทนนิส แบดมินตัน เทเบิลเทนนิส เป็นต้น

คณิต เขียววิชัย (2531) แบ่งกิจกรรมนันทนาการออกเป็นหมวดหมู่ดังต่อไปนี้

ศิลปหัตถกรรม (Art Craft) กิจกรรมนันทนาการประเภทนี้เป็นการประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ ด้วยมือ แต่การประดิษฐ์สิ่งของต่างๆ เป็นไปเพื่อความเพลิดเพลิน อาจจะได้ประโยชน์ใช้สอยบ้างก็เป็นผลพลอยได้ไม่ใช่ว่าเป้าหมายหลัก กิจกรรมที่เป็นศิลปหัตถกรรมได้แก่ งานประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ งานฝีมือต่างๆ เช่น การเย็บปักถักร้อย การเขียนภาพ การแกะสลักและการจักสาน งานตกแต่ง และงานประกอบอาหาร เกม กีฬาและกรีฑา (Games Sports and Athletics) กิจกรรมประเภทนี้เป็นที่นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย จึงอาจจะจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมหลักของนันทนาการ กิจกรรมเหล่านี้ต้องใช้กล้ามเนื้อใหญ่ๆ ทำงาน มีการเคลื่อนไหวและก่อให้เกิดความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังสามารถเข้าร่วมได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย การเต้นรำ ฟ้อนรำพื้นเมือง (Dances) การเต้นรำ ฟ้อน และรำพื้นเมืองเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงวัฒนธรรมของชาติอย่างหนึ่ง กิจกรรมเหล่านี้จะต้องใช้จังหวะของเพลงหรือดนตรีประกอบการเคลื่อนไหว การเต้นรำ ฟ้อน และรำพื้นเมืองนี้จะช่วยสร้างให้เกิดทักษะแก่เราเป็นอย่างดี กิจกรรมดังกล่าวช่วยสร้างทักษะพื้นฐานของการเคลื่อนไหวมีความสัมพันธ์อย่างดีระหว่างประสาทและกล้ามเนื้อ และช่วยให้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลิน ดนตรีและร้องเพลง (Music) เป็นกิจกรรมที่เข้าร่วมได้ง่าย และมีหลายรูปแบบเช่น การร้องเพลงเอง หรือเล่นดนตรีเอง การฟังเพลงและดนตรี หรือกิจกรรมอื่นผสมด้วยการร้องเพลงหรือดนตรี เสียงดนตรีหรือเสียงเพลงจะช่วยให้ผู้ฟังได้ผ่อนคลายความเครียดและช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินอีกด้วยกิจกรรมประเภท อ่าน เขียน พุด กิจกรรมประเภทนี้เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้โดยง่ายและคนส่วนมากจะสนใจ หรืออาจจะปฏิบัติเป็นประจำทุกวันอยู่แล้วก็ได้ กิจกรรมนันทนาการประเภทนี้จะช่วยในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการต่างๆ ละครและการละเล่นพื้นเมือง ละครนั้นเป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง เพราะละครนั้นมักจะมีแนวคิดมาจากชีวิตจริงตอนใดตอนหนึ่งแล้วนำมาปรุงแต่งเป็นเรื่องราวขึ้น การแสดงละครนั้นได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ผู้ชมและผู้แสดงก็ได้รับความสนุกสนาน เช่นเดียวกันกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมทางสังคมที่นิยมจัดกัน ได้แก่ การจัดการสังสรรค์เนื่องในการจัดงานตามประเพณีต่างๆ เช่น การชุมนุมศิษย์เก่า งานบวช งานแต่งงาน ฯลฯ กิจกรรมทางสังคมอีกกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันนี้มีความสำคัญมากในการจัดกิจกรรมของสถาบัน หรือสถานศึกษาบางแห่งคือ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมดังกล่าวมีความสำคัญมากในการที่ช่วยให้สมาชิกได้พบปะพูดคุยกันและทำความรู้จักกันกิจกรรมนอกเมือง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกสถานที่ เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ มนุษย์ได้รู้จักธรรมชาติ ได้พักผ่อนไปด้วยพร้อมๆ กับการเรียนรู้

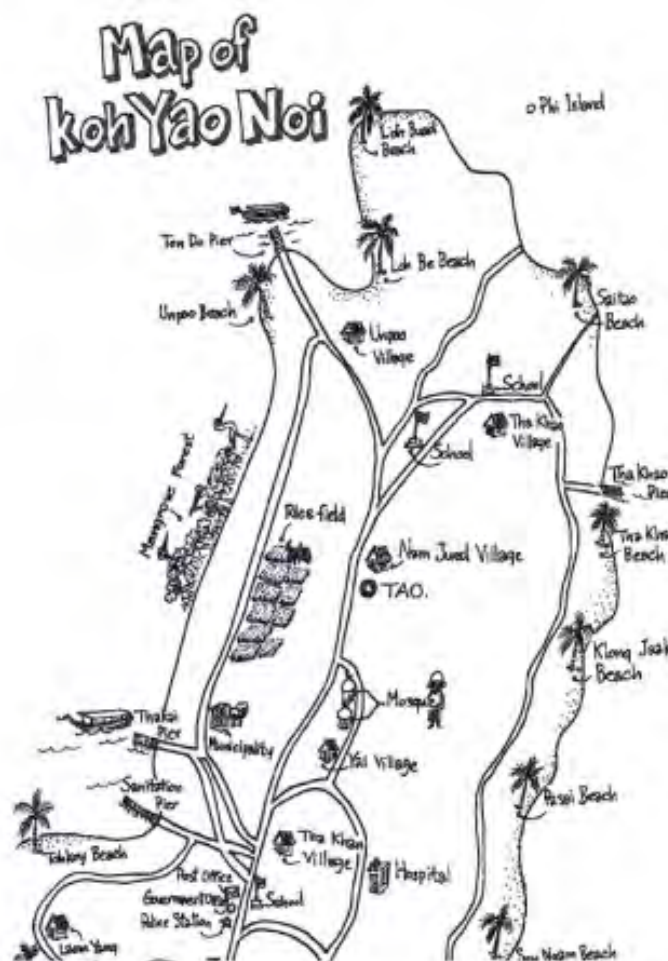
ธรรมชาติกิจกรรมนี้มีประโยชน์มากทั้งในเรื่องการพักผ่อนและการใช้ชีวิตร่วมกันของสมาชิก ทำให้ได้ศึกษาพฤติกรรมซึ่งกันและกัน

2. ข้อมูลทั่วไปของเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา(สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพังงา, 2550)

“พังงา” ถือได้ว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงติดอันดับโลกหลายแห่งและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำรายได้เข้าสู่ประเทศไทยมิใช่น้อย จังหวัดพังงามีสถานที่ท่องเที่ยวเป็นมรดกของทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมากติดอันดับของประเทศ ซึ่งออกมาในรูปแบบของการจัดการอุทยานแห่งชาติมากที่สุดในประเทศไทย และมีวนอุทยานอีก 2 แห่งนอกจากนั้นยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและมีชื่อเสียงของพังงา อาทิ เช่น เกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา อำเภอเกาะยาวมีพื้นที่ 147.8 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 2 เกาะ มี 3 ตำบลคือ เกาะยาวน้อย, เกาะยาวใหญ่, พรุใน (เกาะยาวใหญ่ และพรุในอยู่บนเกาะเดียวกัน) มีจำนวนประชากร 15,000 คน มี 18 หมู่บ้าน มี 3,100 หลังคาเรือน เกาะยาวน้อย มีประชากร 6,000 คน มีอาชีพ ประมง ค้าขาย และบริการส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจอีกแห่งคือ บริเวณชายหาดทะเลเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงาซึ่งตั้งอยู่กลางอ่าวพังงาฝั่งทะเลอันดามัน ทิศเหนือติดอ่าวพังงาและฝั่งทะเลจังหวัดกระบี่ ทิศใต้ติดเกาะยาวใหญ่และทะเลอันดามัน ทิศตะวันออกติดหมู่เกาะและฝั่งทะเลจังหวัดกระบี่ และฝั่งตะวันตกติดฝั่งทะเลภูเก็ต จึงทำให้เกาะแห่งนี้คูลม่านน้ำ ป่าชายเลน รวมไปถึงเกาะต่างๆในเขตท้องที่ถึง 3 จังหวัด คือ พังงา กระบี่ และภูเก็ต ส่งผลให้บริเวณอ่าวพังงาชุกชุมด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด โดยเฉพาะบริเวณปากอ่าวกระแสน้ำ และคลื่นลมจะพัดพาสัตว์น้ำจากท้องทะเลเข้าสู่อ่าวกลายเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของทรัพยากรจากท้องทะเลไปโดยปริยาย พื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะยาวน้อยเป็นทิวเขาทอดยาวตามแนวจากด้านเหนือจรดจรดด้านใต้ของเกาะ ด้านตะวันตกมีที่ราบเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ได้แก่ อาชีพสวนยาง สวนมะพร้าว สวนปาล์ม สวนสะตอ สวนมะม่วงหิมพานต์ ส่วนด้านตะวันออกเป็นหุบเขามิที่ราบชายฝั่ง หาดทรายและธรรมชาติที่สวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวและพักผ่อนทั่วไป ด้วยเหตุผลที่พื้นที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และสามารถใช้กำบังภัยธรรมชาติจากฤดูมรสุมได้ บริเวณดังกล่าวจึงก่อให้เกิดชุมชนขึ้น โดยนักวิชาการสันนิษฐานว่าการก่อตั้งชุมชนเริ่มจากกลุ่มชาวไทยมุสลิมบริเวณชายฝั่งเมืองตรัง เมืองสตูล และเมืองอื่นๆ ที่อยู่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของภาคใต้ในแถบทะเลอันดามันอพยพหนีภัยสงครามมาทางเรือไปเมื่อสมัยกรุงรัตนโกสินทร์คร่าวๆมาพักพิงมาตีหัวเมืองต่างๆทางภาคใต้ของประเทศไทยราวปี พ.ศ. 2328 กลุ่มอพยพยึดการทำประมงชายฝั่งเป็นอาชีพสืบทอดมาจนพัฒนาเป็นชุมชนขนาดใหญ่ นอกจากนี้จังหวัดพังงามีสถานที่ท่องเที่ยวที่

น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกาะยวน้อย ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับชาวบ้าน รวมทั้งได้มีโอกาสเห็นถึงทักษะความชำนาญรวมทั้งได้มีโอกาสเห็นถึงทักษะความชำนาญและหัตถกรรมท้องถิ่นต่างๆด้วย ทำให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมแบ่งปันวิถีการดำเนินชีวิตกับชุมชนทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมของชุมชนมุสลิมและจังหวัดของชาวบ้าน มีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกาะยวน้อยมีสมาชิก 25 ราย และมีบ้านที่ใช้เป็นโฮมสเตย์จำนวน 20 หลัง โปรแกรมท่องเที่ยวมีให้เลือกหลายแบบ เช่น พัก 2 คืน หรือ 3 คืน รวมอาหาร, บ้านพัก, และกิจกรรมอื่นๆและจากการดำเนินงานยาวนานกว่า 10 ปี กลุ่มได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทส่งเสริม และการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และรางวัลพิทักษ์มรดกโลก ประเภทการท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากนิตยสารจีโอกราฟิก สหรัฐอเมริกา และปัจจุบันเกาะยวน้อยได้มีโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง(CHARM) ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินร่วมจากรัฐบาลไทยและสหภาพยุโรป ระยะเวลาในการดำเนินการ 5 ปี โดยมีกรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการร่วม (Co-management) กับชุมชนชายฝั่ง (CHARM-REST,2548)

เส้นทางท่องเที่ยว

3.แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารจัดการ

อนิวัช แก้วจันทง (2550) แนวคิดในการจัดการถูกรวบรวมขึ้นอย่างเป็นรูปแบบและนำไปใช้อย่างกว้างขวางและพัฒนาเรื่อยมาจนกลายเป็นทฤษฎีสำคัญที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในตอนต้นทศวรรษที่ 20 ทั้งในอเมริกาและยุโรปและเอเชีย การจัดการในแต่ละองค์การมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยมีความจำเป็นที่ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจในแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสู่แนวคิดด้านการจัดการของผู้บริหาร โดยสามารถวิเคราะห์หาสาเหตุว่าทำไมต้องจัดการหรือปฏิบัติเช่นนั้น รวมทั้งได้ทราบทัศนคติที่มีคุณค่าสำหรับการจัดการในปัจจุบันและอนาคต เพื่อจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นในองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและความอยู่รอดขององค์การ

ทำไมต้องศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดการ (Why study Management Theories and Concepts) ที่ผู้บริหารมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องยากและไม่รู้ว่าจะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการได้อย่างไร ทำให้หลีกเลี่ยงที่จะค้นหาว่าแนวคิดและทฤษฎีของบุคคลสำคัญต่อการจัดการอย่างไร ในเรื่องนี้ สโตนเนอร์, ฟรีแมน และกิลเบิร์ต (Stoner, Freeman and Gilbert, 1995: 31-32) ให้เหตุผลว่าทำไมจึงต้องศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในการจัดการ

1. เป็นเรื่องของความมั่นคงและความแน่วแน่ในเรื่องการจัดการโดยควรมุ่งตรงไปยังความเข้าใจจากประสบการณ์ที่มีทั้งความสำเร็จและล้มเหลวจากประสบการณ์ของบุคคลสำคัญๆ ในอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้ทฤษฎีจึงเป็นบรรทัดฐานใช้กำหนดในสิ่งที่เกี่ยวข้อง

2. การศึกษาในเรื่องนี้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ในเชิงซ้อนกับบุคคลในองค์การก่อให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ในเรื่องนี้ท่านอาจจินตนาการถึงการจัดการผู้อื่นและต้องเผชิญกับสิ่งที่ไม่สมหวังซึ่งเราสามารถที่จะสร้างสมมุติฐานเบื้องต้นได้ว่าเกิดขึ้นอย่างไร ในเรื่องนี้จึงศึกษาทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง

3. ก่อให้เกิดความเป็นไปได้และเป็นการท้าทายในการจัดการ ดังนั้นจึงต้องเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะเกิดขึ้นได้ในองค์การ

เชอมาฮอน (Schermahorn, J.r, 1999) ให้ความหมายว่า การจัดการ คือ กระบวนการทำงานที่ประกอบไปด้วยการวางแผน การจัดการองค์การ และการควบคุมทรัพยากรที่องค์กรมีอยู่ เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุซึ่งเป้าหมายขององค์การ

การจัดการ หมายถึง ภารกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหลายคน (ที่เรียกว่าผู้บริหาร) ที่เข้ามาทำหน้าที่ประสานให้การทำงานของบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างทำ และไม่อาจประสบผลสำเร็จจากการแยกกันทำ ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี (Donnelly, Gibsons และ Ivancevich, 1978 อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงศ์ 2545)

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2539) กล่าวว่า การจัดการ เป็นกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่เลือกสรรไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีหน้าที่ในการ

วางแผน การจัดการองค์กร การจัดบุคคลเข้าทำงาน การชักนำ และการควบคุม การจัดการเป็นกิจกรรมที่สำคัญในทุกระดับขององค์กร

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540) กล่าวว่า การจัดการ หรือ การบริหาร คือ ศิลปะในการดำเนินงานร่วมกันของคณะบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารขององค์กร ในส่วนที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดการองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการและควบคุมกิจการ ให้ดำเนินไปตามนโยบายจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่วางไว้ได้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสุด

มัลลิกา ต้นสอน (2544) กล่าวว่า การจัดการ (Management) หมายถึง กระบวนการในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการสั่งการและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

การจัดการตรงกับ คำในภาษาอังกฤษว่า Management หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดในการบริหารได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Material) และวิธีการจัดการ (Management) หรือ 4M's ให้มีประสิทธิภาพและได้ผลผลิตสูงที่สุด (ลีลา สีนานูเคราะห์, 2530: 24)

การจัดการคือศิลปะในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์กรและนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (สมคิด บางโม, 2545)จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าการจัดการมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 1.การจัดการเป็นศิลปะในการใช้คนทำงาน
- 2.การจัดการต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน คือ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์
- 3.การจัดการเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล

ทรัพยากรในการจัดการ (ธงชัย สันติวงศ์, 2545)

1.คน (Man) คือ ทรัพยากรที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมากทั้งปริมาณและคุณภาพ

2.เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้อมาอย่างพิถีพิถันเพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

3.เงินทุน (Money) เป็นปัจจัยที่สำคัญในการให้การสนับสนุนจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและอำนวยความสะดวกให้กิจกรรมขององค์กรดำเนินไปได้อย่างไม่ติดขัด ซึ่งเงินทุนนี้มีทั้งระยะสั้น ระยะยาว รวมถึงราคาต้นทุนของเงิน คือ ดอกเบี้ยอีกด้วย

4.วัสดุสิ่งของ (Material) เป็นปัจจัยที่ต้องจัดหามาใช้ในการดำเนินการผลิต หรือ การบริการ

4.แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและความหมายของการท่องเที่ยว

คำว่า "การท่องเที่ยว" (Tourism) เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มิได้มีเฉพาะการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ดังที่ส่วนมากเข้าใจ การเดินทางเพื่อการเข้าประชุม สัมมนา เพื่อหาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมญาติพี่น้องก็นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

องค์การท่องเที่ยวโลก World Tourism Organization (1991 อ้างถึงใน จลองศรี พิมลสมพงษ์, 2542) ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวไว้ว่า “กิจกรรมที่บุคคลหนึ่งๆ ที่เดินทางไปยังสถานที่ที่อยู่ภายนอกสภาพแวดล้อมของตน ในช่วงเวลาที่แน่นอน และมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมากกว่าการแสวงหาผลประโยชน์ตอบแทนจากพื้นที่ที่นั่น”

Lawson and Bovy (1997) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นนันทนาการ(Recreation)รูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่าง (Leisure Time) ที่มีการเดินทาง (Travel)เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติ ไปพักผ่อนยังอีกที่หนึ่งซึ่งถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว

R.W.Mc Intoch (1972) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางโดยใช้เวลาว่างเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น(Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวว่า เป็นการเดินทางภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นสากล 3 ประการ คือ

- เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
- เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
- เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตาม ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.),2540 การท่องเที่ยวเป็นนันทนาการ(Recreation)รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure Time) ที่มีการเดินทาง (Travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีกหมายถึง ที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว (Lawson & baud-bovy 1977) เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมี

แรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการด้านศักยภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิบัติสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ (R.W.Mc Intosh: 1972)

Mc Intosh and Goeldner (1994) ได้สรุปว่า การท่องเที่ยว(Tourism) หมายถึงผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งกับทั้งรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูดด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่น เปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

4.1 ระบบและองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้สรุปสาระสำคัญของระบบและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้านคือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการการท่องเที่ยว(Tourism Service) และตลาดการท่องเที่ยว(tourism market or Tourist) แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยๆที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยว จึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อย และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง

แหล่งท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรที่สำคัญจัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supple) ซึ่ง Peters (1969) ได้จัดหมวดหมู่การท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attractions) แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่างๆ (Tradition Attractions) แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆ ของภูมิประเทศ (Scenic Attractions) แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่มีลักษณะเฉพาะตัว(Other attractions)

สำหรับประเทศไทยนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิง จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

บริการการท่องเที่ยว บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจเช่นกัน บริการ

นักท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่นๆ ทั้งนี้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆด้วย

ตลาดการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกของอุปสงค์(Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่นๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นนักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการ ได้หมายรวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและสถาบันดำรงราชนาภาพ (2541) ได้สรุปรวมว่า การท่องเที่ยวประกอบกันขึ้นจากองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ซึ่งต่างก็มีความสัมพันธ์กัน มีรายละเอียดดังนี้

นักท่องเที่ยว ททท. แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภทคือ

1. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Visitor)
 2. นักท่องเที่ยวประเภทที่ค้างคืน (International Tourism)
- หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่เกิน 60 วัน
3. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (International Excursionist)
 4. นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Visitor)
 5. นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic tourism)
- หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอกที่พักอาศัยปัจจุบันแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน
6. นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic Excursionist)

การตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน แล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยการตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธีคือ การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและการโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

การขนส่ง หมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยพาหนะประเภทต่างๆจากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการและกลับภูมิลำเนา โดยการขนส่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ การขนส่งทางรถยนต์ การขนส่งทางรถไฟ การขนส่งทางเรือ และการขนส่งทางเครื่องบิน

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทคือ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ ประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน และทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เป็นสรรพสิ่งทีรองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและความปลอดภัย

4.2 ผลกระทบอันเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

Romeril (1989) ได้จำแนกประเภทของสิ่งแวดล้อมที่มักได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ 3 ประเภทด้วยกันคือ สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ, สิ่งแวดล้อมด้านชีวภาพ และสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ-สังคม หรืออาจเรียกตามการบัญญัติของ OECD (1981) ว่า สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ, สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมตามลำดับ (Hunter & Green, 1995: 11) แต่อย่างไรก็ตาม ผลกระทบอาจอยู่ในเชิงบวก-ลบ อยู่ในระดับท้องถิ่น-ภูมิภาค-ประเทศ-โลก รวมทั้งอาจเป็นผลทั้งตรงและทางอ้อมก็ได้

4.3 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ (Green & Hunter, 1995)

องค์ประกอบสายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต การท่องเที่ยวที่จัดกิจกรรมในพื้นที่ป่า อาจมีส่วนทำลายพืชพันธุ์ โดยการบดทับด้วยเท้าหรือยานพาหนะ ทั้งยังอาจรบกวนโครงสร้างพืชหรือวิถีชีวิตของสัตว์ป่าได้ เป็นการทำลายกระบวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติ อันทำให้มีการประกาศเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและการฟื้นฟูธรรมชาติในที่สุด

มลพิษทางสิ่งแวดล้อม เช่น ทางน้ำ เนื่องจากขาดมาตรการควบคุมการระบายน้ำทิ้งหรือการรั่วไหลของน้ำมันทางอากาศอันเกิดจากยานพาหนะ การเผาไหม้ของเชื้อเพลิงและมลพิษทางเสียง ซึ่งมีต้นเหตุมาจากกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว

การพังทลายของหน้าดิน เช่น การเลื่อนตัวของแผ่นดิน การพังทลายของตลิ่ง การพังทลายของภูมิประเทศจำพวกถ้ำ,ภูเขา

ทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวคือแหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งผิวดิน-ใต้ดิน สำหรับอุปโภค-บริโภค แหล่งเชื้อเพลิงสำหรับผลิตพลังงาน รวมทั้งแหล่งทั้งสำหรับการก่อสร้างต่างๆ มีโอกาสหมดสิ้นได้ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อการใช้ที่ดินอีกด้วย

ทัศนวิสัย เช่น การกองรวมของขยะสิ่งปฏิกูล การขยายตัวของพื้นที่ปลูกสร้างที่บดบังสถานที่ดั้งเดิม อันทำให้ต้องจัดมาตรการออกแบบเมืองให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม

4.4 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Green & Hunter,1995)

รูปแบบของเมือง ปัญหาที่พบบ่อยมาก ได้แก่ การขยายตัวของเมืองออกไปยังชานเมืองซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในลักษณะของการใช้ประโยชน์แบบเข้มข้น การเปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินเท้า-การคมนาคม รวมทั้งทัศนียภาพ

สาธารณูปโภค ไม่ว่าจะเป็น ถนน ที่จอดรถ พาหนะ ปริมาณกำลังไฟฟ้า น้ำประปา ระบบสื่อสาร หรือระบบกำจัดของเสีย มีระดับสมรรถนะที่ไม่อาจรองรับการบริโภคสาธารณูปโภคได้ อันมีผลให้ต้องกำหนดข้อบัญญัติเกี่ยวกับการปรับปรุง – ก่อสร้างสาธารณูปโภคขึ้นใหม่

การฟื้นฟูซ่อมแซมอาคาร เช่น การฟื้นฟูและอนุรักษ์อาคารทางประวัติศาสตร์ การฟื้นฟูอาคารที่ถูกปล่อยร้างที่พังกาศูนย์มลพิษทางอากาศจากการจราจรบนถนน

4.5 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Green & Hunter ,1995)

ประวัติศาสตร์ ในทางลบอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิม เช่น การลดลงของพื้นที่เกษตรกรรม

ศิลปกรรมท้องถิ่น มักมีการฟื้นฟูที่เด่นชัดขึ้น เช่นการฟื้นฟูเทศกาล วัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงละคร ดนตรี รวมทั้งตลาดสินค้าพื้นเมือง

ภาษา มักเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของคำในลักษณะการผสมผสานกันระหว่างภาษาต่างประเทศและภาษาท้องถิ่น

ศาสนา การปฏิบัติบูชาทางศาสนามักค่อยๆลดลงในขณะเดียวกัน สถานที่สำคัญบางแห่งต้องรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากเกินไป

ประเพณี มักเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านประเพณีไปทางวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้นค่านิยมและวิถีปฏิบัติ มักปรากฏในรูปร่างของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางครอบครัว

แมค อินทอช และ โกล์วเนอร์ (Mc Intosh and Goeldner, 1984) กล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) คือ ผลรวมของปรากฏการณ์ต่างๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่างๆ รวมทั้งกับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนใน

ท้องถิ่นซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูด ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่นเปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

ฮอลโลเวย์ (Holloway, 1985) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการท่องเที่ยว หมายถึง การที่คนเดินทางออกจากที่พัก หรือไปทำงาน ไปยังสถานที่อื่นๆ ในระยะเวลาสั้นๆ และคนเหล่านี้จะทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างพักอาศัยชั่วคราวในสถานที่ท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการเดินทาง ต้องการไปเยี่ยมชมภูมิทัศน์ หรือ ท่องเที่ยว

จี ซอย และ เมคเคน (Gee, Choy and Makens, 1984) กล่าวว่า การเดินทาง คือ การออกจากสถานที่หนึ่งไปสู่สถานที่อื่นๆ เช่น การเดินทางออกจากบ้านตามปกติ และการเดินทางเพื่อไปอาศัยที่อื่น

สตีเฟน (Stevens, 1990 อ้างถึงใน นิคม จารุมณี, 2536) กล่าวว่า ในพจนานุกรมการท่องเที่ยว (The dictionary of Tourism) ได้ให้ความหมายการเดินทางว่า “การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปสู่สถานที่หนึ่งโดยใช้วิธีการและวัตถุประสงค์ในการเดินทางต่าง ๆ กัน หรือบางครั้งเมื่อเดินทางแล้วไม่กลับมายังสถานที่เดิม”

นิคม จารุมณี (2536) กล่าวว่า ความหมายของ " การท่องเที่ยว " ในหลักการแล้ว อาจกำหนดได้โดยเงื่อนไขสามประการ ดังนี้

1. การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว (Temporary)
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ (Voluntary) เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด (2537) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวกิจกรรมการท่องเที่ยว จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. นักท่องเที่ยว
2. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
3. สินค้าการท่องเที่ยว

เดวิดสัน (Davidson, 1993 อ้างถึงในสมบัติ กาญจนกิจ, 2544) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้านคือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market)

วินิจ วีรยางกูร (2532) กล่าวว่า การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่มักหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์และด้านสถานะเกียรติคุณ

นิคม จารุมณี (2544) กล่าวว่าการท่องเที่ยว (Tourism) คือ การเดินทางจากที่อยู่อาศัย โดยมีเป้าหมายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเป็นเป้าหมายหลัก จะมีเป้าหมายรองอื่นๆ อีกหรือไม่ เป้าหมายอันใด ย่อมขึ้นอยู่กับปรัชญาบริสุทธิ์ประจำตัวของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจึงต่างจากการเดินทางเพื่อทำกิจกรรมเฉพาะอย่าง

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวคือ เป็นกิจกรรมนันทนาการอย่างหนึ่ง เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติ ไปยังสถานที่อื่นที่เป็นสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ

ความหมายนักท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO, 1968 อ้างถึงใน ฉลองศรี พิมลสมพงษ์, 2542) ได้ประกาศใช้คำนิยามเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว เมื่อ ปี ค.ศ. 1968 ภายหลังจากการประชุม เรื่อง การเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Travel and Tourism) ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี โดยได้เสนอแนะให้ประเทศสมาชิก ใช้คำนิยามที่หมายถึง นักท่องเที่ยวไว้ดังนี้

Travelers หมายถึง ผู้คนที่เดินทางไปเยี่ยมเยือนยังต่างถิ่น ที่มีใ้ช้ที่อยู่อาศัยตามปกติ ด้วยเหตุผลที่ ไม่ใช่การดำรงชีพในถิ่นที่เดินทางไปเยี่ยมเยือนปลายทาง (Destination) นักท่องเที่ยว ผู้เดินทาง ซึ่งจะรวมทั้งผู้ที่สามารถนำมาจัดเก็บเป็นข้อมูลสถิติได้ เช่น นักท่องเที่ยว (tourists) และเก็บรวบรวมเป็นสถิติไม่ได้ เช่น ผู้อพยพ (immigrants) ผู้เร่ร่อน (nomads) ผู้โดยสารที่เดินทางผ่าน (transit passengers) ผู้ทำงานตามชายแดน (border workers) ผู้ปฏิบัติราชการที่ได้รับมอบหมายในประเทศนั้นๆ (Diplomats, Representatives of Consulates, Members of Armed force) และผู้ลี้ภัย (refugees) Visitors หมายถึง ผู้มาเยือน นักท่องเที่ยว โดยแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.Tourists หมายถึง นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน เดินทางมาเยือนและพักอยู่ในประเทศ ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงขึ้นไป โดยใช้บริการพักที่โรงแรม ณ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ (local accommodation) โดยแยกตามลักษณะของนักท่องเที่ยวดังนี้

International Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน เดินทางเข้ามาในประเทศและพำนักอยู่ครั้งหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง (1 คืน) และไม่มากกว่า 60 วัน

Domestic Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืนอาจเป็นคนไทย หรือคนต่างด้าว ที่อยู่ในประเทศเดินทางมาจากต่างจังหวัด ระยะเวลาพำนักไม่มากกว่า 60 วัน

2.Excursionists หมายถึง นักทัศนาจร นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (Day Visitor) เดินทางมาเยือนชั่วคราว และอยู่ในประเทศน้อยกว่า 24 ชั่วโมง และไม่ได้ใช้บริการสถานที่พักแรม

ณ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ผู้ที่เดินทางมาด้วยเรือสำราญ (cruise) โดยแยกตามลักษณะของนักท่องเที่ยวได้ในทำนองเดียวกัน คือ

International Excursionists หมายถึง นักทัศนอาจรระหว่างประเทศ

Domestic Excursionists หมายถึงนักทัศนอาจรภายในประเทศ

นักท่องเที่ยวประเภท Tourists และ Excursionists เป็นกลุ่มนักเดินทาง (Travelers) ที่สามารถติดตามการเดินทางและจัดเก็บเป็นข้อมูลได้ กองสถิติ และวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(2530)ได้กำหนดนิยามของนักท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Visitor) คือบุคคลที่มีได้มีที่พำนักอาศัยถาวร ในราชอาณาจักรไทย เดินทางเข้ามาเพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติมิตร ศึกษาหาความรู้ การกีฬา การศาสนา ติดต่อธุรกิจ หรือประกอบกิจการใดๆ

2. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน(International Tourist) คือ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน

3. นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ได้ค้างคืน (International Excursionist) คือ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้ง โดยไม่ค้างคืน ตัวอย่างเช่น ตามชายแดนไทยพม่า หรือ ไทย มาเลเซีย ที่มีการอนุญาตให้ผ่านเข้าออกระหว่างพรมแดนได้ระหว่างกันโดยไม่ต้องมีหนังสือเดินทาง (Passport) มีแต่ขอคำยื่นเข้าออกระหว่างกันเท่านั้น

4. นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Visitor) คือ บุคคลทุกสัญชาติ ซึ่งมีที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในราชอาณาจักรไทย และเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งในอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ถิ่นที่อยู่ประจำ การเข้าเพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติมิตร ศึกษาหาความรู้ การกีฬา การศาสนา การประชุมสัมมนา ติดต่อธุรกิจหรือประกอบกิจการใดๆ จากผู้ใด ณ สถานที่แห่งนั้น

5. นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist) คือ นักท่องเที่ยวภายในประเทศ ที่ไปค้างคืนนอกที่พำนักอาศัย ปัจจุบันแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน

6. นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic Excursionist) คือ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่มีได้พักค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบัน

สมบัติ กาญจนกิจ (2544) กล่าวว่านักท่องเที่ยว หมายถึง นักเดินทางในช่วงเวลามากกว่า 24 ชั่วโมง ในประเทศที่ตนเอง ไม่ได้อยู่อาศัย

กล่าวโดยสรุป นักท่องเที่ยวคือ บุคคลที่เดินทางจากสถานที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ ไปยังสถานที่อื่นโดยมีวัตถุประสงค์ในการพักผ่อนมากกว่าแสวงหาผลประโยชน์

ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยว

เมอริสัน (Morrison, 1989) ปัจจัยต่อไปนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสินค้าการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละคนทำให้พฤติกรรมการเดินทาง ตลอดจนการเลือกซื้อรูปแบบของการกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างกัน ปัจจัยเหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ

1. ปัจจัยภายใน (Personal Factors/Internal Variables) ได้แก่

- ความจำเป็น ความต้องการ และแรงจูงใจ (Needs, Wants and Motivation)
- การรับรู้ (Perception)
- การเรียนรู้ (Learning)
- บุคลิกภาพ (Personality)
- รูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Style)
- แนวคิดเกี่ยวกับตนเอง (Self Concept)
- ทัศนคติ (Attitudes)

2. ปัจจัยภายนอก (Interpersonal Factors / External Variables)

- วัฒนธรรมและวัฒนธรรมย่อย (Culture and Subcultures)
- ชั้นของสังคม (Social Classes)
- กลุ่มอ้างอิง (Reference Groups)
- ผู้นำระดับความคิดเห็น (Opinion Leaders)
- ครอบครัว (The family)

การเดินทางท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตสังคมในปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยวได้แก่

1. ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อาชีพและการมีเวลาว่างมากขึ้น การพัฒนาทางด้านคมนาคม และการสื่อสาร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนด้านต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์

2. ปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ราคา การท่องเที่ยว กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และ สื่อมวลชน

หลองศรี พิมลสมพงศ์ (2542) กล่าวว่า แรงจูงใจ (Motives) หมายถึง ความต้องการที่ได้รับการกระตุ้นของบุคคลหนึ่งที่ต้องการแสวงหาความพอใจด้วยพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย และแรงกระตุ้น (Drive) เป็นตัวที่ทำให้เกิดการกระตุ้นอย่างรุนแรงเพื่อจะให้เกิดการตอบสนองที่พอใจ

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวได้แก่ปัจจัยภายในร่างกาย สังคม และแรงจูงใจ

5.แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชน (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2550)

จากการประชุมระดับโลกเรื่องสิ่งแวดล้อมโลก “Earth Summit” ในปี 2535 นับเป็นจุดเริ่มในการผลักดันความคิดเรื่อง “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ส่งอิทธิพลถึงการให้ความสำคัญเรื่อง “การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” จากกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ กล่าวคือ

1. กระแสความต้องการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้
3. กระแสความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ชุมชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นความพยายามหนึ่งของการสร้างทางเลือกในการพัฒนาในประเด็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว และมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนา

5.1 กำเนิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ช่วงที่โลกตื่นตัวเรื่องการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและหาทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว ช่วงปี 2535 – 2540 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เข้ามาเป็นกระแสใหม่และกระแสใหญ่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย โดยการผลักดันของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในขณะที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism – CBT) เริ่มก่อตัวขึ้นเติบโตคู่ขนานไปกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการทำงานในระดับพื้นที่ของโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ (REST) ซึ่งในช่วงดังกล่าว ชื่อที่เรียกขานการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ มีหลากหลายชื่อ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวสีเขียว

หลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 รัฐบาลไทยใช้การท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยประกาศให้ปี 2541 – 2542 เป็นปีส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ในปี 2544 มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product – OTOP) หลังปี 2545 มีการให้มาตรฐานโฮมสเตย์

ณ ปัจจุบัน หากให้ชุมชนนิยามตนเองว่าเรียกชื่อการค้าบริการท่องเที่ยวของตนเองว่าชื่ออะไร จะพบว่า มีชื่อเรียก 4 ชื่อด้วยกันในกลุ่มชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

5.2 ความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น

Ecotourism ภาษาราชการเรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” แต่หลายชุมชนหรือองค์กรเรียก “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” ซึ่งความแตกต่างของอีโคทัวร์ริซึม ธรรมชาติเป็นส่วนกลางชุมชนเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่ง

Homestay ภาษาราชการเรียกว่า “ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท” มีความแตกต่างจาก CBT คือ เน้นบ้านเป็นศูนย์กลาง แต่ CBT ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการบริหารจัดการที่ชัดเจนในรูปองค์กรชุมชน

5.3 การท่องเที่ยว: เครื่องมือในการพัฒนาชุมชน

CBT เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

ในขณะเดียวกันในภาพรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้เข้าไปมีบทบาทในการสร้างคุณภาพใหม่ของการท่องเที่ยวให้มีความหมายมากกว่าการพักผ่อน ความสนุกสนานและความบันเทิง หากได้เปิดมิติของการท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเคารพคนในท้องถิ่น

5.4 หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนมีหลักการ ดังนี้

- 5.4.1 ชุมชนเป็นเจ้าของ
- 5.4.2 ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ
- 5.4.3 ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง
- 5.4.4 ยกระดับคุณภาพชีวิต
- 5.4.5 มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
- 5.4.6 คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 5.4.7 ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
- 5.4.8 เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- 5.4.9 เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
- 5.4.10 มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

การที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการดังกล่าวข้างต้นมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็ต้องรณรงค์กับคนในสังคมให้เห็นความแตกต่างของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการท่องเที่ยวทั่วไป กระตุ้นให้คนในสังคมเห็นความสำคัญและเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นการกำลังใจหรือสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องในการทำงานอนุรักษ์ทั้งทางด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ได้เกิดจากการตอบคำถามว่า “ชุมชนจะได้รับประโยชน์อย่างไรจากการท่องเที่ยว” แต่เป็นการสร้างโจทย์ใหม่ว่า “การท่องเที่ยวจะเป็นประโยชน์จากการพัฒนาชุมชนได้อย่างไร”

5.5 ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism – CBT)

คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน (โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2540) องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนองค์ประกอบหลักของ CBT มีอยู่ 4 ด้าน กล่าวคือ

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

- ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

- ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2. ด้านองค์กรชุมชน

- ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน

- มีปราชญ์ หรือผู้ที่มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆหลากหลาย

- ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

3. ด้านการจัดการ

- มีกฎ กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

- มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้โดยรวม

- การกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

- มีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

4. ด้านการเรียนรู้

4.1 ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง

4.2 มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน

4.3 สร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือน

5.6 CBT กับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม

การท่งที่เกี่ยวมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวมเนื่องจากทรัพยากรการท่งเกี่ยวกับทรัพยากรที่ชุมชนให้เป็นฐานการผลิตเป็นทรัพยากรเดียวกัน วัฒนธรรมที่ชุมชนใช้เป็นฐานการผลิตเป็นทรัพยากรเดียวกัน วัฒนธรรมและสังคมเป็นตัวขับเคลื่อนเรื่องจิตวิญญาณของชุมชนในการสร้างสัมพันธ์กันภายในชุมชนและการสัมพันธ์กับภายนอก ควรจะเชื่อมโยงให้เห็นการท่งเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวมดังแสดงในรูปซึ่งสามารถอธิบายให้เห็นว่า CBT เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนได้อย่างไร

CBT กับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นองค์รวม

ด้านเศรษฐกิจ

- เกิดกองทุนในการพัฒนาหมู่บ้าน
- สร้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่งเกี่ยว
- สร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน

ด้านสังคม

- พัฒนาคุณภาพชีวิต
- ภาควิถีใจในตนเอง
- แบ่งบทบาทการทำงาน หนุ่มสาว ผู้อาวุโส
- เกิดองค์กรชุมชนในการจัดการ

ด้านการเมือง

- ชาวบ้านมีส่วนร่วม
- สามารถต่อรองกับภายนอก
- มีสิทธิในการจัดการทรัพยากรของชุมชน

ด้านวัฒนธรรม

- เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน
- เติบโตจากรากฐานทางวัฒนธรรมของตนเอง

ด้านสิ่งแวดล้อม

- พิจารณาขีดความสามารถในการรองรับ
 - มีการจัดการของเสีย
 - สร้างสำนึกการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.7 กระบวนการทำงานเพื่อส่งเสริมการท่งเกี่ยวโดยชุมชน

ในการทำงานเพื่อให้ CBT ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องมีกระบวนการทำงานที่ครอบคลุมถึงเรื่อง

1. การเตรียมความพร้อมชุมชน
2. การเตรียมความพร้อมเรื่องการตลาด
3. กระบวนการทำงานเพื่อเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับตลาด

การเตรียมความพร้อมชุมชนกระบวนการทำงานเพื่อเชื่อมโยงเรื่องชุมชนกับตลาด
ค้นหาองค์

- สร้างการมีส่วนร่วม
- การบริหารจัดการ
- คัดเลือกชุมชนทำ CBT และค้นหาตลาดที่เหมาะสม
- เตรียมความพร้อมชุมชนและการตลาดเชื่อมโยงชุมชนกับตลาด
- คิดตามประเมินผล 4p
 - Product
 - Place
 - Price
 - Promotion

5.8 การเตรียมความพร้อมชุมชน

ในการทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมชุมชนมักเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง
องค์กรพี่เลี้ยงและกลุ่มชุมชนควรมีพันธะสัญญาในการทำงานร่วมกันสร้างจุดมุ่งหมายในการ
ทำงานร่วมกันและร่วมกันทำงานทั้งกระบวนการ 10 ขั้นตอนซึ่งกระบวนการทำงานในการเตรียม
ความพร้อมชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว มีดังนี้

1. ศึกษาความเป็นไปได้ก่อนลงพื้นที่ทำงาน CBT
2. ศึกษาความเป็นไปได้ร่วมกับชุมชนก่อนการตัดสินใจ
3. กำหนดวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว
4. การวางแผน
5. การบริหารจัดการองค์กร
6. การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว
7. การสื่อความหมาย
8. การตลาดเป็นการเรียนรู้และทำความเข้าใจกลไกการตลาดพฤติกรรม
นักท่องเที่ยวและองค์ประกอบที่สำคัญในการทำการตลาด
9. การทำท่องเที่ยวนำร่องเป็นการทดสอบด้านความพร้อมของชุมชนเพื่อให้ชุมชน
ได้ปรับปรุงก่อนเปิดการท่องเที่ยวจริง

10. การติดตามและประเมินผลทั้งในระดับกิจกรรมและภาพรวมในการทำ CBT

10. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในมิติ “ผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว” เมื่อชุมชนเปิดตัวเรื่องการท่องเที่ยวออกสู่สาธารณะแล้วย่อมถูกคาดหวังว่าชุมชนในฐานะแหล่งท่องเที่ยวจะมีความพร้อมอย่างน้อย 4 เรื่องได้แก่

1. โปรแกรม / กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวได้มีโอกาสดัมผัสวิถีชีวิตอันแท้จริงของคนในท้องถิ่น กิจกรรมในวิถีชีวิตของชาวบ้าน ได้เรียนรู้ และร่วมได้เห็นความผูกพันระหว่างคนกับทรัพยากร และอรรถาธิบายของคนในท้องถิ่น คือหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวแบบ CBT ตัวอย่างกิจกรรม อาทิ

- เดินป่าศึกษาธรรมชาติ
- เดินเที่ยวภายในหมู่บ้าน
- ร่วมกิจกรรมในวิถีชีวิต
- กิจกรรมท่องเที่ยวในหมู่บ้าน เช่น การทำอาหาร ทอผ้า ทำบุญ

ใส่บาตร

- กิจกรรมท่องเที่ยวนอกหมู่บ้าน เช่น การทำสวน การทำนา หา

ปลา

- ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน เช่น การทำกิจกรรม

กับเด็ก นักเรียน การปลูกป่า การทำแนวกันไฟ

- เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เรียนดนตรี เรียนการแกะสลัก

เรียนการทอผ้า เรียนการช่อมสึธรรมชาติ

- กิจกรรมศึกษาธรรมชาติอื่นๆเช่น ดูนก คู่มือเสื้อ ชีจกรยาน วาด

รูป ฯลฯ

2. บริการด้านการท่องเที่ยว

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะเป็นเพียงรายได้เสริม แต่เมื่อชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวและมีการเก็บค่าใช้จ่าย การมีระบบเป็นการแสดงออกถึงความพร้อม ความน่าเชื่อถือและเป็นการนำเสนอความเป็นท้องถิ่นที่มีมิติเชิงลึกเพราะเกิดการปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นที่มีนัยยะมากกว่าการใช้บริการ แต่เป็นบริการที่มาจากภายในผ่านการคิดวิเคราะห์ และเป็นบริการด้านการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชน อาทิ

- นักสื่อความหมายท้องถิ่น
- ที่พัก

- อาหาร
- ยานพาหนะ
- การละเล่น / การแสดงพื้นบ้าน

3. สิ่งอำนวยความสะดวก

- การเตรียมโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสะดวก สบาย ปลอดภัยในการท่องเที่ยวในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ก่อผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรประกอบในการวางแผนเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่

- การวางแผนของสิ่งปลูกสร้างต้องสอดคล้องกลมกลืนกับภูมิทัศน์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- คำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เช่น มีระบบการจัดการของเสีย การจัดโซนการให้บริการที่ไม่รบกวนศาสนสถานของชุมชน
- มีระบบป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับนักท่องเที่ยว
- มีป้ายหรือแผนที่ ที่ให้ข้อมูลเบื้องต้นกับนักท่องเที่ยว

4. ระบบการบริหารจัดการ

การที่จะชี้วัดว่าองค์กรที่เข้ามาทำหน้าที่จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแทนผลประโยชน์ที่แท้จริงของชุมชนหรือไม่ องค์กรต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

- การมีส่วนร่วม
- การกระจายบทบาทการทำงาน
- การกระจายผลประโยชน์อย่างเสมอภาคและยุติธรรม
- มีระบบการทำงานที่โปร่งใส / ตรวจสอบได้
- มีระบบการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งเข้าสาธารณประโยชน์ของชุมชน
- มีมาตรการในการควบคุมและป้องกันผลกระทบทางด้านสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- มีอัตราค่าบริการที่เป็นมาตรฐานและราคาที่เป็นธรรม เช่น ค่าพาหนะ ค่าโทรศัพท์ ฯลฯ
- มีการเก็บสถิติ เพื่อนำไปประมวลผลสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

11. ผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวเป็นดาบสองคม หากมีการเตรียมความพร้อมทั้งภายในชุมชนเองและมีนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนและสร้างความพึง

พอใจให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งหากมีกระบวนการเตรียมความพร้อมทั้งสองด้าน ดังกล่าวแล้ว ผลที่เกิดขึ้นสามารถตอบคำถามได้ในระดับหนึ่งว่า “การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและก่อให้เกิดการยืนยงได้อย่างไร” ใน 33 ด้านดังกล่าว

11.1 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

- การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างเจ้าของบ้าน และแขกผู้มาเยือน สร้างการเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- ความสนใจใคร่รู้ของคนภายนอกกระตุ้นความภูมิใจของคนในชุมชน
- เกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงานให้กับสมาชิก CBT
- สร้างความมั่นใจให้เกิดแก่คนในชุมชน เป็นการสร้างพลังชุมชนในการปฏิสัมพันธ์กับภายนอกอย่างมีศักดิ์ศรี
- เป็นการสร้างโอกาสให้แก่ผู้หญิง ผู้อาวุโสชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานและแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่
- การพัฒนาคุณภาพชีวิต
- การแบ่งบทบาทในการทำงาน และสร้างสามัคคีภายในชุมชน

11.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

- สร้างจิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อมและผู้มาเยือน
- เกิดแบบแผนการจัดการทรัพยากรโดยชุมชน โดยมีเรื่องการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งและมีกฎกติกาในการดูแลรักษาเพื่อการใช้อย่างยั่งยืน
- มีระบบจัดสรรรายได้เข้าไปดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม

11.3 ด้านเศรษฐกิจ

- ก่อให้เกิดรายได้เสริม
- มีกองทุนในการต่อยอดงาน/พัฒนางานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น
- มีการกระจายรายได้ส่วนต่างๆในชุมชนเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่หลากหลาย
- สร้างงานหรือกิจการที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว

12. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

กว่า 10 ปีที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเติบโต อย่างค่อยเป็นค่อยไป จากที่ชุมชนเคยเป็น “ผู้ถูกท่องเที่ยว” กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยวในชุมชน มีชุมชนหลายแห่งสามารถดำเนินการท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องและประสบผลสำเร็จ ในทางกลับกันชุมชนบางแห่งไม่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปอย่างต่อเนื่องดังนั้นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ CBT ประสบผลสำเร็จได้แก่

12.1 ฐานชุมชนที่เข้มแข็ง

-ชุมชนมีการผลิตที่พึ่งตนเอง มีทรัพยากรธรรมชาติที่
อุดมสมบูรณ์

-ชุมชนมีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง มี
ความสามัคคีในชุมชน

12.2 ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

-ความอุดมสมบูรณ์ของป่าชุมชนหรือทรัพยากรชายฝั่ง
แหล่งน้ำธรรมชาติ และที่ดินทำกินที่เพียงพอ

12.3 ผู้นำที่สร้างศรัทธาหรือมีความสามารถ

-สามารถประสานทรัพยากร นำความคิดและลงมือทำ
อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

-มีการสืบทอด ผลัดเปลี่ยนผู้นำ และสร้างผู้นำใหม่
-ผู้นำมีวุฒิภาวะการเป็นผู้ผู้นำ มีความมั่นคงทางจิตใจ
หนักแน่น และให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน

-มีการถ่วงอำนาจและถูกตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา

12.4 ฐานวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

-วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และยังคงสืบทอด

12.5 การมีส่วนร่วม

-ผู้หญิง ผู้ชาย เยาวชนหนุ่ม-สาว ผู้อาวุโส ผู้นำทางการ
และ ไม่เป็นทางการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชน

12.6 ความต่อเนื่องในการทำงาน

-มีนักท่องเที่ยวเข้าไปอย่างต่อเนื่อง

-มีการสรุปบทเรียนเป็นระยะ

การท่องเที่ยวและกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2550)

หากมองการท่องเที่ยวจากด้านทางคือนักท่องเที่ยวและปลายทางคือแหล่งท่องเที่ยว
จากต้นทางถึงปลายทาง(มองในบริบทสากล) การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มต่างๆ

อย่างน้อย 5 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยวต่างประเทศ บริษัทนำเที่ยวในประเทศ มัคคุเทศก์นำเที่ยว และประชาชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

1. นักท่องเที่ยว จากรายงานการประชุมประจำปีครั้งที่ 55 ของ PATA พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่นและได้รับประสบการณ์ที่แท้จริงมากขึ้น และนักท่องเที่ยวยอมจ่ายเพิ่มขึ้นถึง 10% เพื่อช่วยปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อม องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ได้มีการพยากรณ์ว่านักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสกับธรรมชาติมีอัตราการเติบโต 10 – 30%

2. บริษัทนำเที่ยวต่างประเทศ จากกระแสเรื่องการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น ทำให้บริษัทนำเที่ยวต่างประเทศมีการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อทิศทางดังกล่าว เช่น TUI เยอรมัน และ First Choice อังกฤษ บริษัทนำเที่ยวขนาดใหญ่ของยุโรป มีนโยบายสนับสนุนงานด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น ในปัจจุบันมีบริษัทนำเที่ยวต่างประเทศให้ความสนใจเรื่อง CBT มากขึ้น

3. บริษัทนำเที่ยวท้องถิ่น เนื่องจากปริมาณของนักท่องเที่ยวที่สนใจเรื่อง CBT ยังมีไม่มากนัก บริษัทนำเที่ยวในประเทศไทยจึงยังไม่ให้ความสนใจ และยังอยู่ในวงวนเดิมเรื่อง “กับดักราคา” กล่าวคือ มีการแข่งขันในราคาที่ต่ำกว่า แทนที่จะแข่งขันด้านคุณภาพ บริษัทที่สนใจเรื่อง CBT ก็ไม่สามารถอยู่รอดได้ด้วยการทำทัวร์ CBT อย่างเดียวหรือมีความสนใจแต่ไม่แน่ใจในมาตรฐานของชุมชน ทำให้ช่องทางการจัดนำเที่ยวชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยวไทยหรือบริษัทนำเที่ยวท้องถิ่นไม่สร้างแรงจูงใจทางธุรกิจ และยังมีนัยยะของความไม่มั่นใจในสินค้าและบริการของชุมชน

4. มัคคุเทศก์อาชีพในกรณีที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศจำเป็นต้องมีมัคคุเทศก์อาชีพ (มีบัตรได้รับรองจาก ททท.) ทำหน้าที่ในการประสานงานกับชุมชนและเป็นล่ามให้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน ซึ่งแม้ว่าในชุมชนที่ทำเรื่องการท่องเที่ยวกับชาวบ้าน ซึ่งแม้ว่าในชุมชนที่ทำเรื่องการท่องเที่ยวจะมีนักท่องเที่ยวที่สนใจ (ชาวบ้านในชุมชน) แต่มัคคุเทศก์อาชีพมักจะรวบรวมเอาบทบาทนั้นไป เนื่องจากชาวบ้านไม่สามารถพูดภาษาต่างประเทศได้ ในอีกด้านหนึ่งก็มีมัคคุเทศก์อาชีพที่พร้อมจะทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมประสานความเข้าใจระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้านและให้บทบาทชาวบ้านในการเป็นผู้เล่าเรื่องราวของชุมชน มัคคุเทศก์อาชีพทำหน้าที่เป็นล่ามเท่านั้น แต่มัคคุเทศก์เหล่านี้ไม่ชอบที่จะทำงานบริษัทนำเที่ยวทั่วไปเนื่องจากได้รับค่าตอบแทนที่ไม่คุ้มค่าและต้องนำเที่ยวในบางโปรแกรมที่ไม่น่าสนใจ เพราะพวกเขาชอบที่จะทำงานเป็นไปในลักษณะการว่าจ้างเป็นครั้งๆไป (Freelance) มากกว่า

5. ชุมชนในฐานะผู้ให้บริการนำเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว เมื่อชุมชนเปิดตัวสู่สาธารณะสิ่งที่เป็นจุดอ่อนในขณะนี้ก็คือตลาดที่เหมาะสม เพราะเมื่อชุมชนเปิดตัวกับสาธารณะโดยที่ยังไม่ได้มีระบบด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐหรือสื่อมวลชน ซึ่งการ

ประชาสัมพันธส่วนใหญ่จะเป็นการเชิญชวนให้ไปเที่ยวชุมชนมากกว่าจะทำให้เห็นว่าการท่องเที่ยวที่ชุมชนดำเนินการนั้นมีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวปกติที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคยอย่างไร บริษัทนำเที่ยวบางแห่งตั้งความหวังเรื่องคุณภาพและบริการที่ไม่สอดคล้องกับความสามารถของชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความคาดหวังที่เกินจริงและสร้างความผิดหวังทั้งสองฝ่ายบางครั้งชุมชนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่หลากหลาย จนทำให้สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและลักษณะพิเศษของการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ขาดเสน่ห์ไป

กลุ่มต่างๆที่มีบทบาทต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยว

1.สถาบันการศึกษา/สถาบันวิชาการ สถาบันการศึกษาหลายแห่ง เปิดสอนเรื่องการท่องเที่ยวและมีการศึกษาวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่บ้าง ปัจจุบันสถาบันการศึกษาหลายแห่ง ได้บริการชุมชนโดยการจัดฝึกอบรมให้กับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่ม/องค์กรชุมชนด้านการท่องเที่ยว หรือการอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้กับชุมชน อีกองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนงานวิจัยในท้องถิ่นเรื่องการท่องเที่ยวคือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

2.องค์กรพัฒนาเอกชน มีองค์กรพัฒนาเอกชนน้อยมากที่ทำเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยตรง แต่หลายองค์กรใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่งานพัฒนา แต่อาจไม่ได้ใช้คำว่า “การท่องเที่ยว” โดยตรง เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการจัดไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องรายได้เป็นหลัก เช่น การจัดโครงการสัญจรสู่อ่างน้ำ ของชุมชนรักป่า มูลนิธิภาคเหนือ การจัดโครงการ “ครูอาสา” ของมูลนิธิกระจกเงา การจัดโครงการ “ผู้บริหารเอกพบผลผลิต” ของเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างต่อเนื่อง คือ โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ (REST)

3.สมาคมการท่องเที่ยว ฝ่ายผู้ประกอบการที่สนใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการในระดับจังหวัด และบริษัทขนาดเล็ก เช่น ทัวร์เมืองไต จังหวัดแม่ฮ่องสอน หรือ Natural Focus จ.เชียงใหม่ ในระดับประเทศที่มีการรวมตัวกันและพัฒนาคุณภาพกิจกรรม ยกระดับราคา และสร้างคุณภาพของบุคลากร คือ สมาคมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย (TEATA)

4.หน่วยงานรัฐ หน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว คือ 1) สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวดูแลด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการด้านการท่องเที่ยว และยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว 2) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยรับผิดชอบเรื่องการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

5.มีการเคลื่อนไหวขององค์กรต่างประเทศหลายแห่งที่แสดงให้เห็นว่าในระดับสากลเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น สหประชาชาติประกาศนโยบาย Millennium Development Goals –MDG เพื่อให้การพัฒนาในศตวรรษที่ 21 มุ่งสู่การแก้ปัญหาความยากจนและรักษาปกป้องสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนหรือการที่

องค์การท่องเที่ยวโลก (UNWTO) มีแผนงานที่เรียกว่า STEP –Sustainable Eliminating Poverty (การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อช่วยขจัดปัญหาความยากจน) หรือการที่ IUCN ประกาศให้ทุนประเทศไทยในส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวที่ประชาชนมีส่วนร่วมในพื้นที่อนุรักษ์ เป็นต้น

ตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ในทางการตลาดยังไม่มีคำจำกัดความที่แน่ชัดว่ากลุ่มไหนเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบ CBT โดยเฉพาะ แต่กลุ่มที่น่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายของ CBT คือกลุ่มที่เชี่ยวชาญด้านการตลาดเรียกว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Tourism-RT) เมื่อปลายปี 2549 ได้มีการตีพิมพ์เรื่องการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ โดยมีคำประกาศแนวปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ถือเป็นแนวปฏิบัติดังนี้

- การท่องเที่ยวต้องก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่คนในชุมชนและเสริมสร้างความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น

- การท่องเที่ยวควรกระตุ้นให้คนในท้องถิ่นรักถิ่นฐาน

- การท่องเที่ยวต้องสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อบำรุงรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของโลกให้คงอยู่

- การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดประสบการณ์ประสบการณ์และความเพลิดเพลินสนุกสนานแก่นักท่องเที่ยวผ่านปฏิสัมพันธ์กับคนท้องถิ่น, เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง, และประเด็นสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น

- การท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงผลกระทบของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม

- นักท่องเที่ยวที่ควรจะได้รับความรู้ในด้านวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความเคารพระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน และเสริมสร้างความภาคภูมิใจแก่คนท้องถิ่น

1. องค์ประกอบที่สำคัญของการตลาด

องค์ประกอบที่สำคัญต้องพิจารณาสำหรับการตลาดของ CBT มีดังนี้ คือ

1.1 นักท่องเที่ยวและแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว

1.2 โปรแกรมการท่องเที่ยวคือรายการนำเที่ยว

1.3 ราคา

1.4 การประชาสัมพันธ์

2. ตลาด CBT ใครคือนักท่องเที่ยวที่สนใจเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตจริงของชนบท

เป็นการยากที่จะบอกว่าใครคือนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมแต่คุณลักษณะของนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมคือนักท่องเที่ยวที่สนใจเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิตชนบทจริง และเตรียมตัวกับประสบการณ์ใหม่ๆด้วยความกระตือรือร้นไม่มีพฤติกรรมที่ล่อแหลมต่อการทำลาย

วัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักท่องเที่ยว มีผลกระทบต่ออย่างยิ่งต่อความพึงพอใจและกำลังใจของชุมชน CBT

ลักษณะเด่นของนักท่องเที่ยว CBT

- นักท่องเที่ยวผู้ที่แสดงตัวชัดเจนว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ตระหนักถึงผลกระทบด้านต่างๆและยินดีปฏิบัติตามกฎ กติกา ของชุมชน
- ครอบครัวผู้ที่ต้องการให้ลูกหลานได้มีประสบการณ์ชีวิตและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง
- อาสาสมัคร โดยที่กลุ่มคนเหล่านี้คาดหวังบางช่วงของการเดินทางท่องเที่ยวจะได้บำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคมและชุมชนท้องถิ่น
- นักเรียน/นักศึกษา เป็นกลุ่มที่สถาบันการศึกษาหรือองค์กรพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นผู้จัด โปรแกรมให้ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้นักเรียน/นักศึกษาได้เรียนรู้และสัมผัสชีวิตชนบทและบทบาทของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. โปรแกรมการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่สนใจเรื่องการท่องเที่ยวของชุมชน มีหลายกลุ่มหลายวัย และมีความสนใจที่หลากหลาย มีประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในรอบปี โปรแกรมการท่องเที่ยวอาจจัดทำได้ใน 3 ลักษณะ

- โปรแกรมที่เหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย ทุกฤดูกาล
- โปรแกรมหลักของชุมชนผสมกับโปรแกรมทางเลือก สำหรับกลุ่มคนที่มีความสนใจเป็นพิเศษและมีเวลาอยู่ในชุมชนหลายวัน
- โปรแกรมที่ออกแบบตามวัตถุประสงค์เฉพาะของกลุ่มนักท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิต และขีดความสามารถในการรองรับชุมชน ชุมชนควรจะมีการกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวจำนวนคนในแต่ละครั้ง และจำนวนสูงสุดที่สามารถรองรับได้ในแต่ละวัน หรือความถี่ต่อสัปดาห์/เดือน และกฎ กติกา ให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า

4. การประชาสัมพันธ์ พิจารณาองค์ประกอบ 3 ด้านด้วยกันคือ

- ช่องทางที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์ เช่น สื่อมวลชน สำนักงานการท่องเที่ยว ปากต่อปาก
- สื่อที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ วีดีโอ โปสเตอร์ อินเทอร์เน็ต
- เนื้อหาที่ต้องการสื่อเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจความเป็นลักษณะเฉพาะของ CBT ที่แตกต่างจากทั่วๆไป

5. การตั้งราคาหรืออัตราราคาให้บริการ

- ราคาที่ชุมชนกำหนด อาจกำหนดอัตราค่าบริการเป็นรายการ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่ามัคคุเทศก์ ท้องถิ่น ค่าบริจาคเข้ากองทุนอนุรักษ์ หรืออาจจะคิดเป็นอัตราค่าบริการแบบเหมารวม แล้วแต่ความเหมาะสม ซึ่งการคิดราคาค่าบริการมี 2 แบบคือ
 - เป็นราคาที่จ่ายตรงกับชุมชน ซึ่งเหมาะสำหรับกลุ่มศึกษาดูงานหรือกลุ่มนักเดินทางอิสระ
 - เป็นราคาที่จ่ายตรงกับชุมชน ซึ่งเหมาะสำหรับกลุ่มศึกษาดูงานหรือกลุ่มนักเดินทางอิสระ
- ราคาเหมาจ่าย (Package) ซึ่งราคาที่นักท่องเที่ยวจ่ายกับบริษัททัวร์จะสูงกว่าราคาที่ต่อตรงกับชุมชน เพราะบริษัททัวร์จะต้องมีค่าใช้จ่ายในการตลาดและการดำเนินการจัดการท่องเที่ยว

6. ภาพรวมอย่างง่ายของห่วงโซ่อุปทาน (CBT supply chain)

- เพื่อที่จะเข้าใจว่า CBT สามารถเชื่อมโยงเบื้องต้นในห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) ของการท่องเที่ยว จากเจ้าของบ้าน (Supply) ถึงนักท่องเที่ยว (Demand)
- นักท่องเที่ยวอิสระ มาถึงประเทศไทยโดยที่ไม่ต้องจองทัวร์ล่วงหน้าจากประเทศของเขาแต่จะมาจองทัวร์เมื่อมาถึงประเทศไทยหรือพยายามเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางด้วยตัวของเขาเอง โดยการใช้ที่พักยานพาหนะท้องถิ่น
 - นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่ม จะจองทัวร์จากประเทศของเขาผ่านทางผู้ประกอบการการท่องเที่ยวต่างประเทศ
 - ผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่างประเทศ พัฒนาและทำการตลาดโปรแกรมทัวร์ให้กับนักท่องเที่ยวในประเทศของตัวเอง บางครั้งจัดทัวร์ของตัวเองที่ประเทศจีนอย่างไรก็ตามผู้ประกอบการท่องเที่ยวในประเทศเพื่อจัดโปรแกรม
 - ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในประเทศ จะต้องอยู่ในประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทาง เป็นเหมือนผู้ประกอบการท่องเที่ยวระดับประเทศโดยขายทัวร์ตรงกับนักท่องเที่ยวผ่านสื่อต่างๆ และที่สำนักงานขายบางแห่งจะมีพันธมิตรต่างประเทศเป็นผู้ว่าจ้างในการจัดการท่องเที่ยวบางแห่งจะมีพันธมิตรต่างประเทศเป็นผู้ว่าจ้างในการจัดการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในประเทศมักจะทำสัญญาตัวแทนกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวภายในประเทศในระดับจังหวัด
 - โรงแรมและเกสเฮาส์ ในบางครั้งทำการตลาดและจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง พวกเขาทำงานเหมือนกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวในประเทศ

- รัฐบาล/องค์กรพัฒนาเอกชน/นักวิชาการให้การสนับสนุนและช่วยเหลือโครงการ CBT และผู้ปฏิบัติการอื่นๆในห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) เพื่อว่าโครงการและพันธมิตรจะประสบความสำเร็จ

7. กลุ่มเป้าหมายตลาด-“ปริมาณนักท่องเที่ยวคุณภาพที่เหมาะสม”

CBT เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวบางกลุ่มแสวงหารูปแบบวันหยุดที่รับผิดชอบต่อชุมชนชนบท แต่กระนั้น CBT ก็มักไม่ประสบผลสำเร็จในการเข้าถึงตลาดที่มีคุณภาพเหล่านี้ หลากๆชุมชนได้รับนักท่องเที่ยวน้อยมาก บางชุมชนไม่ได้รับการตอบรับจากนักท่องเที่ยว หรือไม่มีนักท่องเที่ยวสนใจ ผู้ที่ลงมือทำ CBT อาจละเลยความตั้งใจและล้มเลิกการทำไปในที่สุด ในทางกลับกันหาก CBT ได้รับความนิยมนั้นผู้ประกอบการทัวร์ก็จะขายโปรแกรมทัวร์ไป ที่เหล่านี้ก็จะเกิดความเสียหายวัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพราะอาจเข้าไปเกินขีดความสามารถในการรองรับ

ดังนั้นเพื่อให้ประสบความสำเร็จและเลี่ยงการเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรมและทรัพยากรชุมชน CBT จะต้องสร้างสมดุลระหว่างการเข้าถึงตลาดคุณภาพกับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม

8. การทำงานกับห่วงโซ่อุปทานจากผู้ประกอบการ – ชุมชน (Supply Chain) – บริษัททัวร์ภายในและภายนอก

บริษัททัวร์ต่างประเทศหลายบริษัทจะร่วมงานกับองค์กรที่ตนเองให้ความสำคัญเชื่อมั่นหรือความน่าเชื่อถือ เกิดจากการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอย่างต่อเนื่อง ผลงานที่ผ่านมาทำให้การรองรับจากองค์กรที่น่าเชื่อถือ ซึ่งการตกลงใจร่วมกันถือเป็นกุญแจขั้นแรกที่บูรณาการ CBT เข้าไปอยู่ในโปรแกรมทัวร์ของบริษัททัวร์ต่างประเทศ

คุณภาพของโปรแกรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จะเป็นเครื่องยืนยันในคุณค่าของ CBT เมื่อวงการอุตสาหกรรมของนักท่องเที่ยวสากลยอมรับมืออยู่ของ CBT การเห็นประโยชน์ของการทำงานร่วมกับชุมชนของบริษัททัวร์ต่างประเทศ เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้ห่วงโซ่อุปทานมีความยั่งยืนและสร้างความพึงพอใจให้กับทุกภาคส่วน

9. กระบวนการในการมีส่วนร่วมทางการตลาดของ CBT

หากว่า CBT มีการจัดการที่แย่งกันนำไปสู่ผลกระทบที่เป็นลบต่อชุมชนเองและต่อทรัพยากรที่ชุมชนต้องใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน CBT จะยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านต่างเคารพซึ่งกันและกัน ชื่นชมและพึงพอใจกับประสบการณ์ที่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การแสวงหานักท่องเที่ยวที่เหมาะสมพร้อมกับความสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและธรรมชาติจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น

ชุมชนจะต้องหนักแน่นในการควบคุมการตลาดว่าดำเนินการไปได้
อย่างไรด้วยความหวังว่าโดยวิธีทางการมีส่วนร่วมทางการตลาด CBT จะสามารถเจาะตลาดที่
เหมาะสม โดยที่จะยังรักษาปริมาณนักท่องเที่ยวให้อยู่ในจำนวนที่สอดคล้องกับข้อจำกัดของ
สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. ความหมายและความสำคัญของเครือข่าย

เครือข่าย คือ การประสานความร่วมมือระหว่างกัน โดยมีข้อตกลงร่วมกัน
กว้างๆ ไม่มีลักษณะการบังคับบัญชาแต่เป็นไปในลักษณะพันธะสัญญา (Commitment) องค์กร
สมาชิกสามารถดำเนินการได้โดยอิสระ หากแต่การรวมตัวกันเป็นเครือข่าย สามารถทำให้องค์กร
เครือข่ายมีพลัง สร้างการยอมรับและสร้างการต่อยอดกับหน่วยงานภายนอกได้ นอกจากนี้ระหว่าง
สมาชิกเครือข่ายด้วยกันยังสามารถพูดคุย-แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์การทำงานได้
เครือข่ายจึงเป็นทั้งพลังของคนทำงานและพลังต่อรองเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของมวลสมาชิกใน
เครือข่าย

2. หลักการทำงานเครือข่าย

N (Natural)	เป็นไปตามธรรมชาติอิสระและความยืดหยุ่น
E (Empower)	เสริมพลัง
T (Timing)	อยู่บนฐานข้อมูลที่เป็นจริงเป็นปัจจุบัน
W (Workable)	สามารถขับเคลื่อนได้
O (Organization)	มีรูปแบบการจัดการ
R (Right)	เคารพสิทธิของกันและกันและสิทธิของผู้อื่น
K (Knowledge)	สรุปบทเรียน รวบรวมเป็นองค์ความรู้ได้

3. ประเภทเครือข่าย

ด้วยลักษณะงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่
หลากหลายและสามารถสร้างความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่ายในหลากหลายลักษณะขึ้นอยู่กับ
เป้าหมาย แรงจูงใจ และความจำเป็นของแต่ละชุมชน ซึ่งสามารถประมวลได้ดังนี้

3.1 เครือข่ายแบ่งตามลักษณะงาน/การเชื่อมโยง

3.1.1 เครือข่ายความคิด/เครือข่ายการเรียนรู้ (เชื่อมโยงแนวนอน)

3.1.2 เครือข่ายการทำงานในกิจกรรม/ประเด็นร่วมกัน(เชื่อมโยง

แนวตั้ง: สายการผลิต-การตลาด)

3.1.3 เครือข่ายบูรณาการ(เชื่อมโยงหลายมิติ)

3.2 เครือข่ายแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์/เขตการปกครอง

3.2.1 เครือข่ายในระดับชุมชน

3.2.2 เครือข่ายระหว่างชุมชน

3.3.3 เครือข่ายระดับประเทศ

4.เครือข่ายแบ่งตามลักษณะงาน/การเชื่อมโยง

4.1 เครือข่ายความคิด/เครือข่ายการเรียนรู้ (เชื่อมโยงแนวนอน)

การเริ่มต้นเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะแรกๆจนถึงปัจจุบันเป็นการรวมตัวกันในลักษณะนี้ เช่น เครือข่ายการท่องเที่ยว จ.แม่ฮ่องสอน เครือข่ายการท่องเที่ยวรอบเขาหลวง เป็นต้น

4.2 เครือข่ายการทำงานในกิจกรรม/ประเด็นร่วมกัน (เชื่อมโยงแนวตั้ง-สายการผลิต-การตลาด)

พัฒนาการของเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้ประกอบการตลาดร่วมกันของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จ.เชียงใหม่ โครงการนำร่องเพื่อการทำการตลาดแบบมีส่วนร่วมและการสร้างความร่วมมือทางการตลาดจากชุมชนสู่บริษัทนำเที่ยวประเทศอังกฤษ โดยการผลักดันของสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT – I)

4.3 เครือข่ายบูรณาการ (เชื่อมโยงหลายมิติ)

เป็นการทำงานโดยการมองความร่วมมือเป็นฐาน สามารถทำงานข้ามประเด็น หรือกลุ่ม/องค์กร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัจจัยแวดล้อม เช่น กลุ่มกินข้าวเช้าเฮือนบ้านชะขอม บูรณาการเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นต้น

5.เครือข่ายแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์/เขตการปกครอง

5.1 เครือข่ายในระดับชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนในชุมชน เป็นช่องทางที่จะทำให้กลุ่มต่างๆในชุมชนเข้ามีส่วนร่วมได้ อาทิ กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มอนุรักษ์ เช่น เกาะยวน้อย จ.พังงา บ้านบางเจ้าฉ่า จ.อ่างทอง

5.2 เครือข่ายระหว่างชุมชน

ชุมชนหลายแห่งอาจมีการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวร่วมกัน มีปัญหาการจัดการคล้ายกัน การขยายผลการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากชุมชนหนึ่งไปยังชุมชนอื่นๆ ในเขตลุ่มแม่น้ำเดียวกัน เช่น ถ้ำแม่ละนา ของชุมชนบ้านแม่ละนา บ้านจำโบ้ และบ้านบ่อไคร้

5.3 เครือข่ายระดับประเทศ

เครือข่ายระดับประเทศที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือเครือข่ายที่มีองค์กรทำงานร่วมกับชุมชนแล้วจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในพื้นที่เป้าหมาย เช่น เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนประเทศเนปาล(TRAPP) หรือเครือข่ายของชุมชนในประเทศออสเตรเลีย (ACTUAR)

กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย

ในกระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายเป็นเรื่องที่ต้องใช้ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก กล่าวคือ ภายในตัวชุมชนของสมาชิกเองต้องมีความต้องการและเห็นความสำคัญหรือความจำเป็นในการเป็นเครือข่าย และต้องพร้อมให้ความร่วมมือ มีระบบตัวแทนที่สามารถนำปัญหา/ความต้องการของสมาชิกนำเสนอสู่เวทีเครือข่ายและตัวแทนสมาชิกสามารถถ่ายทอดเรื่องราวความก้าวหน้าให้สมาชิกในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยภายนอกอาจมีหลายปัจจัย แต่ปัจจัยที่สำคัญคือหน่วยงานที่เป็นพี่เลี้ยงที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความต่อเนื่อง ความจริงใจ และกระบวนการทำงานที่สร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย

1. เครือข่ายการเรียนรู้

1.1 กระบวนการสร้างและพัฒนา

1.2 ตัวอย่างกิจกรรมเครือข่ายการเรียนรู้

2. เครือข่ายการทำงานในการเชื่อมโยงงานจากชุมชนสู่การตลาด

(สายการผลิต)การเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นทาง คือนักท่องเที่ยวและปลายทาง คือแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองความร่วมมือของเครือข่ายเป็นการทำงานร่วมกันบนฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน

2.1 กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่าย

2.1.1. ชุมชนมีความตระหนักและเห็นความจำเป็นในการเป็นเครือข่าย

2.1.2. แสวงหาชุมชนพันธมิตรร่วมคิด แลกเปลี่ยนข้อมูล

2.1.3. เกิดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายในการทำงาน

2.1.4. กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ที่เป็นความเห็นร่วมกัน

2.1.5. มีโครงสร้างการทำงาน กระบวนการในการตัดสินใจและข้อตกลง

ร่วมกัน

2.1.6. แผนงานและกิจกรรม (มีความต่อเนื่อง)

2.1.7. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของเครือข่าย

2.1.8. ระบบการสื่อสาร

2.1.9 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียนการพัฒนา (มีความรู้สึกร่วมกัน
อันหนึ่งอันเดียวกัน)

2.1.10 การติดตามประเมินผล

2.2 ตัวอย่างกิจกรรม

2.2.1 การฝึกอบรมเพื่อสร้างคุณภาพการท่องเที่ยวและบริการ

2.2.2 การวางแผนการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวร่วมกัน เพื่อสร้างการกระจาย
ตัวของนักท่องเที่ยว และสร้างความหลากหลายของรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว

2.2.3 การวางแผนการตลาดร่วมกัน

2.2.4 การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกัน

2.2.5 จัดประชุม-สัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2.6 จัดเวทีแลกเปลี่ยนระดับความคิดเห็นกับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

2.2.7 จัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะไปเที่ยวชุมชน

2.2.8 ศึกษาปัญหา นโยบายหรือกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการ
ท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น พรบ.นำเที่ยวและมัคคุเทศก์ มาตรการด้านภาษี

แนวทางปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวแบบ CBT

ด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

- ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดและนำขยะติดตัวกลับไปด้วย
- ไม่เก็บพืชรูไม้อ่อนหรือนำสัตว์ป่าหรือปะการังออกจากถิ่นที่อยู่ตั้ง

เดิม

ด้านเคารพวัฒนธรรม-ประเพณีท้องถิ่น

- ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ๆ จะไปล่วงหน้า
- ขออนุญาตก่อนถ่ายรูปหรือวิดีโอ
- สวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสมกับสถานที่
- ไม่ควรแสดงความสัมพันธ์ฉันท์คู่รักในที่สาธารณะ
- เคารพสถานที่ส่วนตัวของชาวบ้าน
- เคารพกฎ-กติกาสังคม
- ปฏิบัติตัวต่อเจ้าของบ้านเสมือนกับที่ปฏิบัติตัวในสังคมตน

ด้านสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น

- ซื้อสินค้าที่ผลิตโดยคนท้องถิ่น
- พิจารณาราคาสินค้าที่เหมาะสม ควรซื้อเพราะสินค้านั้นถูกใจ

และเห็นคุณค่า

- ไม่ควรให้เงินหรือขนมกับเด็กๆ โดยง่าย เพราะกำลังจะสร้างนิสัยที่พึ่งพา
- หากต้องการช่วยเหลือชุมชนให้บริจาคลังของหรือเงินทุนให้แก่กองทุนชุมชนหรือคณะกรรมการชุมชน

3. เครือข่ายการทำงานแบบบูรณาการ

เป็นการทำงานแบบพันธมิตร ช่วยเหลือกัน เอื้อประโยชน์ต่อกันทางสังคม การพัฒนาและวิชาการ

3.1 กระบวนการ

- 3.1.1 สร้างความเข้าใจและความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในพื้นที่
- 3.1.2 วิเคราะห์ปัญหาและการวางเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน
- 3.1.3 บูรณาการทางความคิด และการกำหนดยุทธศาสตร์แผนงานกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีเจ้าภาพในแต่ละกิจกรรมชัดเจน
- 3.1.4 พัฒนาผ่านกระบวนการกลุ่มเพื่อปฏิบัติและขับเคลื่อนกิจกรรม
- 3.1.5 การวางรากฐานของผลประโยชน์ร่วมกันที่นำมาสู่การร่วมมือหรือการต่อรองกับหน่วยงานอื่น

3.2 ตัวอย่างกิจกรรม

- 3.2.1 จัดเวทีเพื่อสร้างความตระหนักให้กับกลุ่มต่างๆ ในชุมชนรู้สึกว่าการชุมชนเป็นเจ้าของ CBT และได้รับประโยชน์หรือผลตอบแทนจาก CBT ในทางกลับกันก็ร่วมรับผิดชอบในผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อการท่องเที่ยวในชุมชนด้วย
- 3.2.2 จัดทำแผนชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่ม/องค์กรในชุมชน โดยมีเป้าหมายร่วม แบ่งบทบาทหรือเชื่อมโยงบทบาทตามลักษณะกิจกรรม
- 3.3.3 แผนความร่วมมือกับกลุ่ม/องค์กรภายนอก เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจในพื้นที่ เช่น ประชาคมรักบ้านเกิด หรือกลุ่มคนรักบ้านเกิด
- 3.3.4 ประสานความร่วมมือและทรัพยากรจากรัฐเพื่อทำแผนการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ

4. องค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย

4.1 มีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน (Connectivity)

ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสารเป็นการเชื่อมโยง ทั้งแนวตั้งและแนวนอน การเชื่อมโยง ทั้งแนวตั้งและแนวนอน การเชื่อมโยงไม่ได้จำกัด

อยู่เพียงผู้ประกอบการเท่านั้น แต่รวมถึงสถาบันการศึกษา/วิจัยและพัฒนา สถาบันการเงิน องค์กรภาครัฐ สมาคม เอกชน

4.2 มีความร่วมมือ (Collaboration)

สมาชิกในจะร่วมมือกัน โดยมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันรวมทั้งกลยุทธ์ในการทำงาน

4.3 เกิดประสิทธิภาพโดยรวม (Collective Efficiency)

มีการเชื่อมโยงที่เป็นระบบ การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ตลอดจนทรัพยากรต่างๆ จะทำให้เกิดประสิทธิภาพโดยรวม

5.เป้าหมายเครือข่าย CBT

ณ วันนี้ ชุมชน CBT สามารถจะเลือกกำหนดทิศทางการพัฒนาสู่เครือข่ายรูปแบบใด ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา CBT คือการพัฒนาชุมชนในทุกมิติทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม การมีส่วนร่วม และการพัฒนาคน

ปัจจุบัน CBT มีการพัฒนาด้านองค์ความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวแต่สาธารณชนยังขาดการรับรู้ในส่วนของรัฐยังไม่มีการสนับสนุนเท่าที่ควรจึงยังมีช่องว่างในการบูรณาการ เรื่องการท่องเที่ยวกับการพัฒนาด้านอื่นๆหรือแม้แต่ยอดงาน CBT กับงานด้านการตลาด ดังนั้นก่อนที่จะมีการสร้างการยอมรับและขอสนับสนุนจากรัฐ ชุมชน CBT เองจำเป็นต้องพัฒนาเองสู่คำว่า “คุณภาพ”

6.เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อสร้างเครือข่าย

การจัดเวทีประชุมเพื่อให้สมาชิกเครือข่ายได้แลกเปลี่ยนระดับความคิดเห็นซึ่งกันและกันดูเหมือนเป็นเรื่องง่ายและคุ้นเคยสำหรับการจัดประชุมเพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดเป้าหมาย หรือยุทธศาสตร์องค์กร การเตรียมการประชุมและมีเครื่องมือในการพูดคุยเพื่อให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการแสดงระดับความคิดเห็น ซึ่งสามารถประมวลเครื่องมือหลักๆที่กลุ่มองค์กรพีเลียงหรือผู้นำชุมชนบางส่วนคุ้นเคยมาเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ไม่มีสูตรสำเร็จว่าเครื่องมือใดดีและเหมาะสม ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของเครือข่ายและความถนัดในการใช้เครื่องมือของผู้ดำเนินการประชุม

6.1 เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม (SWOT)

6.2 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

6.3 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

6.4 เทคนิคการระดมระดับความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ (AIC)

6.5 การสัมมนาระดมระดับความคิดเห็นเชิงเปรียบเทียบ (Brain Storming)

6.6 การวิเคราะห์ระบบพฤษาแห่งปัญหา (Problem tree)

6.7 วิสัยทัศน์ของเครือข่าย

7.วิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์ คือ การประเมินสถานการณ์ในอนาคตที่เครือข่าย CBT ต้องการ เป็นการกำหนดทิศทางของเครือข่ายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาศัยองค์ความรู้ ประสบการณ์ การหยั่งรู้สถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมาประกอบการพิจารณา

7.1การกำหนดเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์เป็นเสมือนความใฝ่ฝันให้สังคมหรือชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดและความเชื่อของสมาชิกในองค์กร เป็นพลังขับเคลื่อนความหวังแต่ละคนเป็นแรงประสานความร่วมมือกับคนอื่นและองค์กรอื่น

การสร้างวิสัยทัศน์: สามารถจัดทำได้หลายวิธีการ ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการจัดทำวิสัยทัศน์จากกระบวนการ AIC “กำหนดความมุ่งหวังใน การพัฒนาเครือข่าย CBT”

7.2 กระบวนการ

7.2.1 ตั้งคำถาม “การท่องเที่ยวโดยชุมชน ในภาพฝันที่ต้องการให้เกิดขึ้น 3 ปี ข้างหน้าควรเป็นอย่างไร”

7.2.2 แต่ละคนตั้งสมาธิ คิดถึงที่อยากให้อเครือข่ายเป็นอย่างไรในอนาคต

7.2.3. วาดภาพที่สื่อถึงความหมายของสภาพที่ต้องการ

7.2.4. แบ่งกลุ่มย่อยสมาชิกอธิบายภาพที่พึงปรารถนาของตัวเอง

7.2.5 วาดภาพรวมประเด็นที่สมาชิกเสนอลงกระดาษแผ่นใหญ่

7.2.6 งานกลุ่มใหญ่ ตัวแทนกลุ่มย่อยนำเสนอภาพของกลุ่ม

7.2.7 สรุปความหมายภาพของทุกกลุ่มเป็นข้อความ

7.2.8 การกำหนดภารกิจ

8.กระบวนการ

1. ตั้งคำถาม “สิ่งที่จะต้องทำมีอะไรบ้าง จึงจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามความปรารถนาของพวกเรา”

2. แบ่งกลุ่มย่อยผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนเขียนข้อความลง บัตรคำ 1 บัตรคำ 1 กิจกรรม นำเสนอข้อความตนเอง

3. กลุ่มวิเคราะห์กิจกรรมลำดับตามความสำคัญ

4. นำเสนอกกลุ่มใหญ่

5. สรุปภารกิจที่สำคัญ

9. ยุทธศาสตร์และแผนงานการพัฒนาเครือข่าย CBT

ความเข้มข้นของการวางยุทธศาสตร์ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของเครือข่ายและลักษณะของเครือข่าย หากเครือข่ายมีแนวโน้มจะบริหารงานเป็นรูปแบบองค์กร การใช้ SWOT มาวิเคราะห์ศักยภาพ-ข้อจำกัด โอกาส-ความเสี่ยงในการพิจารณาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กรที่มีความจำเป็น

จากสภาพปัจจุบันของเครือข่ายหากจะพัฒนาไปในการจัดรูปองค์กรที่เป็นทางการอาจมียุทธศาสตร์ดังนี้

9.1 การพัฒนาคน/องค์กรเครือข่าย

-พัฒนาการคิด-วิเคราะห์เชื่อมโยงเรื่องการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนและการจัดทรัพยากรที่ยั่งยืน

-จัดกิจกรรมเยี่ยมชมระหว่างสมาชิกเครือข่าย เพื่อเปิดโลกทัศน์และให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

-จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน

-พัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาตนเอง/องค์กรเพื่อสร้างชุมชนสมาชิกให้เกิดความชัดเจนเรื่องแนวคิดกระบวนการทำงานและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวทั้งในระดับชุมชนและระดับเครือข่าย ฯลฯ

9.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่ง/การพัฒนาบริการ

- การพัฒนาระบบความปลอดภัยในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

- การวางแผนเรื่องขีดความสามารถในการรองรับ

- การพัฒนามัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้-ความสามารถและมีใบประกาศรองรับการทำงาน

- การพัฒนาเรื่องการให้บริการเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

- การพัฒนาเรื่องการปฐมพยาบาลและสุขอนามัยในชุมชน

- การจัดการของขยะและของเสียในแหล่งท่องเที่ยว

- จัดทำมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

9.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงบูรณาการ

- การเปิดเวทีแลกเปลี่ยนพูดคุยระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อหาจุดร่วมในการทำงาน และสร้างการยอมรับว่า CBT คือกิจกรรมส่วนหนึ่งของชุมชนที่ชาวบ้านและกลุ่มต่างๆ สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

- มีกิจกรรมง่ายๆเพื่อสร้างความร่วมมือ เช่น การเปิดโอกาสให้กลุ่มคนต่างๆได้มีส่วนร่วม เช่น การเป็นวิทยากรนำชมกลุ่มกิจกรรมการขายของที่ระลึกหรือผลิตภัณฑ์ชุมชน

- มีการสรุปบทเรียนและพัฒนาสู่กิจกรรมร่วมที่มากขึ้น เช่น การจัดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างกลุ่ม/องค์กรต่างๆในชุมชนการกระจายบทบาทผู้นำ การวางแผนกิจกรรมร่วมกัน การจัดสรรผลประโยชน์และการสร้างความสามัคคีเพื่อผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาาร่วมของชุมชน

- สร้างกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อสร้างพลังของเครือข่ายและให้ผลประโยชน์ตกแก่กลุ่มชุมชนสมาชิก เช่น การมีคณะกรรมการเครือข่ายเพื่อเจรจาเรื่องพื้นที่ป่า พื้นที่ทำกิน และแหล่งท่องเที่ยว การทำประชาสัมพันธ์และการตลาดร่วมกันหรือการต่อรองกับบริษัทนำเที่ยว การประสานทรัพยากรจากรัฐ ฯลฯ

9.4 ยุทธศาสตร์ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด

-การจัดเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเพื่อสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกับเครือข่าย

-การจัดฝึกอบรมเรื่องการตลาดและโอกาสทางการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

-จัดทำสื่อเผยแพร่เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน

-จัดทำแผนการตลาดแบบมีส่วนร่วม

-การจัดการศึกษาดูงานให้กับผู้มีบทบาทในการตัดสินใจ เช่น สส. สว. หรือผู้บริหารในระดับกระทรวง ผู้ประกอบการ และสื่อมวลชน เพื่อให้เข้าใจแนวคิดและรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน

-จัดนิทรรศการ/เทศกาลการท่องเที่ยวโดยชุมชน ฯลฯ

9.5 ยุทธศาสตร์การประสานงานเชิงนโยบาย

-สร้างให้รัฐยอมรับและรับรองบทบาทของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

-ประสานงบประมาณและบุคลากรของรัฐเข้าไปสนับสนุนและส่งเสริมสมาชิกเครือข่าย

-สร้างพันธะสัญญาระหว่างเครือข่ายในประเด็นที่เห็นร่วมในแต่ละปี เช่น การแก้ไขกฎระเบียบของรัฐให้เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนมากขึ้นหรือปกป้องทรัพยากรมากขึ้น, การพัฒนาบุคลากรร่วมกัน

-ออกกฎกติกาที่เอื้อต่อประโยชน์ให้กับชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และลดผลกระทบต่างๆในสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ฯลฯ

9.6 ยุทธศาสตร์การหาทุน

- การหาทุนเพื่อเข้ากองทุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- การขอทุนสนับสนุนเพื่อการลงทุนในการจัดทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการตลาด
- การจัดทำโครงการระดมทุนเพื่อการรณรงค์และหาทุนเข้าเครือข่าย เช่น การจัดทำสื่อ เพลง โปสเตอร์คาร์ท นนังสือ หรือรูปเขียน เพื่อหารายได้
- การตัดรายได้จากการขายโปรแกรมท่องเที่ยวให้กับชุมชนสมาชิกเข้า กองกลางของเครือข่าย
- การเก็บค่าธรรมเนียมสมาชิกรายปี

10. ประโยชน์ของเครือข่าย

การทำงานเครือข่ายเป็นการทำงานที่ต้องทำงานกับคนหลากหลายกลุ่มหลากหลายความคิด คนทำงานต้องทุ่มเทแรงกายแรงใจ จึงจะได้มาซึ่งประโยชน์ของการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย งานบางอย่างไม่สามารถทำได้เพียงลำพัง งานบางอย่างทำเองก็ได้ไม่จำเป็นต้องมีเครือข่าย แต่เมื่อร่วมกันสร้างเครือข่ายแล้ว สมาชิกเครือข่ายมีส่วนร่วมให้ความสำคัญและแบ่งบทบาทการทำงาน เพื่อให้เครือข่ายเป็นองค์กรที่มีพลังและตอบคำถามย้อนกลับได้ว่า “ทำไมต้องเป็นเครือข่าย” ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การรวมตัวกันเป็นเครือข่ายสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้ ดังนี้

- ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด การแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสบการณ์ แรงบันดาลใจ และทักษะต่างๆ มีมุมมองหลายแง่มองจากหลายคนหลายองค์กร
- มีเพื่อน ที่มีความต้องการคล้ายกัน คิดและอุดมการณ์เหมือนกันก่อให้เกิดความสามัคคี ให้กำลังใจกันและช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ
- ร่วมมือกันทำ แบ่งงานกันทำช่วยเหลือกันและกัน ลดงานที่ซ้ำซ้อนลงและลดการสิ้นเปลืองทรัพยากร
- ทำการรณรงค์ได้กว้างกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่าระดับการนำเสนอทางเลือกใหม่สู่สาธารณชนเสริมพลังอำนาจในการต่อรอง
- เครือข่ายช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

11. ปัจจัยความสำเร็จของเครือข่าย

หลายครั้งองค์กรเครือข่ายถูกมองว่าเป็น “เสือกระดาษ” เนื่องจากมีแต่ชื่อแต่ไม่มีพลังในการทำงาน ซึ่งการมองเห็นถึงปัจจัยความสำเร็จจะทำให้เกิดการเตรียมการที่ดี เรียนรู้จากประสบการณ์ โดยภาพรวมการที่จะทำให้เครือข่ายมีความสำเร็จในการทำงาน ควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- องค์กรพื้นฐานของสมาชิกเครือข่ายมีความชัดเจนในเป้าหมายของเครือข่าย
- สมาชิกเครือข่ายการมีส่วนร่วม มีความรู้สึกเป็นเจ้าของไว้วางใจกันมีพันธะสัญญาที่หนักแน่นระหว่างกันและเชื่อมั่นต่อเป้าหมายของเครือข่าย
- มีวิสัยทัศน์และแนวทางทำงานที่ชัดเจน
- มีทีมงานหรือคณะทำงานทำหน้าที่ผลักดันงานเครือข่ายให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด
- มีกลไกในการบริหารจัดการที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
- สามารถระดมคน ระดมทุน หรือทรัพยากรอื่นๆมาทำงานได้
- มีความต่อเนื่อง พัฒนาอยู่ตลอดเวลา
- มีการสื่อสาร
- มีระบบข้อมูลที่ทุกฝ่ายสามารถเข้าถึง ใช้ประโยชน์ได้ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ภายในเครือข่าย
- การกระจายผลประโยชน์
- ได้การยอมรับจากภายนอก
- สามารถขยายผลการทำงานได้

12. ข้อจำกัดและปัญหา

การทำงานในทางสังคมและกลุ่มคนที่หลากหลาย คำว่า “ปัญหาและข้อจำกัด” เป็นสิ่งจำเป็นที่คนทำงานต้องเผชิญ การรู้ข้อจำกัดและปัญหาล่วงหน้า มีส่วนช่วยในการวางแผน การบริหารงานและกระบวนการทำงานให้รอบคอบ รอบด้าน สิ่งที่สามารถเป็นปัญหาและข้อจำกัดของการทำงานเครือข่าย พอประมวลได้ ดังนี้

- สมาชิกไม่เข้าใจเป้าหมาย
- สมาชิกมีความแตกต่างกันมากเกินไป
- การรวมศูนย์กลางการทำงาน
- คณะกรรมการหรือผู้แทนสมาชิกเครือข่ายใช้ทรัพยากรเครือข่ายเพื่อประโยชน์ของตน
- สมาชิกมีการแข่งขันกันเอง
- ไม่มีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน
- ขาดการประสานงาน
- ไม่มีทุนหรืองบประมาณในการดำเนินกิจกรรม
- โดนแทรกแซงจากองค์กรผู้ให้ทุน

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่างประเทศ

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและพบปะพูดคุยกับผู้รู้และคนทำงานเรื่อง CBT พบว่าเครือข่าย CBT ในต่างประเทศมีลักษณะการดำเนินงาน แบ่งออกได้เป็น 3รูปแบบได้แก่

1.เครือข่าย CBT ที่รวมตัวกันเป็นองค์กรในรูปขององค์กรพัฒนาเอกชนทำงานสนับสนุนองค์กรสมาชิกในการประสานงานการตลาด

2.เครือข่าย CBT ที่จดทะเบียนในรูปบริษัทและดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวด้วยตนเอง

3.องค์กรพัฒนาเอกชน/บริษัท ที่ทำงานด้านการท่องเที่ยว ทำหน้าที่ในการดำเนินงานการตลาดให้กับชุมชน โดยที่ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมกำหนดนโยบายหรือเป็นเจ้าขององค์กร แต่ได้รับผลประโยชน์ตามที่ตกลงไว้

1.เครือข่าย CBT ที่รวมตัวกันเป็นองค์กรในรูปองค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรทำหน้าที่คล้ายกับพี่เลี้ยงในชุมชน แต่สมาชิกจะรู้สึกเป็นเจ้าของมากกว่าโครงการที่มาส่งเสริมเครือข่ายอย่างเดียว เนื่องจากสมาชิกสามารถบอกปัญหาและความต้องการ กำหนดทิศทางองค์กร ส่วนองค์กรทำหน้าที่รับฟังปัญหาและความต้องการของสมาชิกเพื่อจะได้ทำงานรับใช้/สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก ตัวอย่างของเครือข่ายประเภทนี้คือ ASSET จากประเทศแอมบิเยร์, NACOBTA ประเทศนาบิเบีย, CBTNM ประเทศมองโกเลีย, KCBTA ประเทศเคอร์กีสถาน

2. เครือข่าย CBT ที่จดทะเบียนในรูปบริษัทและดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวด้วยตนเอง ชุมชน CBT ร่วมกันจัดตั้งบริษัทโดยต่อตรงกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งต่อตรงกับนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มคนที่สนใจ

3. องค์กรพัฒนาเอกชน/บริษัทเอกชน ทำหน้าที่ในการดำเนินงานการตลาดให้กับชุมชน

ในอดีตการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักการทำการตลาดโดยตรงเป็นเรื่องยาก ต้องอาศัยการทำการตลาดผ่านช่องทางของหน่วยงานทางสังคม เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มสื่อมวลชนที่สนใจประเด็นทางสังคม นักวิชาการหรือแหล่งทุนต่างประเทศ เป็นการทำการตลาดแทนชุมชน ไม่ใช่เป็นการตลาดร่วมชุมชน ซึ่งในกรณีนี้ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนกำหนดนโยบายหรือเป็นเจ้าขององค์กร ในระดับความสัมพันธ์เป็นไปในลักษณะความเชื่อและไว้วางใจกัน โดยที่ชุมชนไม่ได้มีความเสี่ยงและยังคงดำรงชีวิตในรูปแบบปกติ ส่วนองค์กรที่นำเรื่องนี้ไปดำเนินการอาจมีความเสี่ยงอยู่บ้างขึ้นอยู่กับความสามารถทางการตลาด

KM & CBT (การจัดการความรู้สู่เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน)

การท่องเที่ยวเหมือนดาบสองคม เป็นคำกล่าวเตือนใจที่มีนัยยะของความจริงพร้อมกับเห็น ประจักษ์ในปัญหาว่าหากเราจัดการการท่องเที่ยวไม่เหมาะสมแล้ว การท่องเที่ยวจะแปรเปลี่ยนเป็นปัญหาใหญ่ๆมาให้ชุมชนขบคิดและแก้ไขในระยะยาว เอกสารทางวิชาการหลายเรื่องชี้ให้เห็นว่า การเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เล็งผลทางด้านเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรอันเป็นฐานทรัพยากรของการท่องเที่ยว อาจส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดน้อยลง และก่อปัญหามากมายให้กับพื้นที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในระดับชุมชนได้มีแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกิดขึ้นพร้อมกับการเตรียมรับมือการท่องเที่ยวที่พื้นที่ผ่านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ พื้นที่อันเปราะบางจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อให้รู้เท่าทันกระแสทุนนิยม กระแสการท่องเที่ยวของประเทศ มีคำถามที่ท้าทายว่าเราจะทำอย่างไรให้ชุมชนท่องเที่ยวใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเครื่องมือให้เกิดการมีส่วนร่วม ในขณะเดียวกันให้เป็นวิถีการท่องเที่ยวปกติ การใช้กิจกรรมของการท่องเที่ยวพัฒนาคน พัฒนาการมีส่วนร่วมของคนที่อยู่เท่าทันปัญหาและสถานการณ์ สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การดูแลรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ความสมดุลกับปัญญาและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและเกื้อกูลต่อเศรษฐกิจของชุมชนในอนาคต พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของไทยผ่านการเรียนรู้ลองผิดลองถูกมาและได้มีการพัฒนาชุมชนมากกว่า 30 ปีปัจจุบันมีชุมชนที่สามารถจัดการการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบพร้อมกันนั้นได้ใช้การท่องเที่ยวมาเป็น “เครื่องมือ” ในการพัฒนาชุมชน สามารถพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ พื้นที่ส่วนใหญ่จะเน้นไปทางภาคเหนือ และมีบางส่วนอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบด้านต่างๆ ในลักษณะของ “ทุน” เพื่อเป็นพลังผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวเพื่อการเดินทางต่อไปของการพัฒนา ในขณะเดียวกันเราก็มีปัญหามากมั่งหมั่ง โครงสร้างปัญหาเหล่านั้นสะสมเพิ่มพูน เกิดผลเสียต่อประเทศมากขึ้นเรื่อยๆ ปัญหาเชิงโครงสร้างได้แก่

1. วัฒนธรรมและโครงสร้างเชิงอำนาจ
2. ระบบราชการและการเมืองที่ด้อยประสิทธิภาพ
3. ระบบการศึกษาที่คับแคบและอ่อนแอ
4. ทิศทางการพัฒนาตามแนวทางทุนนิยม-เงินนิยม-วัตถุนิยม-บริโภคนิยม

เกิดผลร้ายต่อสังคมโดยรวม ไม่ว่าจะเกิดเป็นช่องและความไม่เป็นธรรมในสังคม ความเสื่อมทางศีลธรรม การทำลายฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เกิดความขัดแย้งรุนแรงนำไปสู่ความแตกแยกของคนในชาติ

จะมีพลังใดในการกระตุ้นสังคม พัฒนาสังคมให้เกิดการสร้างสรรค์เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งคุณธรรมเป็นคำถามที่ท้าทายสำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศทั้งปัจจุบันและอนาคต

ความรู้ที่มีทั้งความรู้ในระบบการศึกษาที่เกิดสถาบันการศึกษาขึ้นมาหลายผลิตภัณฑ์ที่เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหลากหลาย ความรู้จากเอกสารตำรา จากสื่อต่างๆที่นำเสนอเหมือนกับว่าปัจจัยที่เป็นทุนเหล่านี้ไม่ได้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศไทยอย่างแท้จริง ไม่มีพลังพอที่จะผลักดันสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ เกิดคำถามต่อว่าเกิดข้อผิดพลาดอะไรติดขัดตรงไหน

เหตุผลที่เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนและให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ ถอดบทเรียนจากการพัฒนาที่ย่ำอยู่กับที่ที่ทำให้เราเรียนรู้ว่า “สังคมเรายังไม่มีการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ” จึงทำให้ไม่สามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาจัดการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ ถือได้ว่ามีความมึนบอด(อวิชชา)เพราะเราเคยชินกับความรู้ในรูปแบบของ “ปัญญาผู้รู้” เราไม่ใส่ใจ หรือไม่ให้ความสำคัญต่อ “ปัญญาของผู้ปฏิบัติ” แนวคิดนี้นำไปสู่การจัดการความรู้ของประเทศไทยที่เป็นทั้งเหตุและผลในการเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้และการเรียนรู้ ที่ทำให้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การสร้างความรู้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นได้จากความรู้ที่มุ่งสร้างเทคโนโลยีใหม่ๆ สร้างโอกาสและสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้สำหรับคนและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การจัดการความรู้คืออะไร ทำไมเราต้องจัดการความรู้

ในระดับชุมชนเริ่มคุยกันถึงภูมิปัญญาหรือความรู้ท้องถิ่นที่เริ่มสูญหายไป ผู้เฒ่าผู้แก่เป็นห่วงว่าสิ้นรุ่นของท่านความรู้ทั้งหลายก็คงสูญหายไปหมดสิ้นองค์ความรู้ที่สั่งสมมานานตั้งแต่บรรพบุรุษถูกทอดทิ้งไปอย่างน่าเสียดายเกิดปรากฏการณ์คนในชุมชนรับความรู้ใหม่เรื่อยๆในขณะที่ชุมชนอ่อนแอลงเรื่อยๆเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าความรู้จากภายนอกเพียงมิติเดียวไม่ได้เป็นคำตอบให้ชุมชนเกิดการพัฒนาได้เลย เรื่องนี้ทำให้เราเข้าใจระบบการจัดการความรู้ในระดับประเทศได้จากกรณีเดียวกัน เห็นได้ว่ามีพลังไม่เพียงพอในการพัฒนาสังคมความรู้ ต่อมาเราเริ่มให้ความสำคัญความรู้ที่ฝังลึกเป็นระบบการคิดที่เหนือคนเรียกว่า “คำกึ่งคิด” การจัดการความรู้ที่เน้นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลจึงถูกเรียกว่า “การจัดการคำกึ่งคิด” นำความคิดมาคุยกันโดยหาวิธีการที่เหมาะสม ก็จะได้ชุดความรู้ที่มาจากความรู้ทั้งสองส่วน คือความรู้จากข้างนอก และความรู้จากภายในมาเก็บเป็นคลังความรู้ เป็นชุดข้อมูลในการพัฒนาชุมชน ปรากฏการณ์

การจัดการความรู้ หรือ Knowledge Management: KM อาจเรียกสั้นๆเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า KM ไม่ได้เป็นเรื่องใหม่ และเป็นสิ่งที่เราทำกันมานานแล้วในสังคม เริ่มมาให้ความสำคัญและจัดระบบในช่วงหลัง ในแวดวงของนักวิชาการไทย อาจเรียกการจัดการความรู้ว่า “จค” แต่ไม่คุ้นเคยเท่ากับคำว่า “KM”

ในประเทศไทย สถาบันการจัดการความรู้ความรู้เพื่อสังคม หรือเรียกว่า “ส.ค.ส.” เป็นองค์กรหลักที่สนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาประเทศ โดยร่วมกับภาคีที่หลากหลาย สคส. ได้ให้นิยามของการจัดการความรู้ว่า เป็นการยกระดับความรู้ขององค์กรและเพื่อสร้างผลประโยชน์จากต้นทุนทางปัญญาโดยเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและกว้างขวาง ไม่สามารถให้คำนิยามสั้นๆ ได้ต้องให้คำนิยามหลายข้อจึงครอบคลุมความหมายได้แก่

-การรวบรวม การจัดระบบ การจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างเป็นความรู้ เทคโนโลยีโดยตัวของมันเองไม่ใช่การจัดการความรู้แต่เทคโนโลยีโดยตัวของมันเองไม่ใช่การจัดการความรู้

-การจัดการความรู้เกี่ยวข้องกับ การแลกเปลี่ยนความรู้ ถ้าไม่มีการแลกเปลี่ยนความรู้แล้วความพยายามในการจัดการความรู้ก็ไม่ประสบความสำเร็จ พฤติกรรมองค์กรเกี่ยวกับวัฒนธรรม พฤติกรรม และวิธีการปฏิบัติมีผลต่อการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมและสังคมมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้อย่างยิ่ง

-การจัดการความรู้ต้องอาศัยผู้รู้ในการตีความและประยุกต์ใช้ความรู้ ในการสร้างนวัตกรรมและผู้นำทางองค์กร รวมทั้งต้องการผู้เชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่ง แนะนำประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ดังนั้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับคน ได้แก่ การดึงคุณค่าและคนเก่ง การพัฒนาคน การติดตามความก้าวหน้าของคน และดึงคนมีความรู้ไว้ในองค์กร ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้

- การเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร หรือ ชุมชน การจัดการความรู้เกิดขึ้นเพราะความเชื่อว่าสร้างควมมีชีวิตชีวาและความสำเร็จให้องค์กรหรือชุมชน ประเมินต้นทุนทางปัญญาและความสำเร็จการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้เป็นดัชนีบอกว่างค์กรหรือชุมชนมีการจัดการความรู้ได้อย่างได้ผลหรือไม่

การจัดการความรู้จำเป็นต้องเข้าใจ ว่าความรู้นั้นมีกี่ประเภท ทำความเข้าใจให้ลึกซึ้ง เพราะจะเป็นพื้นฐานในการจัดการความรู้ที่สำคัญต่อไปความรู้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.ความรู้เชิงประจักษ์ (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน สามารถจัดออกมาได้ในรูปแบบของเอกสาร คู่มือหรือหนังสือต่างๆ และสามารถรวบรวมหรือสื่อออกมาโดยง่าย ความรู้ประเภทนี้ได้แก่ หนังสือการสอนวิชาประวัติศาสตร์ เอกสารเกี่ยวกับวิชาการจัดการการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.ความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวคนเกิดจากประสบการณ์ การฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะชำนาญเฉพาะตน รวมไปถึงเป็นพรสวรรค์ การถ่ายทอด หรือการสื่อสารในรูปแบบของสื่อ ตัวอักษร ตัวเลข อาจทำได้ยาก

โดยปกติคนเราจะมีความรู้ทั้งสองประเภทอยู่ในตัวคนหากแต่ความรู้ฝังลึกที่ฝังอยู่ต้องมีกระบวนการนำออกมาสื่อให้คนอื่นได้รับรู้ ดังนั้นแล้วหากทักษะด้านการสื่อสาร เช่นการเขียน การเล่าเรื่องไม่มีประสิทธิภาพความรู้ประเภทนี้ก็ไม่สามารถจะนำมาใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

ประเด็นนี้เป็นประเด็นสำคัญเพราะความรู้ฝังลึกที่มีคุณค่าอยู่ในบุคคลถึง 80% กระบวนการดึงความรู้ที่ออกมาจึงต้องเป็นกระบวนการที่เป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับวิถีชีวิตเอื้อให้เกิดการถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงนี้เองเป็นความยากของการจัดการความรู้ ดังนั้นวิธีการหรือกระบวนการใดก็ตามที่สามารถทำให้เกิดการสร้าง-การดึงความรู้ฝังลึกออกมาได้ดี จึงมีวิธีการหลากหลายแต่ต้องเลือกใช้ให้เหมาะกับบริบทของแหล่งความรู้เป็นกระบวนการที่ยากจะบอกตายตัวว่าควรจะทำอย่างไร

การเปลี่ยนแปลงในช่วงแรกของการจัดการความรู้ในสังคมไทยพยายามจะทำให้ความรู้ฝังลึกนำออกมาเป็นความรู้เชิงประจักษ์มากขึ้นแล้วรวบรวมให้เป็นฐานข้อมูลในกรณีที่มีกระบวนการที่เหมาะสมดีพอก็อาจจะทำไม่ยากนัก เป้าหมายการจัดการความรู้อาจจะมองได้ทั้งการนำความรู้ออกมาใช้ประโยชน์ทั้งความรู้ฝังลึก (ที่เปลี่ยนมาเป็นความรู้เชิงประจักษ์แล้ว) และความรู้เชิงประจักษ์ที่มีอยู่ สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่กล่าวมาคือ การก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งการเรียนรู้ เงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญคือ การสร้างความรู้ และทำให้คนมีนิสัยใฝ่รู้ สนใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้ อาจผ่านการปฏิบัติ ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มของผู้ที่ทำงานคล้ายคลึง เหล่านี้เป็นที่มาของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

เมื่อเรานำแนวคิดการสร้างและการใช้ความรู้มาปรับใช้แล้ว ทุกฝ่ายต้องปรับมุมมองและวิธีการทำงานใหม่ ในส่วนของชุมชนที่คิดว่าตนเองไม่มีความรู้เพียงพอ ไม่มั่นใจในความรู้ของตนนักวิชาการ จึงต้องตระหนักว่าชุมชนมีองค์ความรู้มากมายอยู่ในตัว เป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ นำไปสร้างสังคมได้ ความตระหนักและความมั่นใจในความรู้ฝังลึกเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างความรู้ใหม่และเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ที่มีประสิทธิภาพระหว่างชาวบ้านกับนักวิชาการ

ในทำนองเดียวกันกับนักวิชาการหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในส่วนต่างๆของสังคม ก็ไม่ควรยึดมั่นเฉพาะในความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยอย่างมีระบบ ว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้องสมบูรณ์เปลี่ยนแปลงไม่ได้และคิดว่าความรู้ฝังลึกที่มีวิธีการที่ได้มาพร้อมกับเนื้อหาที่แตกต่างจากสิ่งที่ตนค้นพบล้วน ไม่มีความหมายหรือความหมายน้อยกว่า แต่ควรพยายามผสมผสานความรู้เข้าทั้งสองเข้าด้วยกันซึ่งจะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้

ในครั้งนี้จะขอยกกระบวนการจัดการความรู้ตาม “โมเดลปลาทู” ที่นำเสนอขึ้นโดยสถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) เป็นตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพ การจัดการความรู้ทั้งระบบโมเดลปลาทูถูกประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย เป็นหลักการที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ที่ลึกซึ้งมากขึ้น

เพื่อให้เห็นภาพของโมเดลปลาทุ ให้ท่านนึกถึงภาพปลาทุหนึ่งตัว เราแบ่งปลาทุ ออกเป็นสามส่วนได้แก่ ส่วนหัว ส่วนกลางลำตัว และส่วนหาง แต่เราไม่ได้ตัดแบ่งเป็นชิ้นๆ เพียงแต่ทำให้ดูเป็นขอบเขตทั้งสามส่วนเอื้อต่อการขยับเคลื่อนไปของปลาที่แหวกว่ายจึงจำเป็นต้อง ใช้พลังของทุกส่วนส่วนหัวนำทางไปยังสู่เป้าหมาย ส่วนกลางลำตัวเป็นส่วนที่ส่งพลังงานให้ปลาทุ เคลื่อนที่ไป ส่วนหางเป็นส่วนบังคับวิถี เช่นเดียวกันในเหตุผลนี้ปลาจะว่ายน้ำไปข้างหน้าต้องอาศัย ครีบหางที่แข็งแรงโบกสะบัดเป็นจังหวะส่งแรงผ่านไปยังลำตัวให้เคลื่อนที่ไปข้างหน้าได้ ทำให้เราเห็น ภาพปลาที่ว่ายน้ำอย่างอิสระ

6. งานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประหยัด ตะคอนรัมย์(2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม”

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย เนื่องจากตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในพื้นที่อันจำกัด (ประมาณ 74 ไร่) อันอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวปัจจุบันอยู่ในรูปขององค์กรชุมชน คือคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ รสชาติอาหารและความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดริมน้ำ ในด้านปัญหาการบริการที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาด้านการบริการนักท่องเที่ยวและเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติ ในด้านปัญหาการบริการและจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรชุมชน ได้แก่ การขาดการบริหารจัดการที่ดี การแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบไม่ชัดเจน ปัญหาการจัดเก็บผลประโยชน์ ปัญหาด้านงบประมาณ การขาดการประสานงานกับองค์กรอื่นๆและปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ ในการจัดองค์กรในการแก้ปัญหา ได้เสนอรูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวชุมชน โดยเสนอให้ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางระทึกร่วมกับคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย เป็นองค์กรดำเนินงาน โดยการออกข้อบังคับและระเบียบที่ชัดเจน ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวข้างเคียง รวมทั้งการวางแผนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงความสมดุลของสภาพแวดล้อมตามหลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

อิทธิรัฐ สีนารักษ์ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความมั่นใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามัน หลังเกิดธรณีพิบัติภัย สึนามิ” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความมั่นใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามันหลังเกิดธรณีพิบัติภัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน 6 จังหวัดชายฝั่งอันดามัน จังหวัดละ 70 คน เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 420 คน โดยได้ทำการศึกษาความแตกต่างระหว่างความมั่นใจของนักท่องเที่ยวกับปัจจัยด้านเพศ และการเลือกที่พัก ศึกษาความมั่นใจในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ ด้านนโยบายการจัดการ ด้านกายภาพ ด้านสาธารณูปโภค ด้านสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติ ด้านสวัสดิการของนักท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมและบริการ ศึกษาความแตกต่างความมั่นใจของนักท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า “ที” และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ จะนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของตุ๊กกี โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันอยู่ในภาคกลาง มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา/ปริญญาตรี มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท โดยระดับความมั่นใจอยู่ในระดับมากในทุกๆด้าน มีเพียงประเด็นเดียวคือระบบมาตรการในการป้องกันอาชญากรรมที่อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างความมั่นใจของนักท่องเที่ยวกับปัจจัยด้านเพศ และการเลือกที่พักอาศัย ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ. 05 พบว่า ปัจจัยด้านเพศไม่มีผลต่อระดับความมั่นใจ แต่ปัจจัยการเลือกที่พักมีผลต่อระดับความมั่นใจซึ่งมีความแตกต่างกัน และผลการศึกษาความมั่นใจของนักท่องเที่ยวแต่ละจังหวัด พบว่ามีความแตกต่างกัน โดย จังหวัดตรังและจังหวัดสตูลมีค่าเฉลี่ยความมั่นใจสูงกว่าใน จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดระนอง และจังหวัดพังงา โดยแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตามผู้ตอบแบบสอบถามมีความมั่นใจในการเดินทางกลับมาท่องเที่ยวยังพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันหากมีการพัฒนาระบบการจัดการในด้านต่างๆให้เป็นที่เรียบร้อย

กาญจนาภรณ์ ภัทรเชาว์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการ ณ เมือง จ.ชลบุรี” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการ ณ เมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยว ณ เมือง จังหวัดชลบุรี จำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า “ที” (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นผู้ที่ทำงานแล้ว มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน และ 10,001-15,000 บาทต่อเดือน ตามลำดับ และเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการที่สนใจมากที่สุด คือ กิจกรรมนันทนาการทางน้ำและชายหาด
2. นักท่องเที่ยวมีระดับทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการ ทั้งสามด้านอยู่ในระดับที่ดี ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจต่อกิจกรรมนันทนาการ, ด้านความรู้สึกต่อกิจกรรมนันทนาการ และด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ
3. เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการ ณ เมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นในข้อที่ว่า กิจกรรมนันทนาการเป็นสิ่งที่ไม่มีสาระ และกิจกรรมนันทนาการช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง, บรรยากาศการนั่งดื่มที่บาร์เบียร์ริมหาด และ การเล่นน้ำทะเลที่ชายหาดเหมาะสำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ไม่ควรเข้าร่วม มีทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของนักท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มที่กำลังศึกษาอยู่กับกลุ่มที่ทำงานแล้วที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการ ณ เมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ในข้อที่ว่า เทศกาลวันไหล (สงกรานต์) ช่วยส่งเสริมและ สืบทอดขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม, กิจกรรมนันทนาการเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความรักและความเข้าใจอันดีในสถาบันครอบครัว, การกระโดดบันจี้จัมพ์ช่วยสร้างความมั่นใจในตนเองและทำทหายความกล้าของคน และ ต้องเล่นน้ำทะเลทุกครั้งเมื่อมาเที่ยว มีทัศนคติต่อกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นวัตพันธุ์ นาคบรรพ์ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะข่าน้อย จังหวัดพังงา”

วิทยานิพนธ์เรื่อง แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะข่าน้อย จังหวัดพังงา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการและรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะข่าน้อย 2) ระบุปัจจัยที่จะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะข่าน้อยสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน รวมทั้งปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา และ 3) เสนอแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะข่าน้อยในลักษณะบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม โดยมีระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้ การวิจัยเอกสารจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการวิจัยภาคสนามโดยอาศัยวิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ 1) การสำรวจภาคสนามด้านกายภาพ 2) การสังเกตการณ์ ทั้งแบบไม่มีส่วนร่วมและแบบมีส่วนร่วม 3) การสัมภาษณ์ ทั้งการสัมภาษณ์แบบทั่วไปและแบบเชิงลึก และ 4) การใช้แบบสอบถาม เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวเนื่องจากการเป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเป็นหลัก

ผลการศึกษา พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะข่าน้อย สามารถเป็นเครื่องมือในการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน โดยขึ้นกับปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การมีระบบการบริหารจัดการองค์กรชุมชนที่ดีซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยอาศัยกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม คือ ความศรัทธาต่อผู้นำ ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ การมีประสบการณ์การต่อสู้ร่วมกันมา การกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนการสร้างและขยายเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเกื้อกูลกัน ข้อเสนอแนะในรูปแบบแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะข่าน้อย จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมศักยภาพ สร้างโอกาส และช่วยแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นแบบบูรณาการ เพื่อให้ชุมชนเกาะข่าน้อยสามารถรักษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ดีต่อไปได้ท่ามกลางการพัฒนาการท่องเที่ยวกระแสหลักของบริบทรอบข้าง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ยัง และ ฟลาวเวอร์ส (Young and Flowers, 1982) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษานักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวใน Cook Country Forest Preserve District (CCFPD) ซึ่งเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อพื้นที่และลักษณะของป่าไม้ตามธรรมชาติ ซึ่งมีความเงียบสงบและไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติใดๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านนันทนาการ นักท่องเที่ยวมีความต้องการที่จะพักผ่อนในสภาพธรรมชาติมากกว่า

อีไล (Ealine, 1984) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อนันทนาการและสวนสาธารณะของเอกชนในนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสำรวจประชาชนที่มาท่องเที่ยว จำนวน 9,800 คน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อทราบระดับความพึงพอใจในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 68.82 ความพึงพอใจในด้านการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมากที่สุดชายและหญิง ใกล้เคียงกันคิดเป็นร้อยละ 50 สำหรับอาชีพส่วนใหญ่เป็นนักธุรกิจมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งด้านสภาพพื้นที่และนันทนาการ รองลงมาคือ ข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา

นอร์ด (Nord, 1998) ได้ทำการศึกษาถึงผลของการจัดการนันทนาการประเภทชมธรรมชาติ จากกลุ่มตัวอย่าง 600 คนที่รัฐเพนซิลวาเนีย ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทางอารมณ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมีการตอบสนองต่อปฏิกริยาทางด้านลบน้อยลง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจัดระเบียบวิธีวิจัยในลักษณะการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการออกแบบแบบสอบถาม Questionnaires (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ.2541) เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนเกาะยวน้อย จังหวัดพังงาโดยมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
- 4.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5.การวิเคราะห์ข้อมูล

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปยัง เกาะยวน้อย จังหวัดพังงาในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 – มกราคม พ.ศ. 2552 โดยประมาณการประชากรจากผู้มาเยี่ยมชมเกาะยวน้อย จังหวัดพังงา ในปี พ.ศ. 2550 รวมมีจำนวนกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว จังหวัดพังงาทั้งสิ้น 241,442 คน (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพังงา, 2550)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวเกาะยวน้อยจังหวัดพังงาในปี พ.ศ.2551 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยประมาณประชากรจากผู้มาเยือน เกาะยวน้อย จังหวัดพังงาในปี พ.ศ. 2550 รวมมีจำนวนทั้งสิ้น 241,442 คน โดยใช้ สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็นกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวทั้ง

เพศชายและเพศหญิง ที่เดินทางไปยังพื้นที่เกาะขาวน้อย จังหวัดพังงาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2551 – มกราคม พ.ศ. 2552

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(0.05)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนเท่าที่จะยอมรับได้กำหนดให้ร้อยละสำคัญ 0.05

$$\text{ดังนั้น แทนค่าในสูตรดังนี้ } n = \frac{241,442}{1 + (241,442 \times 0.05^2)}$$

$$n = 399.97 \text{ คน หรือประมาณ } 400 \text{ คน}$$

จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 399 คน โดยผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลจำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย สถานภาพ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ(Check list)และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวได้แก่ การเดินทาง จุดประสงค์ สาเหตุ ลักษณะการเลือกทำเรือ การศึกษาข้อมูล การพำนักค้างแรม แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ(Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในด้านกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน ของการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะขาวน้อย จังหวัดพังงาแบบสำรวจรายการ (Check list)

ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีระดับความคิดเห็นมากที่สุด เทียบเท่ากับ 5 คะแนน

ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีระดับความคิดเห็นมาก เทียบเท่ากับ 4 คะแนน

ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีระดับความคิดเห็นปานกลาง เทียบเท่ากับ 3 คะแนน

ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีระดับความคิดเห็นน้อย เทียบเท่ากับ 2 คะแนน
 ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด เทียบเท่ากับ 1 คะแนน

เมื่อนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย จะนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00	มีค่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49	มีค่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49	มีค่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	มีค่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49	มีค่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับคำถามปลายเปิด (Open ended) และข้อเสนอแนะที่มีต่อการศึกษารวบรวมข้อมูลนั้น ทนายการการท่องเที่ยว โดยชุมชน

3. ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม มีวิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดโครงสร้างและรายละเอียดของแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ (Interview method) คณะกรรมการกลุ่มการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นรายละเอียดของแบบสอบถาม
3. วิธีการทดลองใช้ (Try Out) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ทดสอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ
4. มีการทดสอบเครื่องมือเพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (α -Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. หาความเที่ยงตรง (Validity) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวพิจารณาตรวจสอบแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อให้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity)
2. ความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวที่กำลังเดินทางไปท่องเที่ยวภาคใต้ สายใต้ใหม่ จำนวน 50 ฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ซึ่งได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.96

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ยังเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา จำนวน 400 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวที่เกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา จำนวน 400 ชุด พร้อมรับคืนจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ นำผลเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ คิดเป็นร้อยละ นำมาเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลรูปแบบและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา มาแจกแจงความถี่ คิดเป็นร้อยละ นำมาเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อมูลระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ทำการวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทุกข้อคำถาม

4. การทดสอบค่า “ที” (t-test) ใช้ในการวิเคราะห์ค่าในการเปรียบเทียบรายคู่ ในการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา จำแนกตามเพศ

5. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการจัดการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ระหว่างอายุ ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เชฟเฟ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษา เกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ ตามระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยสร้างแบบสำรวจระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา รวมทั้งสิ้น 400 คน

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเสนอในรูปแบบตารางและอธิบายความเรียงแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

ตอนที่ 4 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับตัวแปรเพศ และตัวแปรด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจ

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจำแนกตามอายุ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละดังตารางที่

1 - 7

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	188	47.00
หญิง	212	53.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.00 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-28 ปี	182	45.50
29-36 ปี	70	17.50
37-44 ปี	64	16.00
45-52 ปี	52	13.00
53-60 ปี	24	6.00
มากกว่า 60 ปี	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 20-28 ปี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.50

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาคที่อยู่อาศัย

ภาค	จำนวน	ร้อยละ
เหนือ	40	10.00
กลาง	186	46.50
ใต้	98	24.50
ตะวันออก	52	13.00
ตะวันตก	16	4.00
ตะวันออกเฉียงเหนือ	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคกลาง มีจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	6	1.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	18	4.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	72	18.00
อนุปริญญา/ปวส.	24	6.00
ปริญญาตรี	204	51.00
ปริญญาโท	68	17.00
ปริญญาเอก	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	42	10.50
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	194	48.50
ประกอบกิจการส่วนตัว	80	20.00
เกษตรกร	8	2.00
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	8	2.00
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	68	17.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า10,000 บาท	216	54.00
10,000-20,000 บาท	92	23.00
20,001-40,000 บาท	74	18.50
40,001-60,000 บาท	10	2.50
60,001-80,000 บาท	6	1.50
ตั้งแต่80,001 บาทขึ้นไป	2	0.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ น้อยกว่า10,000 บาท จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	298	74.50
สมรส	96	24.00
อย่าร้าง	2	0.50
แยกกันอยู่	4	1.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50

ตอนที่ 2 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา
ผู้วิจัยนำข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละดังตารางที่

8 – 16

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนการเดินทางมาท่องเที่ยว

เดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ครั้งแรก	328	82.00
2 ครั้ง	22	5.50
3 ครั้ง	34	8.50
มากกว่า 3 ครั้ง	16	4.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เดินทางมาท่องเที่ยวครั้งแรก
จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 82.00

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจุดประสงค์หลักของการเดินทาง มาเกาะยาวน้อยในครั้งนี้

จุดประสงค์	จำนวน	ร้อยละ
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	150	37.50
ปฏิบัติราชการ	62	15.50
ทัศนศึกษา	56	14.00
ธุรกิจ	46	11.50
ประชุมสัมมนา	82	20.50
อื่นๆ	4	1.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจุดประสงค์หลักของการเดินทางเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสาเหตุและสิ่งดึงดูดให้ท่านมาท่องเที่ยวเกาะขวานน้อย จังหวัดพังงา

สาเหตุและสิ่งดึงดูด	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย	20	5.00
คมนาคมสะดวก/ระยะทางใกล้	50	12.50
เพื่อนแนะนำ	78	19.50
เสียค่าใช้จ่ายน้อย	18	4.50
มีกิจกรรมนันทนาการที่จัดโดยชุมชน	92	23.00
การประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ	52	13.00
ชอบธรรมชาติ/บรรยากาศริมทะเล	48	12.00
ความเป็นเอกลักษณ์ของเกาะขวานน้อย	26	6.50
เกาะขวานน้อยได้รับรางวัล ฯลฯ	16	4.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสาเหตุและสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเกิดจาก มีกิจกรรมนันทนาการที่จัดโดยชุมชน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามท่าเรือที่นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการเดินทางไปท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

ท่าเรือ	จำนวน	ร้อยละ
ท่าเรือ อบจ. จังหวัดพังงา	202	50.50
ท่าเรือเลน จังหวัดกระบี่	96	24.00
ท่าเรือบางโทง จังหวัดภูเก็ต	102	25.50
อื่นๆ	0	0.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เลือกใช้บริการ ท่าเรือ อบจ. จังหวัดพังงา จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามในการเดินทางท่องเที่ยวเกาะ-
ขาวน้อยในครั้งนี้นักท่องเที่ยวเดินทางกับใคร

ผู้ร่วมเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางคนเดียว	32	8.00
เดินทางกับญาติ พี่น้อง	18	4.50
เดินทางกับครอบครัว	42	10.50
เดินทางกับเพื่อน	134	33.50
เดินทางกับหน่วยงาน	174	43.50
อื่นๆ	0	0.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางกับหน่วยงาน จำนวน
174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการพักพักค้างคืน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
พักค้างคืน	280	70.00
ไปเช้า-เย็นกลับ	120	30.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พักค้างคืน จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศึกษาข้อมูลเกาะขาวน้อยก่อนการเดินทาง

ศึกษาข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษามาก่อน	208	52.00
ไม่ได้ศึกษามาก่อน	192	48.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ศึกษามาก่อน จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทสื่อในการรับรู้ข้อมูล

สื่อ	จำนวน	ร้อยละ
แผ่นพับ/ใบปลิว/โปสเตอร์	96	24.00
หนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร	68	17.00
ป้ายโฆษณา	116	29.00
อินเทอร์เน็ต	110	27.50
วิทยุ/โทรทัศน์	10	2.50
อื่นๆ	0	0.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจากป้ายโฆษณา จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.00

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเลือกสถานที่พัก

สื่อ	จำนวน	ร้อยละ
โรงแรม	92	23.00
โฮมสเตย์	150	37.50
ตั่งแคมป์	22	5.50
รีสอร์ท / บังกะโล	108	27.00
บ้านพักส่วนตัว	28	7.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้บริการสถานที่พักประเภทโฮมสเตย์ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50

ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการศึกษการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยว
โดยชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ
ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำแนกเป็นรายด้าน และรายชื่อ ดังตารางที่ 17 - 22

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
การจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวในชุมชนในแต่ละด้าน

ด้าน	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านกิจกรรมนันทนาการ	3.50	0.34	มาก
ด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.47	0.33	ปานกลาง
ด้านการบริการ	3.48	0.33	ปานกลาง
ด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาด	3.48	0.35	ปานกลาง
ด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน	3.41	0.37	ปานกลาง
รวม	3.46	0.34	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม
นันทนาการการท่องเที่ยวในชุมชนทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรม
นันทนาการอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ

รายการ	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. กิจกรรมเล่นน้ำ	3.74	0.55	มาก
2. กิจกรรมตกปลา	3.68	0.97	มาก
3. กิจกรรมตกปลาหมึก	3.39	0.93	ปานกลาง
4. กิจกรรมตกกุ้ง	3.64	0.82	มาก
5. กิจกรรมเกี่ยวปู่	3.56	0.77	มาก
6. กิจกรรมดำน้ำชมปะการัง	3.77	0.89	มาก
7. กิจกรรมพายเรือ	3.41	0.86	ปานกลาง
8. กิจกรรมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์	3.41	0.89	ปานกลาง
9. กิจกรรมถ่ายภาพ	3.54	0.81	มาก
10. กิจกรรมพายเรือชมทัศนียภาพ	3.51	0.84	มาก
11. กิจกรรมย้อมผ้าบาติก	3.24	0.98	ปานกลาง
12. กิจกรรมเรียนทำอาหาร	3.36	0.82	ปานกลาง
13. กิจกรรมขี่จักรยานท่องเที่ยว	3.49	0.85	ปานกลาง
14. กิจกรรมเดินป่า	3.55	0.85	มาก
15. กิจกรรมพิธีกรรมทางศาสนา	3.36	0.86	ปานกลาง
16. กิจกรรมชมสวน	3.39	0.75	ปานกลาง
17. กิจกรรมดูนก	3.46	0.72	ปานกลาง
18. กิจกรรมนั่งรถเที่ยวรอบเกาะ	3.51	0.74	มาก
19. กิจกรรมเล่นกีฬาริมชายหาดทะเล	3.46	0.67	ปานกลาง
20. กิจกรรมรอบกองไฟ	3.52	0.70	มาก
รวม	3.50	0.34	มาก

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.50 โดยมีกิจกรรมที่มีระดับความคิดเห็นมากจำนวน 10 กิจกรรม ระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 10 กิจกรรม

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรม ด้านสังคมและวัฒนธรรม

รายการ	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว	3.55	0.61	มาก
2. มีความรู้สึกดีใจที่ได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตชุมชน	3.77	0.79	มาก
3. ได้ความรู้ ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.18	0.93	ปานกลาง
4. มีโอกาสสัมผัสกับวิถีชีวิตในชุมชน	3.56	0.78	มาก
5. มีส่วนร่วมทำกิจกรรมในชุมชน อาทิ เช่น ตกปลา ทอผ้า ฯลฯ	3.47	0.78	ปานกลาง
6. ได้ศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้าของที่ระลึก	3.44	0.79	ปานกลาง
7. ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะขาวน้อย	3.37	0.72	ปานกลาง
รวม	3.47	0.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านสังคมและวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.47 โดยมีกิจกรรมที่มีระดับความคิดเห็นมากจำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว มีความรู้สึกดีใจที่ได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตชุมชน มีโอกาสสัมผัสกับวิถีชีวิตในชุมชน ส่วนระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ ได้ความรู้ ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีส่วนร่วมทำกิจกรรมในชุมชน อาทิ เช่น ตกปลา ทอผ้า ฯลฯ ได้ศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้าของที่ระลึก ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะขาวน้อย

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรมด้านการบริการนักท่องเที่ยว

รายการ	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ได้รับการต้อนรับจากประชาชนบนเกาะ ขวน้อยอย่างเป็นกันเอง	3.51	0.66	มาก
2. มีที่พักอาศัยเพียงพอต่อความต้องการของ นักท่องเที่ยว	3.42	0.85	ปานกลาง
3. มีจุดบริการให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวที่ ชัดเจน	3.50	0.84	มาก
4. มีวิทยากรคอยแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับ สถานที่ต่างๆได้ดี	3.52	0.76	มาก
5. การเดินทางบนเกาะมีความสะดวกสบาย และปลอดภัย	3.56	0.73	มาก
6. กิจกรรมที่ท่านได้เข้าร่วมมีมาตรฐานและมี ความปลอดภัยสูง	3.36	0.61	ปานกลาง
รวม	3.48	0.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านการบริการนักท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.48 โดยมีกิจกรรมที่มีระดับความคิดเห็นมากจำนวน 4 กิจกรรม ได้แก่ ได้รับการต้อนรับจากประชาชนบนเกาะขวน้อยอย่างเป็นกันเอง มีจุดบริการให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวที่ชัดเจน มีวิทยากรคอยแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆได้ดี การเดินทางบนเกาะมีความสะดวกสบายและปลอดภัย ส่วนระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ มีที่พักอาศัยเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ท่านได้เข้าร่วมมีมาตรฐานและมีความปลอดภัยสูง

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านสิ่งแวดล้อม

รายการ	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น	3.53	0.65	มาก
2. มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างสำหรับการจัดการของเสียได้ดี	3.73	0.79	มาก
3. มีการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วน	3.22	0.85	ปานกลาง
4. มีมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวในระดับดี	3.44	0.73	ปานกลาง
5. มีระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่านสามารถเห็นได้ชัดหรือไม่	3.48	0.62	ปานกลาง
รวม	3.48	0.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.48 โดยมีกิจกรรมที่มีระดับความคิดเห็นมากจำนวน 2 กิจกรรม ได้แก่ มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างสำหรับการจัดการของเสียได้ดี ส่วนระดับความคิดเห็นปานกลาง จำนวน 3 กิจกรรม ได้แก่ มีการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วน มีมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวในระดับดีและมีระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่านสามารถเห็นได้ชัดหรือไม่

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน

รายการ	Mean	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. บริษัทเอกชนให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี	3.50	0.72	ปานกลาง
2. องค์กรบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.46	0.78	ปานกลาง
3. องค์กรบริหารส่วนตำบลมีการกระจายบทบาทการทำงานให้กับประชาชน	3.38	0.70	ปานกลาง
4. รัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.35	0.67	ปานกลาง
5. อบต. มีการควบคุมราคาสินค้าและค่าบริการต่างๆอย่างเป็นธรรม	3.37	0.63	ปานกลาง
รวม	3.41	0.37	ปานกลาง

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.41

ตอนที่ 4 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับตัวแปรเพศและตัวแปรระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 3 มาทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับตัวแปรเพศและตัวแปรระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยใช้ t-test for Independent ดังตารางที่ 23 – 27

ตารางที่ 23 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ

ระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยว	เพศชาย (N=188)		เพศหญิง (N=212)		t	p
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. กิจกรรมเล่นน้ำ	3.76	0.53	3.71	0.56	0.88	0.37
2. กิจกรรมตกปลา	3.72	0.99	3.65	0.95	0.74	0.45
3. กิจกรรมตกปลาหมึก	3.36	0.91	3.42	0.95	-0.67	0.50
4. กิจกรรมตกกุ้ง	3.61	0.84	3.66	0.81	-0.63	0.52
5. กิจกรรมเกี่ยวปู้	3.59	0.79	3.52	0.75	0.87	0.38
6. กิจกรรมดำน้ำชมปะการัง	3.70	0.94	3.83	0.85	-1.41	0.15
7. กิจกรรมพายเรือ	3.39	0.80	3.43	0.92	-0.46	0.64
8. กิจกรรมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์	3.52	0.88	3.31	0.88	2.36	0.01*
9. กิจกรรมถ่ายภาพ	3.53	0.81	3.55	0.81	-0.30	0.76
10. กิจกรรมพายเรือชมทัศนียภาพ	3.58	0.90	3.44	0.79	1.65	0.09
11. กิจกรรมข้อมผ้าบาติก	3.19	1.06	3.29	0.90	-1.01	0.31

ตารางที่ 23(ต่อ) การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชาย และเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ

ระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยว	เพศชาย (N=194)		เพศหญิง (N=223)		t	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
12. กิจกรรมเรียนทำอาหาร	3.31	0.79	3.39	0.85	-0.93	0.35
13. กิจกรรมขี่จักรยาน ท่องเที่ยว	3.52	0.82	3.46	0.88	0.68	0.49
14. กิจกรรมเดินป่า	3.48	0.89	3.60	0.82	-0.32	0.18
15. กิจกรรมพิธีกรรมทาง ศาสนา	3.35	0.89	3.37	0.83	-0.30	0.76
16. กิจกรรมชมสวน	3.48	0.71	3.30	0.78	2.49	0.01*
17. กิจกรรมดูนก	3.39	0.71	3.52	0.73	-1.85	0.06
18. กิจกรรมนั่งรถเที่ยว รอบเกาะ	3.51	0.75	3.50	0.74	0.01	0.98
19. กิจกรรมเล่นกีฬาริม ชายหาดทะเล	3.44	0.69	3.48	0.66	-0.50	0.61
20. กิจกรรมรอบกองไฟ	3.50	0.71	3.53	0.69	-0.53	0.59
รวม	3.50	0.35	3.50	0.34	-0.06	0.94

*p < 0.05

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชาย และเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยกิจกรรมที่ นักท่องเที่ยวสนใจในกิจกรรมชมสวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่ พบความแตกต่าง

ตารางที่ 24 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชาย และเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านสังคมและวัฒนธรรม

ระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยว	เพศชาย (N=188)		เพศหญิง (N=212)		t	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. มีการแลกเปลี่ยนการ เรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่าง ชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว	3.54	0.61	3.56	0.61	-0.38	0.70
2. ท่านมีความรู้สึกดีใจที่ ได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตชุมชน	3.85	0.75	3.69	0.82	1.92	0.05
3. ท่านได้ความรู้ ความสามารถและทักษะในการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.05	0.85	3.30	0.98	-2.70	0.01*
4. ท่านได้มีโอกาสสัมผัส กับวิถีชีวิตในชุมชน	3.63	0.81	3.49	0.75	1.88	0.06
5. ท่านได้มีส่วนร่วมทำ กิจกรรมในชุมชน อาทิ เช่น ตก ปลา ทอผ้า ฯลฯ	3.43	0.84	3.50	0.71	-0.92	0.35
6. ท่านได้ศึกษาเรียนรู้การ ผลิตสินค้าของที่ระลึก	3.34	0.79	3.52	0.78	-2.38	0.01*
7. ท่านทราบถึงกฎระเบียบ ต่างๆบนเกาะขาวน้อย	3.45	0.75	3.29	0.68	2.27	0.02*
รวม	3.47	0.35	3.48	0.31	-0.28	0.77

*p < 0.05

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องความรู้ ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้าของที่ระลึก, ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะขาวน้อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 25 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านการบริการนักท่องเที่ยว

ระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยว	เพศชาย (N=188)		เพศหญิง (N=212)		t	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ท่านได้รับการต้อนรับ จากประชาชนบนเกาะขาวน้อย อย่างเป็นกันเอง	3.46	0.66	3.54	0.66	-1.18	0.23
2. มีที่พักอาศัยเพียงพอต่อ ความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.44	0.88	3.39	0.83	0.58	0.57
3. มีจุดบริการให้คำแนะนำ ต่อนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน	3.48	0.82	3.50	0.87	-0.23	0.81
4. มีวิทยากรคอยแนะนำ ให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ได้ดี	3.53	0.79	3.51	0.74	0.16	0.86
5. การเดินทางบนเกาะมี ความสะดวกสบายและปลอดภัย	3.55	0.75	3.57	0.71	-0.30	0.76
6. กิจกรรมที่ท่านได้เข้า ร่วมมีมาตรฐานและมีความ ปลอดภัยสูง	3.40	0.65	3.33	0.57	1.18	0.23
รวม	3.48	0.37	3.47	0.30	0.08	0.93

$p > 0.05$

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในทุกเรื่องไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 26 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยุโรปชายและหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยวยุโรป	เพศชาย (N=188)		เพศหญิง (N=212)		t	p
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น	3.59	0.72	3.48	0.58	1.72	0.08
2. มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างสำหรับการจัดการของเสียได้ดี	3.69	0.81	3.76	0.77	-0.91	0.36
3. มีการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วน	3.22	0.85	3.22	0.86	-0.03	0.97
4. มีมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวในระดับดี	3.43	0.76	3.44	0.70	-0.09	0.92
5. มีระบบการเตือนภัยสีนามิที่ท่านสามารถเห็นได้ชัดหรือไม่	3.50	0.64	3.46	0.60	0.60	0.54
รวม	3.48	0.36	3.47	0.34	0.39	0.69

$p > 0.05$

จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวยุโรปชายและหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 27 การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความมั่นใจของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิง ที่เป็นอิสระต่อกันด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน

ระดับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยว	เพศชาย (N=188)		เพศหญิง (N=212)		t	p
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. บริษัทเอกชนให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี	3.48	0.74	3.51	0.71	-0.40	0.68
2. องค์กรบริหารส่วนตำบลให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.47	0.75	3.45	0.80	0.33	0.74
3. องค์กรบริหารส่วนตำบลมีการกระจายบทบาทการทำงานให้กับประชาชน	3.30	0.71	3.44	0.68	-1.91	0.05
4. รัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.32	0.67	3.37	0.66	-0.70	0.48
5. อบต. มีการควบคุมราคาสินค้าและค่าบริการต่างๆอย่างเป็นธรรม	3.41	0.62	3.33	0.64	1.33	0.18
รวม	3.40	0.36	3.42	0.37	-0.54	0.58

$p > 0.05$

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษารจัด

กิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับโดยจำแนกตามอายุ

ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษารจัด

กิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยในด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจโดยจำแนกตามอายุ

ด้านการจัด กิจกรรม นันทนาการ	20 – 28 ปี		29 – 36 ปี		37 – 44 ปี		45 – 52 ปี		53 – 60 ปี		มากกว่า60 ปี		F	p
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1.กิจกรรม เล่นน้ำ	3.91	0.50	3.71	0.52	3.71	0.68	3.69	0.54	3.67	0.48	3.50	0.53	1.99	0.08
2.กิจกรรม ตกปลา	3.77	0.97	3.60	0.87	3.62	1.06	4.08	0.97	3.42	1.14	3.50	1.60	2.57	0.03*
3.กิจกรรม ตก ปลาหมึก	3.43	0.88	3.36	0.98	3.63	0.79	3.19	0.97	3.33	0.87	3.50	1.20	1.38	0.23
4.กิจกรรม ตกกุ้ง	3.69	0.89	3.57	0.82	3.66	0.89	3.65	0.56	4.08	0.77	3.50	1.19	1.75	0.12
5.กิจกรรม เกี่ยววุ้น	3.60	0.84	3.54	0.72	3.59	0.79	3.73	0.95	3.25	0.44	3.25	0.46	1.64	0.15
6.กิจกรรม ดำน้ำชม ปะการัง	4.00	0.76	3.81	0.90	3.50	0.90	3.57	0.89	4.16	0.91	3.00	0.76	4.97	0.00*
7.กิจกรรม พายเรือ	3.40	0.84	3.33	0.84	3.38	0.97	3.77	0.76	3.33	0.87	3.75	1.16	2.44	0.03*
8.กิจกรรม ชมบ่อน้ำ ศักดิ์สิทธิ์	3.69	0.89	3.16	0.88	3.62	0.75	3.54	0.94	3.75	3.74	3.00	0.76	6.52	0.00*
9.กิจกรรม ถ่ายภาพ	3.74	0.81	3.48	0.83	3.72	0.81	3.35	0.74	3.42	0.50	3.50	1.20	2.42	0.04*

ตารางที่ 28(ต่อ) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษาร
จัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยในด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจโดย
จำแนกตามอายุ

ด้านการจัด กิจกรรม นันทนาการ (ต่อ)	20 – 28 ปี		29 – 36 ปี		37 – 44 ปี		45 – 52 ปี		53 – 60 ปี		มากกว่า60 ปี		F	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
10.กิจกรรม พายเรือชม ทัศนียภาพ	3.60	0.91	3.42	0.77	3.63	0.79	3.73	0.91	3.42	1.06	2.75	0.89	2.93	0.01*
11.กิจกรรม ขี่ม้าบา ติก	3.29	1.04	2.99	0.92	3.31	1.02	3.69	0.88	3.75	0.73	3.75	1.16	6.86	0.00*
12.กิจกรรม เรียน ทำอาหาร	3.34	0.87	3.21	0.79	3.34	0.82	3.73	0.66	3.83	0.91	3.25	0.88	5.19	0.00*
13.กิจกรรม ขี่จักรยาน	3.63	0.87	3.40	0.77	3.69	0.89	3.23	0.98	3.75	0.85	3.75	0.89	3.12	0.01*
14.กิจกรรม เดินป่า	3.46	0.88	3.56	0.83	3.59	0.87	3.46	0.90	3.75	0.94	3.75	0.89	0.66	0.66
15.กิจกรรม พิธีกรรม ทางศาสนา	3.54	0.94	3.21	0.86	3.22	0.70	3.77	0.76	3.50	0.78	3.50	1.20	4.82	0.00*
16.กิจกรรม ชมสวน	3.43	0.84	3.21	0.74	3.47	0.67	3.58	0.70	3.75	0.61	4.25	0.46	6.51	0.00*
17.กิจกรรม ดูนก	3.37	0.76	3.40	0.68	3.50	0.71	3.62	0.75	3.75	0.85	3.75	0.89	2.04	0.07
18.กิจกรรม นั่งรถเที่ยว	3.60	0.94	3.40	0.61	3.53	0.76	3.77	0.85	3.58	0.78	3.25	0.46	2.60	0.03*

ตารางที่ 28(ต่อ) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษาร
จัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยในด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจโดย
จำแนกตามอายุ

ด้านการจัด กิจกรรม นันทนาการ (ต่อ)	20 – 28 ปี		29 – 36 ปี		37 – 44 ปี		45 – 52 ปี		53 – 60 ปี		มากกว่า60 ปี		F	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
19.กิจกรรม เล่นกีฬาริม ชายหาด ทะเล	3.54	0.81	3.43	0.65	3.31	0.59	3.69	0.61	3.50	0.78	3.25	0.46	2.32	0.04*
20.กิจกรรม รอบกองไฟ	3.66	0.83	3.42	0.70	3.50	0.62	3.73	0.66	3.58	0.50	3.25	0.46	2.59	0.03*
รวม	3.58	0.44	3.41	0.30	3.53	0.35	3.63	0.31	3.63	0.32	3.45	0.07	5.74	0.00*

*p < 0.05

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการ
จัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่องกิจกรรมตกปลา กิจกรรมดำน้ำชม
ปะการัง กิจกรรมพายเรือ กิจกรรมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ กิจกรรมถ่ายภาพ กิจกรรมพายเรือชม
ทัศนียภาพ กิจกรรมขี่ม้าบาติก กิจกรรมเรียนทำอาหาร กิจกรรมขี่จักรยาน กิจกรรมพิธีกรรมทาง
ศาสนา กิจกรรมชมสวน กิจกรรมนั่งรถเที่ยวรอบเกาะ กิจกรรมเล่นกีฬาริมชายหาดทะเล กิจกรรม
เล่นกีฬาริมชายหาดทะเล กิจกรรมรอบกองไฟ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 29 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมตกปลาโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.77	3.60	3.63	4.08	3.42	3.50
20 – 28 ปี	3.77	-	0.20	0.19	0.22	0.25	0.41
29 – 36 ปี	3.60		-	-0.00	0.21	0.04	0.21
37 – 44 ปี	3.63			-	0.03	0.05	0.22
45 – 52 ปี	4.08				-	0.03	0.19
53 – 60 ปี	3.42					-	0.17
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องกิจกรรมตกปลาทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 30 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมค่าน้ำชมปะการังโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		4.00	3.81	3.50	3.58	4.17	3.00
20 – 28 ปี	4.00	-	0.19	0.50	0.42	-0.17	1.00
29 – 36 ปี	3.81		-	0.31	0.23	-0.35	0.81
37 – 44 ปี	3.50			-	-0.08	-0.67	0.50
45 – 52 ปี	3.58				-	-0.59	0.58
53 – 60 ปี	4.17					-	1.17
มากกว่า 60 ปี	3.00						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้น

ตารางที่ 31 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมพายเรือโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.40	3.33	3.38	3.77	3.33	3.75
20 – 28 ปี	3.40	-	0.07	0.02	-0.37	0.07	-0.37
29 – 36 ปี	3.33		-	-0.05	-0.44	-0.00	-0.42
37 – 44 ปี	3.38			-	-0.39	0.04	-0.37
45 – 52 ปี	3.77				-	0.44	0.02
53 – 60 ปี	3.33					-	-0.42
มากกว่า 60 ปี	3.75						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมพายเรือทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 32 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์โดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.69	3.16	3.62	3.54	3.75	3.00
20 – 28 ปี	3.69	-	0.52*	0.60	0.15	-0.06	0.69
29 – 36 ปี	3.16		-	-0.46*	-0.37	-0.59	0.16
37 – 44 ปี	3.62			-	0.09	-0.13	0.62
45 – 52 ปี	3.54				-	-0.21	0.54
53 – 60 ปี	3.75					-	0.75
มากกว่า 60 ปี	3.00						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ช่วงอายุ 20 – 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 29 – 36 ปี และช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 37 – 44 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 33 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมถ่ายภาพโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.74	3.48	3.72	3.35	3.42	3.50
20 – 28 ปี	3.74	-	0.25	0.02	0.40	0.33	0.24
29 – 36 ปี	3.48		-	-0.24	0.14	0.07	-0.02
37 – 44 ปี	3.72			-	0.37	0.30	0.21
45 – 52 ปี	3.35				-	-0.07	-0.15
53 – 60 ปี	3.42					-	-0.08
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยง โดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมถ่ายภาพทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 34 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดำเนินการตามอายุในกิจกรรมพายเรือชมทัศนียภาพโดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.60	3.42	3.63	3.73	3.42	2.75
20 – 28 ปี	3.60	-	0.18	-0.03	-0.13	0.18	0.85
29 – 36 ปี	3.42		-	-0.21	-0.31	0.00	0.67
37 – 44 ปี	3.63			-	-0.11	0.20	0.88
45 – 52 ปี	3.73				-	0.31	0.98
53 – 60 ปี	3.42					-	0.67
มากกว่า 60 ปี	2.75						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 34 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดำเนินการตามอายุในกิจกรรมพายเรือชมทัศนียภาพ ทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 35 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมขี่ม้าบาติกโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.29	2.99	3.31	3.69	3.75	3.75
20 – 28 ปี	3.29	-	0.30	-0.03	-0.41	-0.46	-0.46
29 – 36 ปี	2.99		-	-0.32	-0.70*	-0.76*	-0.76
37 – 44 ปี	3.31			-	-0.38	-0.44	-0.44
45 – 52 ปี	3.69				-	-0.06	-0.06
53 – 60 ปี	3.75					-	0.00
มากกว่า 60 ปี	3.75						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 35 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมขี่ม้าบาติกช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 45 – 52 ปี และช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตารางที่ 36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมเรียนทำอาหารโดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.34	3.21	3.34	3.73	3.83	3.25
20 – 28 ปี	3.34	-	0.13	-0.00	-0.39	-0.49	0.09
29 – 36 ปี	3.21		-	-0.39	-0.49	0.09	0.39
37 – 44 ปี	3.34			-	0.39	-0.10	0.48
45 – 52 ปี	3.73				-	0.10	0.58
53 – 60 ปี	3.83					-	-0.58
มากกว่า 60 ปี	3.25						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 36 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมเรียนทำอาหารในทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 37 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมขี่จักรยาน โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.63	3.40	3.69	3.23	3.75	3.75
20 – 28 ปี	3.63	-	0.23	-0.06	0.40	-0.12	-0.12
29 – 36 ปี	3.40		-	-0.23	0.16	-0.35	-0.35
37 – 44 ปี	3.69			-	0.46	-0.06	-0.06
45 – 52 ปี	3.23				-	-0.52	-0.52
53 – 60 ปี	3.75					-	0.00
มากกว่า 60 ปี	3.75						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 37 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมขี่จักรยาน ทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 38 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมพิธีกรรมทางศาสนาโดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.54	3.21	3.22	3.77	3.50	3.50
20 – 28 ปี	3.54	-	0.33	0.32	-0.23	0.04	-0.33
29 – 36 ปี	3.21		-	-0.01	-0.56*	-0.29	-0.29
37 – 44 ปี	3.22			-	-0.55*	-0.22	0.22
45 – 52 ปี	3.77				-	0.27	0.27
53 – 60 ปี	3.50					-	0.00
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 38 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมพิธีกรรมทางศาสนาช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 45 – 52 ปี และช่วงอายุ 37 – 44 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 45 – 52 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 39 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมชมสวนโดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.43	3.21	3.47	3.58	3.75	4.25
20 – 28 ปี	3.43	-	0.22	-0.04	-0.15	-0.32	-0.82
29 – 36 ปี	3.21		-	-0.26	-0.37	-0.54*	-1.04*
37 – 44 ปี	3.47			-	-0.11	-0.28	-0.78
45 – 52 ปี	3.58				-	-0.17	-0.67
53 – 60 ปี	3.75					-	-0.50
มากกว่า 60 ปี	4.25						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 39 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมชมสวน ช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี และช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ มากกว่า 60 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 40 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมนั่งรถเที่ยวรอบเกาะโดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.60	3.40	3.53	3.77	3.58	3.25
20 – 28 ปี	3.60	-	0.20	0.07	-0.17	0.02	0.35
29 – 36 ปี	3.40		-	-0.14	-0.37	-0.19	0.15
37 – 44 ปี	3.53			-	-0.24	-0.05	0.28
45 – 52 ปี	3.77				-	0.19	0.52
53 – 60 ปี	3.58					-	0.33
มากกว่า 60 ปี	3.25						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 40 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมนั่งรถเที่ยวรอบเกาะทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 41 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมเล่นกีฬาริมชายหาดทะเล โดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.54	3.43	3.31	3.69	3.50	3.25
20 – 28 ปี	3.54	-	0.11	0.23	-0.15	0.04	0.29
29 – 36 ปี	3.43		-	0.12	-0.26	-0.07	0.18
37 – 44 ปี	3.31			-	-0.38	-0.19	0.06
45 – 52 ปี	3.69				-	0.19	0.44
53 – 60 ปี	3.50					-	0.25
มากกว่า 60 ปี	3.25						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 41 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในกิจกรรมเล่นกีฬาริมชายหาดทะเลอย่างทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 42 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดำเนินการตามอายุในกิจกรรมรอบกองไฟโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.66	3.42	3.50	3.73	3.58	3.25
20 – 28 ปี	3.66	-	0.24	0.16	-0.07	0.07	0.41
29 – 36 ปี	3.42		-	-0.08	-0.31	-0.17	0.17
37 – 44 ปี	3.50			-	-0.23	-0.08	0.25
45 – 52 ปี	3.73				-	0.15	0.48
53 – 60 ปี	3.58					-	-0.33
มากกว่า 60 ปี	3.25						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 42 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดำเนินการตามอายุในกิจกรรมรอบกองไฟอย่างทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 43 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษารจัดการกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยจำแนกตามอายุ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม	20 – 28 ปี		29 – 36 ปี		37 – 44 ปี		45 – 52 ปี		53 – 60 ปี		มากกว่า60ปี		F	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1.แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว	3.77	0.73	3.37	0.53	3.78	0.65	3.69	0.54	3.50	0.51	3.25	0.46	8.28	0.00*
2.มีความรู้สึกดีใจที่ได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตชุมชน	3.66	0.80	3.84	0.70	3.72	0.81	3.65	0.97	4.00	1.02	3.75	0.89	1.20	0.31
3.ความรู้ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยว	3.23	0.76	3.01	0.85	3.41	1.00	3.50	1.06	3.00	1.02	3.50	1.60	3.68	0.01*
4.มีโอกาสสัมผัสกับวิถีชีวิตในชุมชน	3.71	0.82	3.54	0.72	3.41	0.87	3.69	0.83	3.67	0.64	2.75	0.89	3.23	0.01*
5.มีส่วนร่วมทำกิจกรรมในชุมชน	3.51	0.94	3.38	0.69	3.53	0.87	3.50	0.64	3.67	0.87	4.00	0.76	1.62	0.15
6.ศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้าของที่ระลึก	3.63	0.80	3.40	0.74	3.53	0.67	3.42	0.85	3.33	1.13	2.50	0.53	3.53	0.00*
7. ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะฆวน้อย	3.54	0.74	3.24	0.64	3.31	0.73	3.42	0.80	3.83	0.82	3.50	0.92	4.26	0.00*
รวม	3.58	0.41	3.40	0.28	3.53	0.36	3.56	0.30	3.57	0.34	3.32	0.17	5.27	0.00*

*p < 0.05

จากตารางที่ 43 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่องการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว ความรู้ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีโอกาสสัมผัสกับวิถีชีวิตในชุมชนศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้าของที่ระลึก ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะฆวน้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้น ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 44 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดูโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวโดยใช้วิธีการทดสอบของเซฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.77	3.37	3.78	3.69	3.50	3.25
20 – 28 ปี	3.77	-	0.40*	-0.01	0.08	0.27	0.52
29 – 36 ปี	3.37		-	-0.41*	-0.32*	-0.13	0.13
37 – 44 ปี	3.78			-	0.09	0.28	0.53
45 – 52 ปี	3.69				-	0.19	0.44
53 – 60 ปี	3.50					-	0.25
มากกว่า 60 ปี	3.25						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 44 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดูโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวช่วงอายุ 20 – 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 29 – 36 ปี ช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 37 – 44 ปี และช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 45 – 52 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 45 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องความรู้ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.23	3.01	3.41	3.50	3.00	3.50
20 – 28 ปี	3.23	-	0.22	-0.18	-0.27	0.23	-0.27
29 – 36 ปี	3.01		-	-0.40	-0.49*	0.01	-0.49
37 – 44 ปี	3.41			-	-0.09	0.40	-0.09
45 – 52 ปี	3.50				-	0.50	-0.50
53 – 60 ปี	3.00					-	0.50
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 45 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องความรู้ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 45 – 52 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 46 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดำเนินการตามอายุในเรื่องการศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้า/ของที่ระลึกโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.62	3.40	3.53	3.42	3.33	2.50
20 – 28 ปี	3.62	-	0.23	0.10	0.21	0.30	1.12*
29 – 36 ปี	3.40		-	-0.14	-0.03	0.62	0.70
37 – 44 ปี	3.53			-	0.11	0.20	1.03*
45 – 52 ปี	3.42				-	0.09	0.92
53 – 60 ปี	3.33					-	0.83
มากกว่า 60 ปี	2.50						-

* $p < .05$

จากตารางที่ 46 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดำเนินการตามอายุในเรื่องการศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้า/ของที่ระลึก ช่วงอายุ 20 – 28 ปี แตกต่างกับในช่วงมากกว่า 60 ปี และช่วงอายุ 37 – 44 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ มากกว่า 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 47 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องของนักท่องเที่ยวทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะยาวน้อยโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.54	3.24	3.31	3.42	3.83	3.50
20 – 28 ปี	3.54	-	0.30	0.23	0.12	-0.29	0.04
29 – 36 ปี	3.24		-	-0.07	-0.18	-0.59*	-0.26
37 – 44 ปี	3.31			-	-0.11	-0.52	-0.19
45 – 52 ปี	3.42				-	-0.41	-0.08
53 – 60 ปี	3.83					-	0.33
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 47 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องของนักท่องเที่ยวทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะยาวน้อยช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 48 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในด้านการบริการนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุ

ด้านการบริการ นักท่องเที่ยว	20 – 28 ปี		29 – 36 ปี		37 – 44 ปี		45 – 52 ปี		53 – 60 ปี		มากกว่า60ปี		F	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1.การต้อนรับ จากประชาชน บนเกาะยาว น้อย	3.69	0.58	3.41	0.63	3.66	0.68	3.00	0.83	3.75	0.89	3.51	0.66	6.42	0.00*
2.ที่พักอาศัย เพียงพอแก่ นักท่องเที่ยว	3.40	0.91	3.48	0.83	3.31	0.81	3.50	0.85	3.42	0.88	2.50	0.93	2.39	0.04*
3.มีจุดบริการ ให้คำแนะนำ นักท่องเที่ยวที่ ชัดเจน	3.60	0.73	3.36	0.85	3.56	0.87	3.65	0.97	3.67	0.87	3.75	0.46	1.90	0.09
4.มีวิทยากร คอยแนะนำให้ ความรู้	3.57	0.77	3.49	0.72	3.41	0.79	3.65	0.74	3.75	0.94	3.25	1.16	1.32	0.25
5.การเดินทาง บนเกาะมีความ สะดวกสบาย และปลอดภัย	3.74	0.81	3.45	0.67	3.66	0.74	3.77	0.58	3.50	0.88	2.75	0.89	4.97	0.00*
6.กิจกรรมมี มาตรฐานและ มีความ ปลอดภัยสูง	3.34	0.59	3.26	0.49	3.47	0.67	3.50	0.90	3.66	0.64	3.25	0.46	3.13	0.01*
รวม	3.56	0.40	3.41	0.29	3.51	0.33	3.62	0.29	3.50	0.43	3.21	0.23	5.68	0.00*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 48 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง การต้อนรับจากประชาชนบนเกาะยาวน้อย อย่างเป็นกันเอง มีที่พักอาศัยเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว การเดินทางบนเกาะมีความสะดวกสบายและปลอดภัย กิจกรรมที่เข้าร่วมมีมาตรฐานและมีความปลอดภัยสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 49 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการต้อนรับจากประชาชนบนเกาะยาวน้อยอย่างเป็นกันเอง โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.69	3.41	3.66	3.65	3.00	3.75
20 – 28 ปี	3.69	-	0.28	0.03	0.03	0.69*	-0.06
29 – 36 ปี	3.41		-	-0.25	-0.25	0.41	-0.34
37 – 44 ปี	3.66			-	0.00	0.66*	-0.09
45 – 52 ปี	3.65				-	0.65*	-0.10
53 – 60 ปี	3.00					-	-0.75
มากกว่า 60 ปี	3.75						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 49 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการต้อนรับจากประชาชนบนเกาะยาวน้อยอย่างเป็นกันเองช่วงอายุ 20 – 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี, ช่วงอายุ 37 – 44 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี และช่วงอายุ 45 – 52 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 50 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในเรื่องที่พักอาศัยเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยงโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟ-เฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.40	3.48	3.31	3.50	3.42	2.50
20 – 28 ปี	3.40	-	-0.08	0.09	-0.10	-0.02	0.90
29 – 36 ปี	3.48		-	0.17	-0.02	0.07	0.98
37 – 44 ปี	3.31			-	-0.19	-0.10	0.81
45 – 52 ปี	3.50				-	0.08	1.00
53 – 60 ปี	3.42					-	0.92
มากกว่า 60 ปี	2.50						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 50 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในเรื่องที่พักอาศัยเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยงช่วงอายุ 20 – 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี, ช่วงอายุ 37 – 44 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี และช่วงอายุ 45 – 52 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 – 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 51 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการเดินทางบนเกาะมีความสะดวกสบายและปลอดภัยโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟ-เฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.74	3.45	3.66	3.77	3.50	2.75
20 – 28 ปี	3.74	-	0.29	0.09	-0.03	0.24	0.99*
29 – 36 ปี	3.45		-	-0.21	-0.32	-0.05	0.70
37 – 44 ปี	3.66			-	-0.11	0.16	0.90*
45 – 52 ปี	3.77				-	0.27	1.02*
53 – 60 ปี	3.50					-	0.75
มากกว่า 60 ปี	2.75						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 51 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการเดินทางบนเกาะมีความสะดวกสบายและปลอดภัยช่วงอายุ 20 – 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ มากกว่า 60 ปี, ช่วงอายุ 37 – 44 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ มากกว่า 60 ปี และช่วงอายุ 45 – 52 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ มากกว่า 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 52 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องกิจกรรมที่เข้าร่วมมีมาตรฐานและมีความปลอดภัยสูงโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟ-เฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.34	3.26	3.47	3.50	3.67	3.25
20 – 28 ปี	3.34	-	0.08	-0.13	-0.16	-0.32	-0.92
29 – 36 ปี	3.26		-	-0.21	-0.24	-0.40	0.01
37 – 44 ปี	3.47			-	-0.03	-0.19	0.22
45 – 52 ปี	3.50				-	-0.17	0.25
53 – 60 ปี	3.67					-	0.42
มากกว่า 60 ปี	3.25						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 52 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องกิจกรรมที่เข้าร่วมมีมาตรฐานและมีความปลอดภัยสูงในทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 53 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยจำแนกตามอายุ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	20 – 28 ปี		29 – 36 ปี		37 – 44 ปี		45 – 52 ปี		53 – 60 ปี		มากกว่า60ปี		F	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1.การวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น	3.74	0.65	3.33	0.52	3.66	0.74	3.81	0.69	3.58	0.88	3.50	0.53	7.87	0.00*
2.มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างสำหรับการจัดการของเสียได้ดี	3.69	0.71	3.77	0.71	3.59	0.87	3.73	0.90	3.92	0.88	3.75	1.39	0.78	0.57
3.มีการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วน	3.37	0.79	3.10	0.68	3.43	1.00	3.31	0.96	3.17	1.17	2.75	1.39	2.64	0.02*
4.มีมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว	3.49	0.78	3.27	0.68	3.47	0.71	3.53	0.80	4.17	0.38	3.75	0.46	7.71	0.00*
5.มีระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่านสามารถเห็น	3.60	0.65	3.41	0.49	3.66	0.69	3.57	0.69	3.17	0.82	3.00	0.76	4.64	0.00*
รวม	3.58	0.35	3.38	0.31	3.56	0.35	3.59	0.36	3.60	0.46	3.35	0.17	7.32	0.00*

*p < 0.05

จากตารางที่ 53 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง การวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วน มีมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว มีระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่านสามารถเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 54 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดูโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.74	3.33	3.66	3.81	3.58	3.50
20 – 28 ปี	3.74	-	0.41*	0.09	-0.06	0.16	0.24
29 – 36 ปี	3.33		-	-0.33*	-0.48*	-0.25	-0.17
37 – 44 ปี	3.66			-	-0.15	0.07	0.16
45 – 52 ปี	3.81				-	0.22	0.31
53 – 60 ปี	3.58					-	0.08
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 54 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดูโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นช่วงอายุ 20 – 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 29 – 36 ปี, ช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 37 - 44 ปี และช่วงอายุ 37 - 44 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 45 - 52 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 55 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดูโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วนโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.73	3.38	3.10	3.44	3.30	3.17
20 – 28 ปี	3.73	-	0.27	-0.07	0.06	0.20	0.62
29 – 36 ปี	3.38		-	-0.34	-0.21	-0.07	0.35
37 – 44 ปี	3.10			-	0.13	0.27	0.69
45 – 52 ปี	3.44				-	0.14	0.56
53 – 60 ปี	3.30					-	-0.20
มากกว่า 60 ปี	3.17						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 55 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดูโดยจำแนกตามอายุในเรื่องการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 56 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องมีมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.49	3.27	3.47	3.54	4.17	3.75
20 – 28 ปี	3.49	-	0.21	0.02	-0.05	-0.68*	-0.26
29 – 36 ปี	3.27		-	-0.19	-0.26	-0.89*	-0.48
37 – 44 ปี	3.47			-	-0.07	-0.70*	-0.28
45 – 52 ปี	3.54				-	-0.63*	-0.21
53 – 60 ปี	4.17					-	0.42
มากกว่า 60 ปี	3.75						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 56 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องมีมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวดังกล่าวช่วงอายุ 20 – 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 - 60 ปี, ช่วงอายุ 29 – 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 - 60 ปี, ช่วงอายุ 37 - 44 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 - 60 ปี และในช่วงอายุ 45 - 52 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 - 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 57 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่านสามารถเห็นชัดเจนโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.60	3.41	3.66	3.58	3.17	3.00
20 – 28 ปี	3.60	-	0.19	-0.06	0.02	0.43	0.60
29 – 36 ปี	3.41		-	-0.25	-0.17	0.23	0.41
37 – 44 ปี	3.66			-	0.08	0.49*	0.66
45 – 52 ปี	3.58				-	0.41	0.58
53 – 60 ปี	3.17					-	0.17
มากกว่า 60 ปี	3.00						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 57 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่านสามารถเห็นชัดเจนอย่างช่วงอายุ 37 - 44 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 53 - 60 ปีมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 58 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชนโดยจำแนกตามอายุ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	20 – 28 ปี		29 – 36 ปี		37 – 44 ปี		45 – 52 ปี		53 – 60 ปี		มากกว่า 60 ปี		F	P
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1.บริษัทเอกชนให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.71	0.61	3.34	0.61	3.53	0.76	3.88	0.86	3.33	0.96	3.25	0.89	6.76	ท้าว*
2.อบต.ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว	3.51	0.88	3.41	0.74	3.47	0.76	3.61	0.75	3.42	0.88	3.25	0.89	0.71	0.61
3.อบต.มีการกระจายบทบาทการทำงานให้กับประชาชน	3.43	0.69	3.37	0.71	3.41	0.61	3.35	0.68	3.50	0.88	2.75	0.89	1.54	0.18
4.รัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนา	3.46	0.65	3.21	0.57	3.34	0.74	3.57	0.85	3.58	0.65	3.50	0.53	3.70	0.00*
5.อบต. มีการควบคุมราคาสินค้า	3.54	0.56	3.21	0.59	3.38	0.70	3.54	0.70	3.67	0.48	3.50	0.93	5.52	0.00*
รวม	3.53	0.41	3.31	0.33	3.43	0.37	3.59	0.37	3.50	0.31	3.25	0.35	7.79	0.00*

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 58 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง บริษัทเอกชนให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกระจายบทบาทการทำงานให้กับประชาชน อบต. มีการควบคุมราคาสินค้าและค่าบริการต่างๆอย่างเป็นธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 59 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดำเนินการตามอายุในเรื่องบริษัทเอกชนให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดีโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.71	3.34	3.53	3.88	3.33	3.25
20 – 28 ปี	3.71	-	0.37*	0.18	-0.17	0.38	0.46
29 – 36 ปี	3.34		-	-0.19	-0.54*	0.01	0.09
37 – 44 ปี	3.53			-	-0.35	0.20	0.28
45 – 52 ปี	3.88				-	0.55	0.63
53 – 60 ปี	3.33					-	0.08
มากกว่า 60 ปี	3.25						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 59 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดำเนินการตามอายุในเรื่องบริษัทเอกชนให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดีในช่วงอายุ 20 - 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 29 - 36 ปีและในช่วงอายุ 29 - 36 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 45 - 52 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 60 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในเรื่องรัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.46	3.22	3.34	3.58	3.58	3.50
20 – 28 ปี	3.46	-	0.24	0.11	-0.12	-0.13	-0.04
29 – 36 ปี	3.22		-	-0.12	-0.36	-0.36	-0.28
37 – 44 ปี	3.34			-	-0.23	-0.24	-0.16
45 – 52 ปี	3.58				-	-0.01	0.77
53 – 60 ปี	3.58					-	0.08
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 60 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงโดยจำแนกตามอายุในเรื่องรัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 61 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องรัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.46	3.22	3.34	3.58	3.58	3.50
20 – 28 ปี	3.46	-	0.24	0.11	-0.12	-0.13	-0.04
29 – 36 ปี	3.22		-	-0.12	-0.36	-0.36	-0.28
37 – 44 ปี	3.34			-	-0.23	-0.24	-0.16
45 – 52 ปี	3.58				-	-0.01	0.77
53 – 60 ปี	3.58					-	0.08
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

$p > 0.05$

จากตารางที่ 61 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวดังกล่าวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องรัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกช่วงอายุไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 62 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องอบต. มีการควบคุมราคาสินค้าและค่าบริการต่างๆอย่างเป็นธรรมโดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe)

อายุ	\bar{x}	20 – 28 ปี	29 – 36 ปี	37 – 44 ปี	45 – 52 ปี	53 – 60 ปี	มากกว่า 60 ปี
		3.54	3.20	3.37	3.54	3.66	3.50
20 – 28 ปี	3.54	-	0.33*	0.17	0.00	-0.12	0.04
29 – 36 ปี	3.20		-	-0.17	-0.33	-0.46	-0.29
37 – 44 ปี	3.37			-	-0.16	-0.29	-0.13
45 – 52 ปี	3.54				-	-0.13	0.04
53 – 60 ปี	3.66					-	0.17
มากกว่า 60 ปี	3.50						-

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 62 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุในเรื่องอบต. มีการควบคุมราคาสินค้าและค่าบริการต่างๆอย่างเป็นธรรมอย่างช่วงอายุ 20 - 28 ปี แตกต่างกับช่วงอายุ 29 - 36 ปี มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ในเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อศึกษาหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ในด้านข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาเปรียบเทียบนักท่องเที่ยวตามลักษณะของเพศ อายุ และเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆของการจัดกิจกรรมนันทนาการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้ทำการสร้างขึ้น ดำเนินการวิจัยโดยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม โดยวิธีการทดสอบเครื่องมือ (Try Out) หลังจากนั้นทำการเก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด โดยใช้เวลาช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2551 – มกราคม พ.ศ. 2552 โดยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทดสอบค่า “ที” (t-test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ตามวิธีของ “เซฟเฟ” (Scheffe) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิจัยค่าเฉลี่ยของการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20 – 28 ปี อาศัยอยู่ในภาคกลาง ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา มีรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท และสถานภาพ โสด

2. รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวครั้งแรก จุดประสงค์หลักของนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งนี้ท่องเที่ยว/พักผ่อน สาเหตุและสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเกิดจาก มีกิจกรรมนันทนาการที่จัดโดยชุมชน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางกับหน่วยงาน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พักค้างคืน ส่วนใหญ่ศึกษามาก่อน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวจากป้ายโฆษณา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้บริการสถานที่พักผ่อนที่พักผ่อน โฮมสเตย์

3. ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

จากผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3.1 ด้านการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับมาก

3.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในด้านสังคมและวัฒนธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 ด้านการบริการนักท่องเที่ยวผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในด้านการบริการนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

3.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง

3.5 ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนอยู่ในระดับปานกลาง

4. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจการรำนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับตัวแปรเพศและตัวแปรด้านต่างๆดังนี้

4.1 จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจในกิจกรรมชมสวนแตกต่างกันออกนั้น ไม่พบความแตกต่าง

4.2 จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความมั่นใจของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดการรำนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องความรู้ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้า/ของที่ระลึก, ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะยาวนาน้อยแตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการรำนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างกันออกนั้น ไม่พบความแตกต่าง

4.3 จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านการบริการนักท่องเที่ยวค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดการรำนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการรำนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในทุกเรื่องไม่แตกต่างกัน

4.4 จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดการรำนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการรำนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่แตกต่างกัน

4.5 จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความมั่นใจของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่เป็นอิสระต่อกันด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่แตกต่างกัน

5. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับโดยจำแนกตามอายุในด้านต่างๆดังนี้

5.1 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจำแนกตามอายุในด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวสนใจเป็นรายคู่ โดยจำแนกตามอายุ ด้วยวิธี เชฟเฟ (Scheffe) ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่านักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวในช่วงอายุ 20-28 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกับช่วงอายุ 29-36 ปีและในช่วงอายุ 29-36 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกับช่วงอายุ 45-52 ปีในด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวสนใจที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

5.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจำแนกตามอายุในด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็นรายคู่ โดยจำแนกตามอายุ ด้วยวิธี เชฟเฟ (Scheffe) ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่านักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวในทุกช่วงอายุมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5.3 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจำแนกตามอายุในด้านการบริการนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวเป็นรายคู่ โดยจำแนกตามอายุ ด้วยวิธี เชฟเฟ (Scheffe) ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่านักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวในทุกช่วงอายุ 29 – 36 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันในช่วงอายุ 45-52 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

5.4 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจำแนกตามอายุในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงอายุ 20 – 28 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันในช่วงอายุ 29-36 ปี, ช่วงอายุ 29 – 36 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันในช่วงอายุ 37-44 ปี และช่วงอายุ 29 – 36 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันในช่วงอายุ 45-52 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

5.5 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยจำแนกตามอายุในด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชนในช่วงอายุ 20 – 28 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันในช่วงอายุ 29-36 ปี, ช่วงอายุ 29 –

36 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันในช่วงอายุ 45-52 ปี และช่วงอายุ 29 – 36 ปีมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันในช่วงอายุ 53-60 ปีนอกนั้นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะขาวน้อย จังหวัดพังงา ของกลุ่มตัวอย่างสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

จากข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับลำดับการเลือกกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวที่สำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ(2545) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-28 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลางมากที่สุดซึ่งเป็นภูมิภาคที่ตั้งเมืองหลวงและศูนย์กลางทางด้านราชการและเอกชน ซึ่งส่งผลต่อโอกาสทางการศึกษาและรายได้ รวมทั้งโอกาสด้านอื่นๆทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร ความพร้อมทางด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านคมนาคมทางบก อากาศ และทางน้ำ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางความเจริญต่างๆมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งทางวัฒนธรรม ทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ศูนย์การค้า แหล่งท่องเที่ยวยามราตรี เป็นต้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา รองลงมาประกอบกิจการส่วนตัว รายได้ส่วนใหญ่ น้อยกว่า 10,000 บาท เป็นรายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายด้านค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าใช้จ่ายเกี่ยวเนื่องระหว่างการศึกษา มากกว่างบประมาณในการเดินทางท่องเที่ยว สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด

2. รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเกาะขาวน้อย จังหวัดพังงา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะขาวน้อย จังหวัดพังงาเป็นครั้งแรก รองลงมา 3 ครั้ง จุดประสงค์หลักของการเดินทางส่วนใหญ่มีจุดประสงค์เพื่อเดินทางท่องเที่ยวพักผ่อน สอดคล้องกับ ฉันทัช วรณณอม (2544) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวเพื่อต้องการพักผ่อน เป็นเหตุผลสำคัญที่สุด ส่วนสาเหตุและสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพื่อนแนะนำมา และทำเรื่องที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปยังเกาะขาวน้อยส่วนใหญ่ คือทำเรื่อง อบจ. จังหวัดพังงา จากการศึกษายังพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เดินทางกับหน่วยงาน รองลงมาเดินทางกับเพื่อน ส่วนใหญ่พักค้างคืน และจากการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เลือกที่จะศึกษาข้อมูลเกาะขาวน้อยมาก่อนการเดินทางร้อยละ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากป้ายโฆษณา รองลงมา อินเทอร์เน็ต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกพักโฮมสเตย์

3. ระดับค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยรวมทุกด้าน ในการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความคิดเห็นระดับปานกลางในทุกๆด้าน แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ

3.1 ด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2550) ได้ให้แนวคิดว่าการจัดกิจกรรมนันทนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นวิถีชีวิตอันแท้จริงของคนในท้องถิ่น กิจกรรมในวิถีชีวิตของชาวบ้านทำให้นักท่องเที่ยว ได้เรียนรู้ และร่วม ได้เห็นความผูกพันระหว่างคนกับทรัพยากร

3.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในด้านสังคมและวัฒนธรรมในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2550) ได้ให้แนวคิดว่าการแลกเปลี่ยนทางด้านสังคมและวัฒนธรรมระหว่างเจ้าบ้านและแขกผู้มาเยือน สร้างการเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง อีกทั้งยังสร้างความสนใจของคนภายนอก กระตุ้นความภูมิใจของคนในชุมชนก่อให้เกิดการพัฒนาเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.3 ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดผลกระทบเชิงบวกจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ของจตุพร วิศิษฎ์โชติอังกูร (2550) การบริการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนทำให้เกิดกลุ่ม แบ่งบทบาทหน้าที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวระดับชุมชน ในการบริหารจัดการกลุ่ม เป็นโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันบ่อยครั้งมากขึ้นทั้งแบบเป็นทางการ และไม่ เป็นทางการ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดความสัมพันธ์ผ่านการปะทะสังสรรค์ทางสังคม พร้อม เกิดกลุ่มใหม่ๆ(New Group) ขึ้นในชุมชน เช่น กลุ่มของที่ระลึก กลุ่มการแสดง กลุ่มไกด์ชุมชน เป็นต้น เป็นความสัมพันธ์แนวนอน(Horizontal) ที่เกิดขึ้นระหว่างปัจเจกบุคคลกับกลุ่มอื่นๆในระดับชุมชน

นอกจากการรวมกลุ่มระดับชุมชนแล้ว ยังมีการรวมกลุ่มระดับโซน ตัวอย่างเช่น กลุ่มหมู่บ้านป่าเกอญอตำบลห้วยปูลิง อ.เมือง กลุ่มชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวในเครือข่ายของโครงการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรมแม่ฮ่องสอน ที่รวมตัวกันเป็นเครือข่ายเรียนรู้ สนับสนุนด้านองค์ความรู้ การเชื่อมต่อชุมชนเพื่อตลาดท่องเที่ยวและสร้างพื้นที่ทางสังคมร่วมกัน

3.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับสภาพต่างๆบริเวณจุดท่องเที่ยวและพบว่าสภาพป้ายบอกทิศทางและการจราจรในแหล่งท่องเที่ยว มีสภาพอยู่ในระดับปานกลางและสภาพลาน ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา/ห้องอาบน้ำ สภาพศูนย์บริการการท่องเที่ยว สภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง อันเนื่องมาจากสถานที่สอดคล้องกับ ฉันทิช วรรณถนอม (2544) ได้ศึกษาพบว่า ความปลอดภัย ความสะดวกต่างๆยังส่งผลถึงความมั่นใจ

3.5 ด้านการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิด การท่องเที่ยวโดยชุมชน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2550) มีหน่วยงานรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนหรือแม้แต่ธุรกิจเอกชนบางส่วน ได้เข้าไปส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตน คุณแล จัดการเรื่องอาหาร ความปลอดภัย ความบันเทิง ตลอดจนจัดสถานที่พักหรือที่รู้จักกันในชื่อของ “โฮมสเตย์” และในหลาย ๆ ครั้ง การท่องเที่ยวโดยชุมชนถูกมองว่า คือ การจัดโฮมสเตย์ แต่แท้จริงแล้ว แนวคิดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการมองชุมชนแบบองค์รวมและอยู่บนฐานความเชื่อที่ว่าชุมชนที่ดำรงอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ ต้องมีสิ่งที่ดึงดูดและทรงคุณค่าอยู่ในชุมชน และการที่ชุมชนได้นำสิ่งที่ดึงดูดเหล่านั้นมาให้คนภายนอกได้ชื่นชมและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ เช่น วิถีชีวิต เอกลักษณ์ทางประเพณี วัฒนธรรม ก็จะเกิดประโยชน์แก่ชุมชนในเรื่องของความภาคภูมิใจและการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน

4. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับตัวแปรเพศ

4.1 ด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจ พบว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจในกิจกรรมชมสวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

4.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่าค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องความรู้ ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้าของที่ระลึก, ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะขาวน้อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

4.3 ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในทุกเรื่องไม่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.5 ด้านการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชนค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิงที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการศึกษากิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับโดยจำแนกตามอายุ

5.1 ด้านกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง กิจกรรมตกปลา กิจกรรมดำน้ำชมปะการัง กิจกรรมพายเรือ กิจกรรมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ กิจกรรมถ่ายภาพ กิจกรรมพายเรือชมทัศนียภาพ กิจกรรมขี่ม้าบาติก กิจกรรมเรียนทำอาหาร กิจกรรมขี่จักรยาน กิจกรรมพิพิธภัณฑ์ทางศาสนา กิจกรรมชมสวน กิจกรรมนั่งรถเที่ยวรอบเกาะ กิจกรรมเล่นกีฬาริมชายหาดทะเล กิจกรรมเล่นกีฬาริมชายหาดทะเล กิจกรรมรอบกองไฟ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

5.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่องการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว ความรู้ความสามารถและทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีโอกาสสัมผัสกับวิถีชีวิตในชุมชนศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้า/ของที่ระลึก ทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะขาวน้อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

5.3 ด้านการบริการนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง การต้อนรับจากประชาชนบนเกาะขาวน้อยอย่างเป็นกันเอง มีที่พักอาศัยเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว การเดินทางบนเกาะมีความสะดวกสบายและปลอดภัย กิจกรรมที่เข้าร่วมมีมาตรฐานและมีความปลอดภัยสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

5.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง การวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็นสัดส่วน มีมาตรการและระบบการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว มีระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่านสามารถเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

5.5 ด้านการบริหารจัดการภาครัฐและเอกชน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันจะมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่อง บริษัทเอกชน

ให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี องค์การบริหารส่วนตำบลมีการกระจายบทบาทการทำงานให้กับประชาชน อบต. มีการควบคุมราคาสินค้าและค่าบริการต่างๆอย่างเป็นธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา” ผู้วิจัยได้พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานซึ่งได้พิจารณาแก้ไขในระหว่างการดำเนินงานวิจัยตามสภาพและเวลาที่เหมาะสมปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยจะกระทำได้ในระยะเวลาปลายปีถึงต้นปี กล่าวคือเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดเนื่องจากอยู่ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวทำให้ค่าที่พัก และค่าสาธารณูปโภคด้านต่างๆแพงตามลำดับ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยน้อยกว่าชาวต่างชาติซึ่งยากต่อการเก็บข้อมูล

2. ในระหว่างการดำเนินการเก็บข้อมูล บริเวณเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา พบว่า มีการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานอื่นกับนักท่องเที่ยวค่อนข้างมาก จึงทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสับสนในการตอบแบบสอบถาม โดยไม่ได้รับความร่วมมือกับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร

3. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลางอาจมีผลต่อการตอบแบบสอบถามเนื่องจากไม่คุ้นเคยในการท่องเที่ยวในบริเวณเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

4. ค่าสถานที่พัก อาหารและยานพาหนะค่อนข้างสูง ทำให้ไม่สามารถใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในระยะยาวได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สามารถบอกได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาการจัดกิจกรรมต่อกิจกรรมนันทนาการอยู่ในระดับที่ดี ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจใน ความรู้สึกและแนวโน้มการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปในแนวทางที่ดีควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไปเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของเกาะขาวน้อย จังหวัดพังงา

1.2 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางไปท่องเที่ยวเกาะขาวน้อยมักชอบกิจกรรมนันทนาการที่ชุมชนเป็นผู้จัดกิจกรรมขึ้นแล้วนักท่องเที่ยวให้ความสนใจ จึงส่งผลให้เกิดการบอกกล่าวต่อบุคคลอื่น เป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง เพื่อนำนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในครั้งต่อไป

1.3 มีหลายกิจกรรมที่ได้รับความสนใจมาก เช่น กิจกรรมทางน้ำและบริเวณชายหาด และอีกหลายกิจกรรมที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจ เช่น กิจกรรมชมสวน ทำให้เห็นว่าควรมีการพัฒนาและประชาสัมพันธ์ให้น่าสนใจยิ่งขึ้น อาจมีการจัดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ทางวัฒนธรรม เส้นทางด้านความรู้กลุ่มต่างๆ เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยว นอกจากการเดินทางมาท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ควรมีนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งนันทนาการและแหล่งท่องเที่ยวเกาะขาวน้อย โดยใช้กิจกรรมพิเศษ เช่น การจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2 ภาครัฐควรมีแผนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมเพื่อให้ชาวบ้าน มีการจัดระเบียบ และแบ่งโซนกิจกรรมที่ชัดเจน เช่น โซนชายหาดที่มีกิจกรรมให้เข้าร่วมหลากหลาย โซนชายหาดที่เป็นสถานที่พักผ่อนโดยไม่มีกิจกรรมต่างๆมาบังทัศนียภาพ เป็นต้น

2.3 ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวจากที่ต่างๆ

ได้มีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเป็นการเชื่อมสัมพันธ์และเป็นทางเลือกในรูปแบบของกิจกรรม อาจเป็นการแข่งกีฬาหรือเล่นเกมต่างๆ เพื่อความสนุกสนาน

2.4 ภาครัฐและภาคเอกชนควรมีบรรณรักษ์และสร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เพื่อที่จะดำรงสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติเพื่อจะได้คงสภาพที่สมบูรณ์ไว้ตลอดไป

2.5 ควรมีการจัดการด้านความปลอดภัยทั้งในด้านทรัพย์สินและชีวิตของนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น เช่น เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำหาดต่างๆ คอยดูแลเวลาที่มีเหตุฉุกเฉิน ความต้องการด้านความปลอดภัยเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เมื่อบรรลุนิยามความต้องการขั้นพื้นฐานย่อมส่งผลให้เกิดทัศนคติอันดีแก่นักท่องเที่ยว เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย

2.6 มีการจัดการด้านระบบรถมวลชน เป็นการบริการขั้นพื้นฐานที่สำคัญแก่นักท่องเที่ยว เพื่อรับส่งนักท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เชื่อมถึงกันเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น

2.7 แหล่งท่องเที่ยวควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำ แผนที่ เป็นต้น และควรมีสูนย์กลางการท่องเที่ยวเพื่อให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว

3.2 ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมากเพราะเกาะยาวน้อยเป็นสถานที่ที่มีความเงียบสงบ

3.3 ควรศึกษาในด้านปัญหา ความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กองวิชาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศภาคใต้ปี, 2547.

กองสถิติและการวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศภาคใต้.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546.

กองสถิติและการวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. สถิติการท่องเที่ยว ปี 2549. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549.

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. การท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: 2550.

กรรณิกา ชมดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าซ้าย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

กาญจนา แก้วเทพ. การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ : สภาคาทอติกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, 2538.

คณิต เขียววิชัย. หลักนันทนาการ. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์, 2531.

จรินทร์ ธานีรัตน์. นันทนาการชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542

ชูชีพ เขียวพัฒน์. นันทนาการ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2543

ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540.

ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล. กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ดุสิต บุอารี ประธานกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน. สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2552.

ด้วน ลิเช็งและคณะ. รายงานการวิจัยบทบาทของชาวไทยเชื้อสายจีนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค : ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ: 2540.

ทงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำและคณะ. การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2534.

เทิดศักดิ์ เตชกิจจจร. การศึกษาที่อยู่อาศัยริมน้ำบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง กรณีศึกษาบริเวณตลาดน้ำบางคูเวียง. กรุงเทพฯ, 2541.

ธงชัย สันติวงษ์. การจัดการ. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์, 2548.

นิคม จารุมณี. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ, 2536.

นุกุล ชมพูนุช. วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.

- นำชัย ทนุผลและคณะ. การส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยวและพัฒนาธุรกิจชุมชนด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: 2544.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2542.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประหยัด ตะคอนรัมย์. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ปรีชาดี วลัยเสถียรและคณะ. กระบวนการเทคนิคและการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.), 2543.
- ปิยะพร กัญชนะ. ตลาดน้ำ : ย่านชุมชนริมน้ำในสังคมเมืองสยาม. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2537.
- พจนา สวนศรี. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์กองทุนแคนาดา ประจำประเทศไทย, 2546.
- ภาณุพงศ์ ภัทรเชาว์. การศึกษาทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมนันทนาการ ณ เมืองพัทยา จ.ชลบุรี. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). กรุงเทพฯ: 2541.
- มิตรา สามารถ. รายงานผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพลส, 2543.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. การส่งเสริมการท่องเที่ยว : เอาได้อะไร เสียอะไร. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2537.
- วรรัตน์ เขียวไฟรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.
- วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1. คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2456.
- วินิจ วีรยางกูร. การจัดการการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. การบริหารการโฆษณา และการส่งเสริมการตลาด. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, 2539.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : แผนกพัสดุ สำนักการเงินและทรัพย์สิน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2540.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2. ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.

สมบัติ กาญจนกิจ. นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ บริษัท ทำมาดี จำกัด, 2544.

สมบัติ พลายน้อย. ชีวิตตามคลอง. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ, 2534.

สัมพันธ์ เตชะอริกและคณะ. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: 2540.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศูนย์ศึกษาชุมชนเมือง. โครงการศึกษาเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวมชุมชนสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาล : ศึกษากรณีในเขตชุมชนอำเภอสามพรานและอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ: 2544.

สุมพร ปุณฺณาคม, การบริหารจัดการที่ดี(Good governance) กับหลักพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ภาคปริชานรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2541.

สินธุ์ สโรบล. การท่องเที่ยวโดยชุมชน : แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่: พิมพ์ครั้งที่ 1 .สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค. 2546.

สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. น้ำ : บ่อเกิดแห่งวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.

สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดพังงา, 2550.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. คู่มือเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ, 2550.

อนิวัช แก้วจางง หลักการจัดการ.สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550

อิทธิรัฐ สีนาร์ักษ์ การศึกษาความมั่นใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามันหลังเกิดธรณีพิบัติภัย สีนามิ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์คณะสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ภาษาอังกฤษ

Edward Inskip. National and Regional Tourism Planning : Methodologies and Case Studies. 1st Published. London & New York, Routledge, 1994.

Gerg Richards and Derek Hall, Tourism and Sustainable Community Development. London : Routledge, 2000.

Hunter, colin. Tourism and the Environment : A Sustainable Relationship? 1st Published. London & New York : Routledge, 1995.

John Swarbrooke, Sustainable tourism Management. Oxen : CABI Publishing, 2000.

Allport, G. W.. Attitude. Handbook of Social Psychology, 1935.

Eagly A.H. and Chaiken S.. The psychology of attitudes. Harcourt Brace College Publisher, 1988.

Ealine, Ruth. Satisfaction of Tourist in Private Park and Recreation in New York.

Dissertation Abstract International, 1984.

Haddock, G. and Huskinson T.L.. Contemporary Perspectives on the Psychology of Attitudes.

New York: Psychology Press in part of the Taylor and Francis Group, 2004.

Pattaya.com Co.Ltd. 2001. Beach and activities. [online], Available from:

<http://www.dasta.or.th/dasta/th/multimedia/detail.php?id=10&SystemModuleKey=tip>

Rokeach. Open and Closed Mind. New York: Basic Book, 1960.

Sherif, C.W., Sherif, M. and Nebergall, R.E. Attitude and Attitude Change: The social

Judgement and Involvement Approach. Philadelphia: W.B. Saunders Company, 1965.

Thurstone, L.L. Attitude Can be Measured. Martin Fishbein, ed. New York: John Wiley and Sons, 1967.

Triandis, Harry C. Attitude and Attitude Change. New York: John Wiley and Sons, 1967.

Yamane T.. Statistics : an introductory analysis. New York: Harper & Row, 1973.

Young, R.A. and Flowers. M.L. Users of Patterns Satisfactions and Recommendations.

Forest Research Report. University of Illinois, 1982.

ภาคผนวก

เลขที่

วันที่..... เดือน.....

แบบสอบถามงานวิทยานิพนธ์เพื่อสอบในการสำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง การศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิทยานิพนธ์ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับทางราชการใดๆทั้งสิ้น โดยผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ งานวิทยานิพนธ์ที่ผู้วิจัยศึกษาเรื่อง “การศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา”อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์อันสูงสุด ขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริง

แบบสอบถามมีทั้งสิ้น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

จำนวน 43 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

ขอ ให้ท่านอ่านคำชี้แจงแต่ละตอนให้เข้าใจและกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง

โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ความจริงของท่านหรือข้อความตรงตามความต้องการ

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ
 () 20 - 28 ปี () 29 - 36 ปี
 () 37 - 44 ปี () 45 - 52 ปี
 () 53 - 60 ปี () มากกว่า 60 ปี
3. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ภูมิภาคใด
 ภาค () เหนือ () กลาง
 () ใต้ () ตะวันออก
 () ตะวันตก () ตะวันออกเฉียงเหนือ
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษาตอนต้น
 () มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. () อนุปริญญา/ปวส.
 ()ปริญญาตรี ()ปริญญาโท
 ()ปริญญาเอก
5. อาชีพ
 () ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ () นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา
 () ประกอบกิจการส่วนตัว () เกษตรกร
 () พ่อบ้าน/แม่บ้าน () พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท
 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. รายได้/ต่อเดือน
 () น้อยกว่า 10,000 บาท () 10,000 - 20,000 บาท
 () 20,001 - 30,000 บาท () 30,001 - 40,000 บาท
 () 40,001 - 50,000 บาท () มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป
7. สถานภาพ
 () โสด () สมรส
 () หย่าร้าง () แยกกันอยู่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา
คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ที่ตรงกับความเห็นของท่านหรือตามที่ท่านทราบ

1. ท่านเดินทางมาท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

☐ ครั้งแรก	☐ 2 ครั้ง
☐ 3 ครั้ง	☐ มากกว่า 3 ครั้ง

2. จุดประสงค์หลักของการเดินทางมาเกาะยาวน้อยในครั้งนี้ (ตอบเพียง 1 ข้อ)
 - ท่องเที่ยว/พักผ่อน
 - ปฏิบัติราชการ
 - ทักษศึกษา
 - ธุรกิจ
 - ประชุม/สัมมนา
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. สาเหตุและสิ่งดึงดูดให้ท่านมาท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา(ตอบเพียง 1 ข้อ)
 - อยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย
 - คมนาคมสะดวก /ระยะทางใกล้
 - เพื่อนแนะนำ
 - เสียค่าใช้จ่ายน้อย
 - มีกิจกรรมนันทนาการที่จัดโดยชุมชน
 - การประชาสัมพันธ์จากสื่อต่างๆ
 - ชอบธรรมชาติ/บรรยากาศริมทะเล
 - ความเป็นเอกลักษณ์ของเกาะยาวน้อย
 - เกาะยาวน้อยได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทส่งเสริม และการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทยและรางวัลพิทักษ์มรดกโลก
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่าเรือที่ท่านเลือกใช้ในการเดินทางไปท่องเที่ยวเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา (ตอบเพียง 1 ข้อ)
 - ท่าเรือ อบจ. พังงา จังหวัดพังงา
 - ท่าเรือท่าเลน จังหวัดกระบี่
 - ท่าเรือบางโทง จังหวัดภูเก็ต
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ในการเดินทางท่องเที่ยวเกาะยาวน้อยในครั้งนี้ท่านเดินทางกับใคร (ตอบเพียง 1 ข้อ)

- () เดินทางคนเดียว
- () เดินทางกับญาติ พี่น้อง
- () เดินทางกับครอบครัว
- () เดินทางกับเพื่อน
- () เดินทางกับหน่วยงาน
- () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านพักค้างคืนที่เกาะยาวนานหรือไม่

- () พักค้างคืน จำนวน.....วัน.....คืน
- () ไปเช้า – เย็นกลับ

7. ท่านได้ศึกษาข้อมูลเกาะยาวนานก่อนการเดินทางมาหรือไม่

- () ศึกษามาก่อน
- () ไม่ได้ศึกษามาก่อน

8. ท่านได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากสื่อใด (ตอบเพียง 1 ข้อ)

- () แผ่นพับ/ใบปลิว/โปสเตอร์
- () หนังสือพิมพ์/นิตยสาร/วารสาร
- () ป้ายโฆษณา
- () อินเทอร์เน็ต
- () วิทยุ/โทรทัศน์
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. ท่านคิดว่าจะใช้บริการสถานที่พักรูปแบบใดมากที่สุด (ตอบเพียง 1 ข้อ)

- () โรงแรม
- () โฮมสเตย์
- () ตั้งแคมป์
- () รีสอร์ท / บังกะโล
- () บ้านพักส่วนตัว
- () อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านทุกข้อโดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามระดับความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในแต่ละหัวข้อต่อไปนี้

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ท่านสนใจ					
1. กิจกรรมเล่นน้ำ					
2. กิจกรรมตกปลา					
3. กิจกรรมตกปลาหมึก					
4. กิจกรรมตกกุ้ง					
5. กิจกรรมเกี่ยวปู้					
6. กิจกรรมดำน้ำชมปะการัง					
7. กิจกรรมพายเรือ					
8. กิจกรรมชมบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์					
9. กิจกรรมถ่ายภาพ					
10. กิจกรรมพายเรือชมทัศนียภาพ					
11. กิจกรรมข้อมผ้าบาติก					
12. กิจกรรมเรียนทำอาหาร					
13. กิจกรรมขี่จักรยานท่องเที่ยว					
14. กิจกรรมเดินป่า					
15. กิจกรรมพิธีกรรมทางศาสนา					
16. กิจกรรมชมสวน					
17. กิจกรรมดูนก					
18. กิจกรรมนั่งรถเที่ยวรอบเกาะ					
19. กิจกรรมเล่นกีฬาริมชายหาดทะเล					
20. กิจกรรมรอบกองไฟ					

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบ การจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านสังคมและวัฒนธรรม					
21. มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทาง วัฒนธรรมระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว					
22. ท่านมีความรู้สึกดีใจที่ได้เรียนรู้ถึง วิถีชีวิตชุมชน					
23. ท่านได้ความรู้ ความสามารถและ ทักษะในการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
24. ท่านได้มีโอกาสสัมผัสกับวิถีชีวิต ในชุมชน					
25. ท่านได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมใน ชุมชน อาทิ เช่น ตกปลา ทอผ้า ฯลฯ					
26. ท่านได้ศึกษาเรียนรู้การผลิตสินค้า/ ของที่ระลึก					
27. ท่านทราบถึงกฎระเบียบต่างๆบน เกาะยาวน้อย					
ด้านการบริการนักท่องเที่ยว					
28.ท่านได้รับการต้อนรับจากประชาชน บนเกาะยาวน้อยอย่างเป็นกันเอง					
29.มีที่พักอาศัยเพียงพอต่อความต้องการ ของนักท่องเที่ยว					
30.มีจุดบริการให้คำแนะนำต่อ นักท่องเที่ยวที่ชัดเจน					
31.มีวิทยากรคอยแนะนำให้ความรู้ เกี่ยวกับสถานที่ต่างๆได้ดี					
32.การเดินทางบนเกาะมีความ สะดวกสบายและปลอดภัย					
33.กิจกรรมที่ท่านได้เข้าร่วมมีมาตรฐาน และมีความปลอดภัยสูง					

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบ การจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
34.มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างได้ สอดคล้องกับภูมิทัศน์และวัฒนธรรมของ ท้องถิ่น					
35.มีการวางผังของสิ่งปลูกสร้างสำหรับ การจัดการของเสียได้ดี					
36.มีการจัดโซนการท่องเที่ยวออกเป็น สัดส่วน					
37.มีมาตรการและระบบการป้องกัน อันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวใน ระดับดี					
38.มีระบบการเตือนภัยสึนามิที่ท่าน สามารถเห็นได้ชัดหรือไม่					
ด้านการบริหารจัดการของรัฐและเอกชน					
39.บริษัทเอกชนให้การสนับสนุนการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี					
40.องค์การบริหารส่วนตำบลให้การ สนับสนุนการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี					
41.องค์การบริหารส่วนตำบลมีการ กระจายบทบาทการทำงานให้กับประชาชน					
42.รัฐมีการเก็บสถิติข้อมูลนักท่องเที่ยว สำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
43.อบต. มีการควบคุมราคาสินค้าและ ค่าบริการต่างๆอย่างเป็นธรรม					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาการจัดกิจกรรมนันทนาการการท่องเที่ยวโดยชุมชน:
กรณีศึกษาเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

1.
2.
3.

ขอขอบคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

นางสาวเพ็ญนิภา พูลสวัสดิ์

นิสิตแขนงวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสัมภาษณ์ของคณะกรรมการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะยาวน้อย จังหวัดพังงา

ชื่อ นายคุสิต บุตรี

ตำแหน่ง ฝ่ายประสานงานและการตลาดต่างประเทศ

จากบทสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงวิธีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เริ่มจากลงเรือจะมีการติดต่อประสานงานกับชาวบ้านเพื่อให้แจ้งให้ทราบว่ามีย่านนักท่องเที่ยวเดินทางมาจำนวนเท่าไรเพื่อเป็นการเตรียมเรื่องของสถานที่พัก จากนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงเกาะยาวน้อย ฝ่ายข้อมูลมีการอธิบายและทำความเข้าใจถึงกฎระเบียบต่างๆบนเกาะเพื่อให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติได้ถูกต้อง จากนั้นได้นำนักท่องเที่ยวเข้าสถานที่พัก(Home Stay) และต้องจ่ายเงินให้กับฝ่ายบัญชีและฝ่ายบัญชีได้นำเงินที่ได้ไปให้กับฝ่ายการเงินจากนั้นฝ่ายการเงินจะนำเงินที่ได้มาฝากธนาคารเพื่อนำมาใช้จ่ายในชุมชน

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามเรื่องการจัดการกิจกรรมนันทนาการว่ามีการจัดการกิจกรรมนันทนาการอะไรให้กับนักท่องเที่ยวบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า มีกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนเพื่อที่เวลาที่ผ่านมาแล้วได้เข้าใจชุมชน การเรียนรู้กิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ การเรียนรู้การใช้วิถีชีวิตของชาวประมง ได้ชมบรรยากาศธรรมชาติที่เหมือนอยู่ใน 3 ภาคในเวลาเดียวกันคือ เกาะยาวน้อยมีภูเขาซึ่งเหมือนภาคเหนือ มีทุ่งนาเหมือนภาคกลาง และสุดท้ายบริเวณรอบๆเกาะเป็นทะเล ซึ่งอยู่ภาคใต้

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามว่าส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวชอบกิจกรรมหรือให้ความสนใจด้านใด

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้จัดตั้งขึ้นและการได้ใช้ชีวิตอยู่กับชาวบ้าน

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามว่า ชุมชนมีการสร้างกิจกรรมอนุรักษ์อย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า มีการจัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลนเนื่องจากพื้นที่บริเวณริมทะเลเกาะยาวน้อยส่วนใหญ่เป็นป่าชายเลนเป็นส่วนใหญ่จึงได้มีแนวคิดในการจัดกิจกรรมปลูกป่าชายเลนขึ้นในวันสำคัญต่างๆ อาทิ เช่น วันพ่อและวันแม่ ฯลฯ มีการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำปล่อยกุ้ง หอย ปู ปลา

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามว่า การจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะยาวน้อย มีมานานเท่าไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า เริ่มจัดตั้งกลุ่มในปี พ.ศ. 2537 เริ่มแรกเรื่องการดูแลทรัพยากรยังไม่ดีเท่าไรเพราะขาดการบริหารจัดการและไม่มีนักท่องเที่ยวรู้จักเท่าไร คนที่พักส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่สนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามว่า ชาวบ้านมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างชาวบ้าน ภาครัฐและเอกชนหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์ได้กล่าวว่า ชาวบ้านมีการแลกเปลี่ยนเวทีระหว่างชาวบ้าน ภาครัฐ และเอกชน และภายในกลุ่มเองจะมีการจัดประชุมเดือนละ 2 ครั้ง เช่นการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การจัดประชุม 9 คำ เป็นต้น

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามว่า การจัดประชุม 9 คำเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้กล่าวว่า เป็นการประชุมโดยที่มีได้นัดหมายโดยไม่ต้องโทร ไม่ต้องตาม แต่ชาวบ้านทุกคนทราบว่ามีการจัดประชุม เหตุที่ต้องจัดประชุมทุก 9 คำเป็นเพราะว่า น้ำทะเลเกิด “น้ำตาย” หมายถึงน้ำนิ่งชาวบ้านจะไม่ออกหาปลา ทำให้มีได้ทำอะไรจึงนัดออกมาประชุม

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามว่า การเผยแพร่ข้อมูลการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้รับความรู้แบบใด

ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า มีหลายหน่วยงานที่อยากได้ข้อมูล มีทั้งโทรมาสอบถามข้อมูล แพล็กเอกสารมาให้ตอบแบบสอบถาม ทางกลุ่มได้มีมติว่าไม่สามารถให้ข้อมูลได้เนื่องจากต้องการให้ผู้ที่ต้องการข้อมูลได้เห็นและสัมผัสกับสถานที่จริง

ผู้สัมภาษณ์ได้สอบถามว่า สุดท้ายนี้มีอะไรที่ต้องการอยากให้รัฐและเอกชนเข้ามาช่วยเหลือ

ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า อยากให้รัฐบาลหรือภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนช่วยในการหา อาสาสมัครช่วยสอนภาษาต่างประเทศให้กับชาวบ้าน โดยที่ชาวบ้านยินดีแลกกับอาหารและที่พัก

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นางสาวเพ็ญนิภา พูลสวัสดิ์

วันเดือนปีเกิด 6 ตุลาคม พ.ศ.2528

ประวัติการศึกษา

สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา โรงเรียนนารายณ์วิทยา

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนารายณ์วิทยา

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนจุฬารัตน์ราช
วิทยาลัย ลพบุรี

สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต(วิทยาศาสตรจารย์การกีฬา)

สาขาการจัดการกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2549